

СТО ДВАДЕСЕТ И ПЕТО ЗАСЕДАНИЕ

София, четвъртък, 25 април 1991 г.

(Открито в 15 ч. и 15 м.)

Председателствували: Председателят Николай Тодоров и заместник-председателят Гиньо Ганев

Секретари: Трифон Митев и Георги Петров

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ (*възгн*): Господа, започваме заседанието. Има необходимия кворум.

Прокътът за дневен ред ви е раздаден.

1. Продължаване на предварителното обсъждане на Основните начала на проекта за нова Конституция на Република България.

2. Продължаване на разискванията по законопроекта за чуждестранните инвестиции на първо четене.

3. Второ четене на законопроекта за защита на конкуренцията.

4. Проект за декларация на Комисията за национална сигурност.

5. Предложение за освобождаване на Тодор Маринов Чавдаров от длъжността първи заместник-председател на Българска пародна банка.

6. Отговори на актуални въпроси.

Имате ли предложения по дневния ред? Велко Вълканов има думата.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Уважаеми колеги, всички знаете, че в сряда след обяд ние сме относително свободни - няма заседание на парламента. Затова аз си позволих вчера, в сряда следобяд, да насроча събрание с мои избиратели и когато вчера следобяд започна това заседание, известно, напрегнато, мъчително, аз не бях в състояние да остана тук. Трябваше да отстоя обещанието, което вече бях дал. По тази причина вчера не можах да взема отношение по обсъждания проблем, във връзка с което искам да взема отношение и да поставя въпрос за дневния ред.

Искам най-напред да кажа, че решително не одобрявам вчерашното решение. Не е работа на Народното събрание да се произнася със свои актове по публикации в този или онзи вестник.

На второ място, смятам за съвършено неправилно това, че под един знаменател се подведоха всички случаи, които бяха предмет на обсъждане. Аз съм готов наистина да застана с гола глава пред бай Йордан Кукуров и да му се извиня, но не мисля, че подобно отношение заслужават някои от останалите.

Искам да прочета един пасаж от мое интервю, което съм направил на 13 април (*протести от страна на опозицията*). Добре, щом възразявате ще

направя своето конкретно предложение.

Предлагам да продължим обсъждането на въпроса за досиетата на народните представители в частта за криминалното им минало.

Мисля, че този въпрос не може да се отмени. *(Единични ръкопляскания от мнозинството)*

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Уважаеми народни представители, аз искам само да взема думата за едно обяснение и във връзка с това (по днешния ред, ако трябва да се спазва формално, имам право на това като председател) и в тази връзка предлагам да ръководи заседанието по-нататък заместник-председателят Гиньо Ганев.

Уважаеми народни представители, тук в залата прозвучаха емоционални гласове срещу мен. Беше отправено искане за оставката ми като председател. Оставям настрана емоционалния аспект на въпроса, защото ми е обяснима реакцията на засегнатите лица и на други народни представители във връзка с незаконното публикуване на списъка на народните представители, фигуриращи в доклада, представен от ръководството на Комисията по досиетата. Наистина, аз съм чувствителен към страданията на всички, попаднали в затвори и лагери, особено към земеделците от "Никола Петков", тъй като и аз съм бил в затвора с някои от тях преди 9 септември 1944 г. Ето защо се опъчих срещу цялата тази акция, която под различни форми искаше само едно - да протрахира с досиетата, да го държи открит колкото се може повече, да създаде страхов синдром в парламента, да разстрои работата му и да настрои народа срещу него.

Онзи ден обясних какво е било моето задължение във връзка с Решението на Великото Народно събрание от 20 декември 1990 г. по въпроса за досиетата - да предам доклада, внесен официално от ръководството на Анкетната комисия на председателите на парламентарните групи, с оглед те да изпълнят предвидената процедура в Решението на Великото Народно събрание. Напразни са подмятанятия за произволно размножаване на доклада. Касае се за точен брой екземпляри, съобразно броя на официално регистрираните парламентарни групи, предадени срещу подпис на техните ръководители. Остава да се види кой има интерес от изтичане на информацията и се палявам, че това няма да остане дълго време скрито. Аз обаче пак повтарям, че уважавам председателите на парламентарните групи и не се съмнявам в това, че не те са източникът за изтичане на информация. Посочих и съществени несъответствия между публикувания списък и доклада на ръководството на Анкетната комисия по досиетата. Струва ми се, че прозвучаха и други гласове от залата - че източникът е възможно да бъде извън парламентарните групи,

особено като се сравнят докладът и публикуваният списък.

Ще си позволя да напомня своето категорично отношение към досиетата, изложено устно пред Политическия консултативен съвет на 16 март т.г. и депозирано в по-разгърнат вид, писмено, пред Бюрото на Великото Народно събрание на 18 март 1991 г. Ето кратка извадка от него:

"Около работата на Анкетната комисия и изобщо около проблема за досиетата се създаде силен психологически заряд, който рискува да затрудни още повече и дори да взриви не само работата на парламента. Създават се възможности за шантаж и най-вече за разпространяване на неконтролируеми слухове. Расте подозрителността между партиите и дори в самите тях. Не бива да се допусне никакво разгласяване на резултатите и възможност за каквито и да било спекулации и шантаж."

За съжаление това мое становище не се взе под внимание от Бюрото, което имаше още възможност да се намеси в работата на комисията. Предложението за ревизия на Решението на Великото Народно събрание, за да се избегнат противоречията в него, за които така обстойно говориха и председателят, и заместник-председателят на Анкетната комисия, също бе отклонено. Председателят и заместник-председателят на Анкетната комисия връчиха точно в предвидения срок - на 17 април доклада си, като завършена задача. Заявиха ми, че това е станало след трикратно обсъждане в комисията, като са били взети под внимание почти всички направени бележки. На въпроса ми имат ли предложение по процедурата, отговориха отрицателно. Текстът на съпроводителното писмо, който е много лаконичен, отразява точно казаното от мен. Съобщих на дошлите малко след това двама членове на Бюрото, че е връчен докладът, предназначен за парламентарните групи. Те бяха първите, които го получиха и се разписаха. Никой не възрази по процедурата, защото у всички ни, включително у Гиньо Ганев, се беше оформило убеждението, че трябва да следваме официално установената процедура. Малко преди това имах разговор с Гиньо Ганев, който повтори, че Бюрото не може да поеме ангажимент за съдържанието на доклада.

Следователно, Бюрото не може да бъде подлагано на упреци, че се е ограничило само с препращане на доклада, след като цитирам Решението на Великото Народно събрание: "Докладът се предоставя за сведение на ръководствата на парламентарните групи без никакво упоменаване на Бюрото." Никой от нас не е бил предизвестен за съществуващите разногласия в комисията, нито за други мнения - нито предварително, нито при връчването на доклада.

И така, още веднъж заявявам, че никъде не е предвидено задължение за

Бюрото на Великото Народно събрание да интервенира, след като именно на парламентарните ръководства е възложено да се произнесат по съдържанието и процедурата на доклада. Това всъщност те направиха с получаването на документа, внесен от ръководството на Анкетната комисия.

Уважаеми народни представители, преди десет месеца аз поех председателството с ясното съзнание за трудните условия и постоянно изострящата се обстановка, както в парламента, така и извън него. Вярно е, че и аз като повечето от вас съм за първи път народен представител. Не крия - не съм перфектен. Невинаги обаче беше лесно да се овладява положението в заседателната зала при прояви на невъздържаност и липса на политическа и парламентарна култура. Но, уважаеми господа, за всеки, който не е политически невежа, е съвършено ясно, че сегашното отношение на определени среди към мен и искането на оставката ми не са случайни. Нека напомня, че още при избора ми за председател, от парламентаристи са искани за мен компрометиращи документи от БАН. След това се разгърна дошълнителна кампания срещу мен по жълтите павета. Преди няколко месеца започнаха да събират подписи и няколко дни преди сегашния предлог ми се каза, че се възобновява акцията с почти същите подписи. За моя чест всичките опити да бъдат злопоставен, според мен, не намериха почва. Много се говори за човешкото достойнство в тази зала. Вярвам горещо в човешкото достойнство, винаги съм го защитавал. Смятам, че с целия си житейски път съм доказвал това. Представител съм на трета отминаваща генерация на семейство, което не е стояло настрана от тежненията и борбата на нашия народ. Дядо ми бе убит като социалдемократ в началото на века. Вуйчовците ми прекараха години в затвора. Брат ми малолетен бе инквизиран в полицията. Аз приех искрено и завинаги социалистическите идеи и вярвам в техния хуманен характер. Може би затова отхвърлих от себе си злобата и неслучайно се отдръпнах от политическия живот, за да се отдам на наука в името на сътрудничеството и преодоляването на дълбоките различия, които ни разделят на Балканите.

Оптимист съм за бъдещето на страната ни. Защото въпреки крайните изблици на невъздържаност дори в парламента, разумът в края на краищата пададелява. В този смисъл съм напълно съгласен с прозвучалите тук слова на сношното заседание, при приключването с разглеждането на този труден въпрос, че в края на краищата и при най-трудни условия парламентът трябва да намери решения и намира в интерес на успеха на България.

Очевидно моите усилия да съхраня парламента, моите опити да преодолявам конфронтацията, която често възниква в тази зала, да търся и да

способстват за намирането на необходимите компромиси не се харесват може би на някои политически сили, а повече на някои лица. И в този конкретен случай явно се прави опит чрез мен цялата равностойка със случая с досиетата да се вмесни във вреда на Българската социалистическа партия. Аз не искам да стане това. Нека все пак в работата си оттук нататък наистина да докажем, че разбираме своята изключителна отговорност пред цялата нация. Това имах да дам като обяснение и ви благодаря за вниманието. *(Ръкопляскания)*

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: По дневния ред, господин Манолов.

ВЛАДИМИР МАНОЛОВ: Дами и господа, вземам думата по повод предложението да се възстановят разискванията по въпроса за досиетата и по въпроса, във връзка с автобиографичната справка, която академик Толоров направи тук пред вас, във връзка с вчерашния ден, който не беше никак лек за хората от тази зала.

Дами и господа, последните двадесет затвърдиха у мен едно отдавна зреещо предположение - че това Велико Народно събрание е последният голям концентрационен лагер на комунизма в България. *(Възгласи: Е, е - от мнозинството)* Тук са палачите, тук са и жертвите. Една трогателна среща след толкова години. Слушам речите и на едните, и на другите. Палачите твърдяха, че нямат нищо общо с престъпленията. *(Недоволство от мнозинството)*

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Господин Манолов, моля Ви предложение по дневния ред.

ВЛАДИМИР МАНОЛОВ: А жертвите молеха да се гласува тяхното оправдание. *(Председателстващият опитово се опитва да го прекъсне)* Това е същото, което става, предложение да се възстанови проблемът с досиетата.

НАДЕЖДА ИЛЧЕВА (от място): Ако продължава, демонстративно ще напусна събранието. Моля ви, по дневния ред.

ВЛАДИМИР МАНОЛОВ: Господа, когато тук господин Кукуров говореше за единство, за разбирателство... *(Мнозинството не му дава да говори, бурни протести, викове: "Няма да те слушаме")*

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Господин Манолов, даже господин Вълканов, който искаше да направи изявление, като беше призован, че трябва да направи точно предложение по дневния ред, той го направи. Направете и вие, ако имате предложение, след това го аргументирайте във връзка с това. Но наистина иначе, естествено е думите ви да не се посрещат добре. То не може да бъде реплика по повод на това, а по дневния ред дискусия. Нека да се съобразяваме с правилника. Ако препените в хода на дискусията

след това, на приетия дневен ред ще вземете думата. Ще влезем в дневния ред, ще поискате.

МИХАИЛ САВОВ: Уважаеми колеги, аз се смайвам от това, което наблюдавам вече за трети ден в нашата зала. Предложението ми по дневния ред е да прекратим дискусиата и да гласуваме дневния ред. Моля уважаеми господин председателстващ, да се съобразите с моето предложение и да го поставите на гласуване.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Благодаря ви за това, моля по процедурното предложение, което е формално и един може да се изкаже против и да се гласува.

ВЕНЦЕСЛАВ ДИМИТРОВ: Не може така да правите. Има предложение по дневния ред.

СТОЯН ГАНЕВ: *(от място)* Имам предложение по дневния ред.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Имате думата. Направете го.

СТОЯН ГАНЕВ: Госпожи и господа народни представители, днес като съпредседател на парламентарния Съюз на демократичните сили получих официален документ от министъра на финансите, господин Иван Костов. Става думата за официална информация, която не може да не бъде информация, известна на Великото Народно събрание. Във връзка... *(Силен шум от мнозинството и опити да бъде прекъснат)* Спокойно господа, именно за дневния ред.

Във връзка с тази информация от парламентарния Съюз на демократичните сили съм упълномощен да направя това предложение. Парламентарният Съюз на демократичните сили предлага в дневния ред като последна точка, да се разглеждат другите точки от дневния ред и без да се пречи на тях - на първо място по Констигуцията, Закона за инвестициите - да се включи следната точка от дневния ред: проекторешение за включване в приходната част на актуализирания бюджет за 1991 г. на сумите, които Българската комунистическа партия, ДКМС от 1949 г. до 1990 г. *(гласове от мнозинството: "И БЗНС, и Отечественият фронт")* са получили от държавния бюджет включително от извънбюджетни сметки заедно със законните лихви. Обосновка на това предложение на парламентарния Съюз на демократичните сили: в момента, както знаят всички, държавният бюджет е в изключително тежко състояние. Има хиляди хора, които не могат да получат компенсациите, има хиляди хора, които не могат да получат заплати или пенсии. *(Гласове от СДС: "Социални помощи за безработните")*

Има нужда за хиляди хора от социална помощ, защото безработицата става все по-голяма и зловеща. Социалните проблеми пред обществото става все

по-остри. Бюджетният дефицит е много сериозен, *(възгласи на недоволство от мнозинството)* икономическата реформа несъмнено е свързана с решаването и на проблема за бюджетния дефицит.

ИЛИЧ ЦВЕТКОВ *(от място)*: Това не ги интересува тях, проблемите на страната не ги интересуват.

СТОЯН ГАНЕВ: Господа от Българската социалистическа партия, много ви моля да завърши своето предложение. Възможно ли е? От официалната информация, която министърът на финансите ни предостави, а тя е информацията изпратена до много други институции... *(Реплика от мнозинството: "На нас не е изпратена")* включително и до Българската социалистическа партия, ние разбираме, че на незаконно основание Българската комунистическа партия, а по-точно казано нейният имуществен правопреемник - Българска социалистическа партия, повтарям - на незаконно основание и то е обосновано в тази докладна записка, е получила около 3 милиарда лева...

НОРА АНАНИЕВА *(от място)*: Четири, четири.

МИХАИЛ САВОВ: Аз внесох процедурно предложение, защо не го подлагате на гласуване?

СТОЯН ГАНЕВ: ... Които могат да постъпят в приходната част на бюджета.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Тишина, *(звъни)*. Господин Ганев, моля ви, предложението е направено.

СТОЯН ГАНЕВ: Нали се обосновавам?

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Не, направено е, то е получено и в писмен вид. Благодаря ви. *(Звъни)*

СТОЯН ГАНЕВ: Така че, предложението на парламентарния Съюз на демократичните сили... това събрание ще работи, когато решава неотложните нужди на страната. *(Много силно недоволство от мнозинството, става на крак, махат, с пръсти и викат: "Долу, долу.")* Ако можеше сега българският народ да ви види...

Предложението е тези суми, за които аз говоря, да се включат в приходната част на бюджета, актуализирания бюджет за 1991 година. Благодаря ви за вниманието.

(Викове от мнозинството: У, у и ръкопляскания от СДС)

МИХАИЛ САВОВ: Процедурното предложение е направено и не се нуждае от обяснение.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Тишина *(звъни)*, тишина, всички ще имате думата. *(Михаил Савов силно крещи от мястото си)*

Господин Савов, малко ме чуйте, тишина, дължа едно обяснение преди

всичко на господин Савов, да го чуе внимателно и той, моля ви. Когато господин Савов направи предложение да се гласува процедура за прекратяване на разискванията по дневния ред и да бяхме гласували, Бюрото, ние бяхме длъжни да направим две съобщения, които вие трябва да ги чуете сега и заради които се вдига ръка.

Първо, чуйте все пак и тогава ще има думата господин Пирински. Ще имате думата и вие, моля ви. С дата 24, вчера, преди 18,00 часа, така както е предвидено в правилника наистина в Бюрото постъпи предложение, което е подписано от господата Петър Дертлиев и Стоян Ганев като съпредседатели. Чета: Бюрото е длъжно да уведоми това във връзка с дневния ред. Ние не сме..
(прекъсват го с реплики от място)

НАДЕЖДА ИЛЧЕВА: Само за тях когато е, нали?

ИЛИЧ ЦВЕТКОВ: (от място): 45 години беше само за вас.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Това не значи, че направеното предложение се предлага за дневен ред, както виждате в писмения текст това не е включено. И понеже то сега е направено и устно, имате думата вие, както поискахте и нека да се изслушваме. Тишина.

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: Господин председателю, дами и господа, във връзка с направеното току-що предложение, бих искал да изразя следните становища.

Това предложение не може да бъде включено в днешния дневен ред на заседанието на Великото Народно събрание, тъй като пред Великото Народно събрание не е представен актуализираният бюджет за 1991 г. Мотивиращият предложението каза, че бюджетът е в сериозни затруднения, изключителни. Може би той има привилегирована информация от министъра на финансите, може би той черпи директни данни от него.

ЕЛКА КОНСТАНТИНОВА (от място): Вие не слушате ли радио "Хоризонт", от радиото е.

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: Но ние не сме в състояние да разглеждаме въпрос от естеството, което той назова, без пред нас да е представен проект за актуализиран бюджет за тази година. Това е в пълно съответствие с решението, което това Велико Народно събрание взе за бюджета за 1991 година, съгласно него до 30 април пред нас трябва да бъде направен такъв актуализиран проект, да ни бъде представен и единствено в контекста на това предложение би могло да се разгледа възможността за включване на въпроса, който беше назован.

Има и други процедурни и нормативни страни на това предложение, които правят невъзможно включването в дневния ред на този въпрос днес, няма да се разпростирам по тях, тъй като смятам, че времето на Великото Народно

събрание е достатъчно ценно, за да провеждаме продължителни дебати по проекта за дневен ред. Затова се връщам към предложението на народния представител Михаил Савов, което беше да се гласува прекратяването на дискусиите по дневния ред и гласуване за неговото приемане. Вие обосновахте вашето решение да бъде дадена думата на още един народен представител след направеното процедурно предложение и изразихте мотивите си за това ваше решение, моля ви сега да поставите на гласуване предложението на народния представител Савов.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Направено е процедурно предложение и още веднъж да бъде ясно, тъй като е направено предложение... не е това, то е един и един против. Гласувайте процедурата за прекратяване на предварителната дискусия. Не може да има още при процедурно предложение.

ВЕНЦЕСЛАВ ДИМИТРОВ, ИЛИЧ ЦВЕТКОВ (от място): Има предложения, които са внесени надлежно. Предложенията за дневен ред са ви направени, правилникът също трябва да го прочетете.

ВЕНЦЕСЛАВ ДИМИТРОВ (скача от мястото си и се приближава към трибуната, но не му дават думата): Защо позволявате на комунистите да извиват ръце, господин Ганев? Дайте ми думата. Това е последната възможност да им кажа някои работи. Какда си намерят трите милиарда лева. Не се смейте, ще ви подсказва как да ги намерите.

ИВАН ГИНЧЕВ (от място): Не може да се работи с тези хора. Те са азиатски комунисти.

ВЕНЦЕСЛАВ ДИМИТРОВ (прав): Николай Тодоров го слушахме 15 минути всички. Нека всички говорим по 15 минути. Отстранете ме господин Ганев, аз ви моля да ме отстраните, защото нарушавам правилника.

ДИМИТЪР ЙОНЧЕВ (от място): Има ли Комисия по етиката за него?

ВЕНЦЕСЛАВ ДИМИТРОВ: Ще ви вземат парите господин Йончев, защото ги стискате три милиарда, ще ги дадеш, ще се бръкнете, мошеници такива. Отстранете ме от заседанието.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Със 194 гласували за, 71 против и 6 въздържаха се се прекратява предварителната дискусия по дневния ред.

СТОЯН ГАНЕВ (от място): Не може да се прекратява така.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Може, може!

Гласуваме направените предложения и преди това един коментар във връзка с предложението за дневен ред.

СТОЯН ГАНЕВ (от място): Това е абсолютно нарушение, което правите и затова ще отговаряте (обръща се към председателстващия господин Ганев).

ВЕНЦЕСЛАВ ДИМИТРОВ (от място): Тука има една група мнозинство, знаете го, която налага своите решения. Оставете ги да работят сами. Илко Ескенази ви каза един път, гласувайте едно решение и на следващия вземат думата. Това е положението. Има ли демокрация тука или няма. Защо извивате ръце, господни Ганев! Защо извивате ръце!

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Не се обръщайте към мен.

ВЕНЦЕСЛАВ ДИМИТРОВ (до микрофоните): Естествено Вие сте. Бюрото извива ръце. Аз искам да се изкажа.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Уточнението, което Бюрото трябва да направи. Освеж обяснението... Моля ви, във връзка с направеното писмено предложение от името на парламентарния Съюз на демократичните сили, което беше днес и устно обосновано от господин Стоян Ганев, в Бюрото на Великото Народно събрание с дата 23 април постъпи и предложение, подписано от господин Илич Цветков и подкрепено с подписите на още 39 народни представители. В това предложение се предлага да се включи в дневния ред за днес точка, наречена "Обсъждане и определяне на дата за саморазпускане на Великото Народно събрание".

Тишина (звъни), тишина, чуйте, защото това иска и правилникът. Мотивите трябва да ви прочета, защото когато един текст е писмено направен с мотиви, той няма защо да се развива тук.

"На основание на досега действащата Конституция Великото Народно събрание само определя датата за прекратяване на дейността си. Предварителното определяне на тази дата ще постави Великото Народно събрание пред алтернативите или да работи, избягвайки всякакви политически инсинуации и целени политически етюди... (моля ви тишина, все пак чета един текст, който е депозиран)..., които взривяват дейността му, за да изпълни определения обем законодателна дейност, необходим за достойното приключване на дейността му. Или да докаже своята инфантилност и негодност за конструктивна дейност. Този срок е онзи стимул, който ще ни принуди да работим и завършим своята работа достойно. В противен случай Великото Народно събрание винаги ще бъде пред възможността определени сили да взривяват неговата дейност и да правят всичко възможно... (господин Цветков, моля ви за тишина!)... срокът за неговата работа да се удължава."

Обяснението на Бюрото по повод на това предложение.

Защо, господин Цветков, това надлежно направено предложение не беше включено от Бюрото за дневния дневен ред даже като база за обсъждане?

ЖАН ВИДЕНОВ (от място): Подписите под писмото.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Да, подписите, извинявайте.

Илич Цветков, Николай Слатински, Огнян Георгиев, Елка Константинова, Петко Търпанов, Александър Чирков, Васил Гьорев, Спас Димитров, Петър Марков, Венцеслав Медарски, Георги Баев, Стоян Ганев, Венцеслав Димитров, Владимир Манолов, Валентин Церовски, Георги Игнатов, Григор Шишков, Нако Наков, Владислав Даскалов, Ценко Цветков, Васил Палакаркин, Тодор Тодоров, Едвин Сугарев, Вили Цанков, Георги Мишев, Александър Величков, Манол Журналов, Владимир (не се чете добре) и Теодоси Томов.

Това са имената.

ИЛИЧ ЦВЕТКОВ (от място): 39 души са.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: А, извинете.

Георги Липовански, Еленко Божков, Снежана Ботушарова, Стилиян Стойчев, д-р Петър Таслаков, Димитър Тошлийски, Димитър Езекиев, Ясен Златков, Янко Янков и Йордан Василев. Извинете ме, общо 39 народни представители.

Към вносителя господин Цветков, уточняването, което Бюрото иска да направи на глас и за цялото народно представителство.

Наистина това предложение е направено в съответствие с правилника и в необходимото време, но Бюрото прецени, че само преди седмица и половина, даже и по-малко тук, Великото Народно събрание на базата на поименно гласуване прие друго, различно от това решение за своята дейност.

Ето защо, за да бъде включено това като предложение за дневен ред, което трябва да бъде направено без отлагане разбира се, Бюрото ще използва правата си по правилника и ще направи разширено заседание с представители на политическите сили, които по един или друг начин са ангажирани в своето мнозинство с приетото вече парламентарно решение. Поради характера на вчерашния ден, невъзможно беше това заседание да се организира днес. Бюрото казва, че ще го направи това, ако е възможно, утре, и никакво съмнение не може да има, че вашето предложение ще бъде представено тук със съответни аргументи. Доволен ли сте от това обяснение?

ИЛИЧ ЦВЕТКОВ (от място): Само един въпрос?

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Задайте ми го оттам.

ИЛИЧ ЦВЕТКОВ (от място): Може ли и аз да участвувам в тези консултации, за да мога да се аргументирам.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Разбира се, като вносител, ако имате и допълнителни мотиви. Благодаря ви много, това ще се направи по инициатива на Бюрото.

Второ, във връзка с предложението, което направи господин Велко

Вълканов, ние нямаме дебати по дневния ред...

НОРА АНАНИЕВА (*приближава се към микрофоните*): По повод на предложението, което беше направено.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Е, не сега. То не се предлага от Бюрото.

НОРА АНАНИЕВА: Моля ви да прочетете чл. 50, ал. 4 от преходните разпоредби на Конституцията.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: И това ще прочетем като се съберем заедно.

НОРА АНАНИЕВА: Което изключва дори консултации по този въпрос.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Това разбиране е на Бюрото, консултации ще направим, не това е проблемът.

Във връзка с предложението на господин Велко Вълканов, аз искам и го моля той да чуе следното.

Първо, Вие не бяхте, когато стана още веднъж уточняване, че във вторник нямаше обсъждане на базата на гласуван дневен ред по работата на Анкетната комисия, а по повод на дневния ред се разви една фактическа дискусия, която с процедурно решение на парламента беше продължена с вота на парламента или на Великото Народно събрание, че трябва да се обсъди един проект за решение.

През целия ден вчера, с много трудности, на които голяма част от нас бяха свидетели, такъв проект за решение беше приет.

Така че, искам да Ви помоля, господин Вълканов, за това юридическо разбиране - сега да се продължи това разискване - не би могло. Този въпрос е приключен след гласуването вчера решение. Това би могло да стане на базата на една отново повдигната точка по един нов дневен ред. И ако трябва да прибавя още една дума, обща беше оценката, че липсва един доклад, както изисква предшестващо решение на Великото Народно събрание на специалната Анкетна комисия. Така че не може да има и такъв формално правен повод за дискусия в дневен ред на този доклад, тъй като се препени, че той не съществува.

Искам да ви помоля да проявите разбиране към тези аргументи... Моля ви ? Една дума по това? Господин Вълканов, ако внимателно анализирате приетото вчера решение, то не предвижда, не включва т. нар. криминално уличени чрез фиксирани съдебни удостоверения, народни представители. Това е друга тема.

Другото предложение, което беше направено и по което говори господин Стоян Ганев. Аз го прочетох междуременно, въпреки възбудата, във връзка с

която още веднъж ви моля, поне в тези дни и часове да се опитаме да бъдем по-ясни и по-спокойни. Това проекторешение се получи наистина снощи до определеното от правилника време, т. е. до 18 часа. Неговата фактическа част, т. е. на самото проекторешение, се възпроизведе още веднъж от господин Стоян Ганев тук и аз го прочетох на свой ред. Господин Ганев обоснова тук пред вас и аргументите, понеже те липсват тук в писмен вид и право на това той разбира се има, с които се настоява да бъде включено като точка от дневен ред за днес. Изслушан беше един народен представител против това включване за днес. По този начин, господин Ганев, аз искам да ви помоля да разберете, че сега, когато ще се гласува това предложение, това ще бъде направено, така и трябва да се постъпи, дискусия по това би могло да има, ако днес не се включи, а да речем утре, или пък не - да се поиска едно обяснение, така, както полага правилникът. Нека така да постъпим и да преминем към гласуване на всички точки, които бяха предложени с това. Допълнителни аргументи могат да се изложат, когато ние изразим или по съществуващото на въпроса, ако той е приет, становище, или пък обяснение защо сме гласували по един или друг начин и то не по формалния въпрос. Моля да имаме и това разбиране.

СТОЯН ГАНЕВ (от място): А аргументите?

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Аргументи изложихте Вие! Както четохме писмените становища на господин Цветков. Моля ви, нека това да се разбере, ако искаме да направим дебати по този въпрос, ще намерим и друг повод.

СТОЯН ГАНЕВ (от място): Господин Ганев, тук има аргументи, които трябва да се чуят във връзка с...

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Ако такова допълнително обяснение Вие смятате, че не е направено, непосредствено преди гласуването на тази точка нека това да стане.

ГЛАСОВЕ ОТ ЗАЛАТА: Точно така е!

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Така е! (Обръща се към някого в залата, който казва: "Не!") Защо казвате "не"? Все пак, прочетете този правилник. (Оживление в залата)

Първоначалното предложение, което ви е представено писмено от името на Бюрото:

1. Продължаване на предварителното обсъждане на Основните начала на проекта за нова Конституция на Република България.
2. Продължаване на разискванията по законопроекта за чуждестранните инвестиции на първо четене.
3. Второ четене на законопроекта за защита на конкуренцията.

4. Проект за декларация на Комисията за национална сигурност. (Това е предложено отдавна, но просто за поддредането му да бъде тук)

5. Предложение за освобождаване на Тодор Маринов Чавдаров от длъжността първи заместник-председател на Българска народна банка. (Постъпило е писмено предложение от господин министър-председателя и така, както повелява Конституцията, на база на едно наше тълкувание - това е компетенция на Великото Народно събрание)

6. Отговори на актуални въпроси.

Господа, най-напред гласувайте този проект за дневен ред.

И така, до тук тези точки се приемат с 278 гласа за, 6 - против и 6, които се въздържат. Един момент, необходимо е едно колективно уточняване от страна на Бюрото и ще преминем към другото гласуване.

Господин Ганев, обръщам се и към Вас, защото, както виждам, всички сме много чувствителни, включително и Бюрото - не забравяйте това. Чл. 49, ал. 4 - "До 18,00 часа на деня, предшествуващ заседанието, народните представители могат да внасят в Бюрото мотивирани писмени предложения относно дневния ред на следващото заседание. Постъпилите предложения се гласуват в началото на следващото заседание." Понеже това е дискусия от процедурно естество, прилагат се правилата, мотивирани (когато не са написани) и един, който се изказва против.

Това е текстът. Ако искаме да правим други дебати, трябва да намерим друг повод за това.

Господин Ескенази, вие, който искахте думата - съгласен ли сте с това?

ИЛКО ЕСКЕНАЗИ (от място): Да!

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Във вторник обсъждахме дадената точка до един часа през пощата. Трябва да има и друг оратор. Моля ви, щадете Бюрото. Да го направим утре?

ИЛКО ЕСКЕНАЗИ (от място): Мотивът против, който се изтъква, търпи възражения. Да сме наясно.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Гласувайте предложението... (протести от страна на парламентарната група на СДС)

СТОЯН ГАНЕВ (от място): Имам право на реплика по повод изказването на Георги Пирински. Имам това право.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: То е друго.

ВЕНЦЕСЛАВ ДИМИТРОВ: Дайте ми думата. Желая да взема думата. Не ни манипулирайте!

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Господин Димитров, моля Ви лично - не си служете с една терминология, която всички употребяваме

другаде - тук и то пред мен. Не казвайте, че Ви манипулирам аз или Бюрото. По какъв повод искате думата? Разгърнете правилника, ще го потърсим заедно. Имаме ли право на реплики, когато става дума за процедурни предложения? Сега ще го видим. *(Оживление в залата, председателстващият звъни)*

ВЕНЦЕСЛАВ ДИМИТРОВ *(от място)*: Ако ми дадете думата аз ще ги убедя да гласуват за дневния ред. Сред тях има и умни хора.

СТОЯН ГАНЕВ *(от място)*: Ставаме смешни пред хората извън парламента. Става дума за 3 милиарда!

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Обръпам се към всички с уточнението, че трябва да се намери друга парламентарна процедура, за да се развият дебати по този въпрос. Би могло, защото даже когато става дума за спешни въпроси предложението се гласува след като се изслуша един народен представител с обратното становище. *(Обръща се към Стоян Ганев)* По процедурно предложението, каквото е дневният ред (не направите заявление като парламентарен председател - това е друго) не могат да се правят реплики.

Гласувайте, господа!

(Почти цялата зала: "Какво?")

Гласуваме предложението, направено от името на парламентарния Съюз на демократичните сили да се включи в днешния дневен ред проект за решение за включване в приходната част на актуализирания бюджет за 1991 година сумите, които Българската комунистическа партия е получила от държавния бюджет, включително по извънбюджетни сметки в бюджетите на общините и другите държавни и общински източници, заедно със законните лихви. Това е предложението за решение, поискано да се включи като точка последна на днешния дневен ред. Гласувайте това предложение.

СТОЯН ГАНЕВ *(от място)*: Като председател имам право да взема думата. *(Приближава се към председателстващия и уточняват нещo)*

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Предложението за тази точка от дневния ред се отклонява, защото за него са гласували 119 народни представители, 157 са против и 11 се въздържат *(частични ръкопляскания)*

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Господин Ганев обясни процедурата. Ръководителят на парламентарната група има право да направи едно заявление.

СТОЯН ГАНЕВ: Правилникът разрешава на председателя на парламентарната група на СДС да направи изявление. *(Шум в залата)*

Госпожи и господа народни представители, от името на парламентарния Съюз на демократичните сили бих искал да направя следното заявление. *(Десетина - петнадесет души от парламентарната група на БСП напускат)*

залата) Господа народни представители от БСП, защо напускате залата?

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Говорете, говорете!

Винаги някой напуска залата.

СТОЯН ГАНЕВ: Изключиха тока, излязоха една трета от депутатите на БСП. Какво става в тази зала? (Глас от залата: "По милост си тук!")

Госпожи и господа народни представители, много ви моля за внимание.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ (звъни): Моля ви, пазете тишина, да се изслушваме.

СТОЯН ГАНЕВ: Предложенението, което парламентарният Съюз на демократичните сили направи за включване в дневния ред и то като последна точка, без да се пречи на другите точки и на първо място на точката за обсъждане на Конституцията, имаше едно много сериозно основание, поради което ние не можем да не съжаляваме, че днес този въпрос не е включен в дневния ред, а беше отклонен от парламентарната група на БСП.

Това основание, освен че бюджетът действително се нуждае, нуждае се не от милиони, а от милиарди, за да покрие дефицита, чийто източник не е сегашното правителство, а другите предшестващи правителства и управления. Този дефицит може да бъде покрит със средства, които са били давани през изминалите години от 1949 до 1990 г. от Държавния бюджет, без за това да има никакви основания.

ВЕНЦЕСЛАВ ДИМИТРОВ: Без закон! Чрез мошеничества...

СТОЯН ГАНЕВ: Госпожи и господа народни представители! Не е бил установен нормативен акт, закон, указ, постановление или решение на държавен орган, който да постановява ежегодно предоставяне на средства от държавния бюджет за ЦК на БКП, ЦК на ДКМС, ПП на БЗНС и Националния съвет на Отечествения фронт. В законите за държавния бюджет за съответните години Народното събрание не е предвиждало, не е одобрявало и не е приемало отчет за тези парични суми. Законният начин държавата да третира тези парични средства е като неоснователно обогатена по чл. 55 от Закона за задълженията и договорите.

ГЛАСОВЕ ОТ ЗАЛАТА: Говори по същество!

ДИМИТЪР ЙОНЧЕВ: Не говори по същество!

ГЛАС: Не е приета такава точка.

СТОЯН ГАНЕВ: Аз от името на парламентарния Съюз на демократичните сили настоявам: 1. Висшият съвет на Българската социалистическа партия, като имуществен правоприменик на Българската комунистическа партия да възстанови на държавния бюджет взетите от него и установени по документи средства от 1 772 300 000 лева...

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Господин Ганев, не павлизайте в обсъждане по същество на въпроса.

СТОЯН ГАНЕВ: А заедно с лихвите към 31 март 1991 г., забележете, 2 700 400 000 лева. Националният изпълнителен съвет на БДМ, като правоприемник на имуществото на ДКМС да възстанови на държавния бюджет взетите от него и установени по документи средства от 353 000 000 лева, а заедно с лихвите към 31 март 1991 г. 570 500 000 лв.

ЖАН ВИДЕНОВ: По същество няма ли да приказва!

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: *(Застанал е до трубаната и тихо казва на Стоян Ганев: "Господин Ганев, това не е по същество")*

ДИМИТЪР ЙОНЧЕВ: Не говори по същество.

СТОЯН ГАНЕВ: Когато ние от СДС говорим, винаги говорим по същество.

ВЕНЦЕСЛАВ ДИМИТРОВ: *(Дошъл е до трибуната и казва на двама души от БСП: "Господа, седнете си на местата")*

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Господин Ганев, много ви моля, направете заключение.

СТОЯН ГАНЕВ: Аз мисля...

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Господин Ганев, направете заключение, много ви моля.

СТОЯН ГАНЕВ: Аз мисля, че предвид изключително тежките условия *(шум в залата)* по изпълнението на държавния бюджет на Република България за 1991 година, при предстоящото му актуализиране, дължымите суми могат и трябва да бъдат включени като приходен източник в него за посрещане на неотложни социални нужди.

Ето, госпожи и господа народни представители, какъв е смисълът на това проекторешение, което ние искаме днес да бъде включено в дневния ред. Защото от него зависи, наистина зависи сълбата на стотици хиляди хора. И ако те можеха сега да видят реакцията на Българската социалистическа партия, смятам, че действително, ако имаха някакви колебания, сега вече никакви колебания не могат да имат. Онези, които ограбиха държавната хазна...

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Чакай, такай!

СТОЯН ГАНЕВ:... сега отново, по един начин, който не съответства на парламентарен орган...

ГЛАСОВЕ ОТ ЗАЛАТА: Хайде, стига вече! Не сме за митинг!

СТОЯН ГАНЕВ:... се противопоставя на вземането на такова решение.

Правя това заявление от името на парламентарния Съюз на демократичните сили, като по този начин категорично заявяваме, че ние няма да се откажем от нашето желание тези средства, заграбени от Българската

комунистическа партия, сега БСП, да бъдат върнати на държавата, а това значи и на народа. (*Шум и възгласи в блока на СДС: "браво!" ръкопляскация*)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Имате право на три реплики, уточнете кои ще говорят.

Първи има думата Румен Георгиев, от името на парламентарната група за реплика. (*Продължават шумът и възгласите в блока на СДС. Клара Маринова отива при Стоян Ганев, вече седнал на мястото си на първия ред и му поднася едно червено лале*)

РУМЕН ГЕОРГИЕВ: Уважаеми госпожи и господа, нека не се сърдят колегите от Съюза на демократичните сили, все пак сметки на митинг не се правят. (*Ръкопляскация в блока на БСП*) Това, което беше казано от господин Ганев, изисква сериозно обсъждане.

ВЕНЦЕСЛАВ ДИМИТРОВ: Правилно.

РУМЕН ГЕОРГИЕВ: Включването на суми от минали периоди... Моля ви...

ВЕНЦЕСЛАВ ДИМИТРОВ: Това искахме.

РУМЕН ГЕОРГИЕВ: Включването на суми от минали периоди в текущ бюджет е свързано с реални икономически проблеми, поради което е необходимо делово да се обсъждат въпросите, така както се обсъждат всички делови въпроси със сметки. Това е първото.

АЛЕКСАНДЪР ЙОРДАНОВ: Нали затова искаме да влезе в дневния ред?

РУМЕН ГЕОРГИЕВ: Тоест, необходимо е обсъждането на такива въпроси в комисии. Второ, както е известно,... моля ви, изслушайте ме! Както е известно, Министерството на финансите трябваше да внесе осъвременен бюджет за 1991 година именно сега, до края на месеца, за да се разгледа до края на месеца.

Аз пунах до господин Костов писмо, с което напомних за този срок и го помолих с бюджета да внесе и някои данни допълнителна информация, която може и трябва да се обсъжда. Това е второто. И е редно такива въпроси да ги обсъдим действително комплексно с обсъждането на бюджета, който всички трябва сериозно да го обсъдим, с всичките сериозни проблеми, които съществуват и които се засягаха частично и в декларацията на Съюза на демократичните сили.

Третият въпрос, който исках да отбележа, е свързан със следното. Бюджетът е системен проблем, на едно място като пипнеш, на друго се развързва, или на едно като дадеш, от друго се добавя. Във връзка с това измененията в бюджета, предлагани от държавните органи минават във всякия случай през Министерския съвет, защото там комплексно могат да се

обвържат. Поради това и отделните министерства нямат законодателна инициатива. Законодателна инициатива има Министерският съвет, който трябва такъв конкретен проблем да обсъди и да види действително по какъв начин могат да се съберат такива минали доходи.

Това е репликата ми. Аз предлагам с това да свършим обсъждането на такъв въпрос и да преминем делово към дневния ред. А въпросът да върви тогава, когато се обсъжда бюджетът. Дори трябваше вече той да е на обсъждане.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Преминваме към точка първа от дневния ред:

Продължаване на предварителното обсъждане на Основните начала на проекта за нова Конституция на Република България

Преминваме към точка първа от дневния ред със съгласието на ръководителите на парламентарните групи.

ЖАН ВИДЕНОВ (от място): Какво значи съгласие на ръководителите на парламентарни групи?

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Какво значи - поискаме съгласие и те го дадоха. Готови ли сте да продължим? Не! Има думата Елка Константинова, първа по списъка. Отказва. Следващият - Любомир Иванов. Той искаше думата по Конституцията. Връбка Орбецова има думата.

ВРЪБКА ОРБЕЦОВА: Уважаеми господин председател, уважаеми колеги! Преди да направя своето изказване, позволете ми да изкажа няколко неща, които много силно ме тревожат и като гражданин, и като лекар, и като член на парламента.

Дни наред ние участваме в един тежък психологически фарс. Ние сме поставени в едни условия, които в никакъв случай не ни гарантират една ползотворна работа. Аз от няколко дни искам думата, даже за обикновена реплика, но не успях да дойда до трибуната. Освен това, аз бих направила и формално предложение - нека да се направи един сравнителен анализ в един парламентарен ден колко пъти излизат едни хора, от едната страна, от другата страна, няма никакво значение, и кой излиза на трибуната. Аз смятам, че след като сме избрани и ни е гласуван вот на доверие от нашите избиратели, ние сме равнопоставени тук и ние имаме право, независимо от всякакви такива съглашения, задкулуарни и всякакви, да получим думата и да изкажем това, за което ни е изпратил народът. Освен това аз мисля, уважаеми господа, че ако ние сами себе си не щадим, никой няма да ни понади. Тук в залата се използват такива епитети, такава терминология, че аз не съм я слушала и на най-уличните събития. Аз мисля, че Комисията по етика трябва най-после, както Бюрото да

си влязат в ролята и да не позволяват един допълнителен психологически тормоз. Изработили сме правилник и всеки има право в тази зала да има защита от този правилник от тази Комисия по етиката.

Искам по същество, ако е възможно да взема думата.

Уважаеми колеги, все пак добре е, че след толкова дни продължаваме нашата най-съществена работа - работата по обсъждането на Конституцията. Аз смятам, че въпреки тежкото положение, в което се намираме, за което преди малко говорих, ние имаме и щастливия шанс да участваме в изработването на тази Конституция и затова пък смятам, че трябва да имаме достатъчно голяма съзнателност за отговорността, която поемаме с изработването на тази конституция .

Уважаеми колеги, бих искала да взема отношение по няколко принципни положения, залегнали в чл. 1 на Конституцията и да направя няколко конкретни предложения.

Отчитайки сложността на настоящия преходен политически момент, както в международен, така и във вътрешен аспект, оценявайки духа на нашето време, в което работим, аз смятам, че като цяло структурата и духът, залегнали в глава I на Конституцията не напразно наречена "Основни начала" са правилни. Тук се изказаха някои съмнения, че се касае за един еkleктически подход. Това е неминуемо. Естествено, тогава, когато са представени толкова много проекти, тогава, когато имаме шанса да работим в един парламент с представителство на толкова много политически движения и партии, естествено е да има и такъв някакъв подход. Не искам да го оправдавам, но смятам, че е неизбежен. И въпреки всичко аз смятам, че тук по-скоро се касае не за еkleктизъм, в буквалния смисъл на думата, а за разумния политически компромис, който все пак ни е довел всички заедно в тази зала, който поставя пред нас целта - България над всичко.

ВЕНЦЕСЛАВ МЕДАРСКИ (от място): Политическа реч ли ще правите или по същество? Аз по същия начин ще направя политическа реч.

ВРЪБКА ОРБЕЦОВА: Бих искала да подчертая, моля Ви, господин Медарски, преди малко нас ни наричаха подлещи и престъпници и ние можахме да слушаме. Имате възможност за реплика.

Бих искала да подчертая следните няколко момента от глава I на Конституцията.

Първо, споделям напълно заложбата в чл. 1 идея за парламентарна република с основни принципи, издигната от най-светлите умове на човечеството, в това число и от най-великия българин Васил Левски - за хуманизъм, справедливост, равноправие и демокрация.

Второ, положително оценявам утвърждаването от Конституцията на свободата на личността, правото на участие, аз бих добавила и правото на здраве и пълноценна реализация, единството на нацията и свободното развитие на гражданското общество.

Трето, без да влизам в теоретизиране относно принципа за равноправието, защото като лекар знам, че човек се ражда генетически неравноправен, аз споделям изказването на господин Михайлов по този въпрос, считам обаче за напълно справедлива издигнатата в глава I постановка за равнопоставеност на всички граждани пред закона, без привилегии, без ограничения, без каквито и да са основания за нереална реализация. Напротив, с възможност за плурализъм на политическите, идеологическите и религиозните убеждения.

Четвърто, приветствам утвърждаването в нашата страна на принципа за разделяне на властите и тяхното хармонично съществуване и автономна реализация.

Пето, естествено като жена и като майка, и като лекар адмиравам онези пунктове от глава I, които гарантират закрилата на семейството, майчинството, детството, правото на труд и социална закрила на отделния гражданин и обществото като цяло.

Шесто, справедливо е още в тази първа глава да се насочи вниманието ни към опазването на околната среда, но не само от държавата, а и от обществото като цяло и от отделните граждани.

Седмо, в съвременните законодателства и в унисон с времето, утвърденото с чл. 15 свещено право на собственост с равнопоставеност на различните форми на тази собственост.

Бих искала още тук да изкажа няколко свои конкретни бележки и предложения.

По чл. 1, ал. 3 предлагам да се добави към "властта произтича от народа" и "служи на народа", защото ако генизисът на една власт е много важно нещо, не по-малко важно е и реализацията на тази възможност.

Второ, в чл. 4, ал. 1 - определението "социална" да остане без скоби, което ще засили заложения в това определение смисъл и презумпция - държава, в която има реални гаранции за социална справедливост и хуманно отношение към всички нейни граждани.

Трето, чл. 4, ал. 3 - вместо определението "културния живот" да се употреби определението "духовния живот" като едно по-широко понятие, което включва и науката, и изкуството, и културата.

По чл. 6, ал. 5 - бих се обърнала към колегите юристи да й дадът нова редакция, в която по-ясно и категорично да проличат гаранциите за

националната независимост и суверенитета на Република България.

В чл. 9, ал. 1 - предлагам да се разшири по следния начин: "Политическият живот на Република България се основава на плурализма на мненията, обективната информация и широката гласност".

Чл. 10 - считам, че с трите си алинеи е прекалено детайлизиран. Предлагам следната примерна редакция: "Гражданите на Република България имат право да участват по свободна воля в обществени, културни, социални, синдикални и други организации и движения, основани на демократически принципи и непротиворечаци на закона".

Чл. 15, ал. 2 казва, че собствеността е частна и публична. Не мисля, се понятието "публична" е най-точно.

Предполагам, че "обществена" е по-точно, но това юристите ще кажат по-добре.

В ал. 3 и 4 тези два вида собственост се характеризират като, вместо "публична" вече действително е използвано понятието "държавна". Аз смятам обаче, че така, както са изразени - ал. 3 и 4 са несъразмерни и нехармонични. В ал. 4 се прави една по-подробна характеристика на частната собственост, а в ал. 3 - много бегла на държавната. Предлагам да се хармонизират ал. 3 и 4.

Чл. 16 - също имам известни резерви за "плажната ивица" така, както е казано там и смятам за неточно понятието "силно упойващи вещества". Силно и слабо е въпрос на доза. Алкохолът също е вид упойващо вещество. Предлагам да се замени с понятието "опиати и наркотици".

В заключение - уважаеми колеги народни представители, на нас се пада голямата част, но и огромната отговорност да работим, да приемем Конституция, която да отговаря не само на днешния, но и на утрешния ден, за да не се срамуваме пред идните поколения за това, че не сме били истинските строители на една нова и демократична България.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Думата има Любомир Иванов.

ЛЮБОМИР ИВАНОВ: (*Председател на парламентарната група на Зелената партия*) Уважаемо председателство, уважаеми дами и господа народни представители! Бих искал да се спра по-подробно на основните начала на външната политика, ако мога така да се изразя, формулирани в член 21 в разглеждания проект на глава първа. Предложеният член 21 гласи: "Република България осъществява външна политика на основата на общопризнатите принципи на международното право за справедлив мир между народите, за защита на общочовешките ценности, за сътрудничество с всички страни и отхвърля войната като средство за решаване на международните спорове."

Предлагам вместо този текст един по-различен вариант на член 21,

включващ три алинеи.

Алинея първа. При провеждането на международната си политика България се ръководи от ценностите на хуманизма и либерализма, на демокрацията, правовата държава, зачитането на човешките права.

Алинея втора. Основна цел на външната политика на България е осигуряването на личната свобода и благоденствието на всеки български гражданин и сигурността на страната.

Алинея трета. България осъществява външна политика, основана на общопризнатите принципи на международното право и на международния морал.

Ще аргументирам предложението. Според мен, предлаганият в проекта член 21 смесва три момента. Цели, ценности и принципи, на които се основава външната политика. Сами по себе си отделните елементи на член 21 от проекта не могат да бъдат критикувани, но като цяло те не носят достатъчно смислова наситеност, за да останат като конституционен текст, засягащ външната политика. Например споменати са общопризнатите принципи на международното право. Освен тях са отбелязани стремежът към сътрудничество с всички страни и отхвърлянето на войната като средство за решаване на международните спорове, които сами по себе си са сред общопризнатите принципи на международното право, записани в Устава на ООН, Заключителния акт от Хелзинки и в редица други международни документи.

От друга страна, специалното подчертаване на отхвърлянето на войната като средство за решаване на международните спорове и стремежът за изграждане на справедлив мир между народите, което е цел, прогласена от Устава на ООН, е характерен признак за една следвоенна конституция и очевидно не е необходимо да влиза в новата българска Конституция.

Тези цели и принципи се подразбират от текста за общопризнатите принципи на международното право и общия дух и смисъл на член 21.

Предлаганият от мен вариант има следната структура: В алинея първа са изброени най-общите ценности, от които се ръководи българската външна политика. Записването им означава фиксиране на най-общите идеали, към които обществото и политическите сили ще се стремят. Консенсусът около ценностната ориентация представлява сигурен критерий при определяне отношението към даден конкретен международен въпрос и осигурява приемственост по отношение на външнополитическите приоритети и стратегии. Записването на общочовешките ценности в предложения вариант на член 21 не дава достатъчно яснота. Този термин няма еднозначно

определено съдържание и не би могъл да предостави дори най-обща характеристика на идейните основи на външната политика на обновеното и демократично българско общество. В този смисъл е по-добре да се включат като текст ценностите на хуманизма и либерализма и специално да се подчертаят ценностите на демокрацията, правовата държава и зачитането на човешките права, които включват свободата на словото и печата, периодичните свободни избори, върховенството на закона, уважение към семейството, религията, собствеността и другомислието, ненасилието и много други. Тяхното обществено признание е условието за включването на нашата страна в международното сътрудничество и процесите на европейската интеграция, най-добрата гаранция за националната ни сигурност и т.н.

На второ място, Конституцията би следвало да съдържа най-общата цел на външната политика на България. Защитата на общочовешките ценности, изграждането на справедлив мир между народите и сътрудничеството с всички страни не биха могли да се определят като основни цели на външната политика. Те са следствие, средство, следователно вторична цел с оглед осъществяването на първостепенната абстрактна цел, формулирана в алинея втора, а именно: сигурността на страната, личната свобода и благоденствието на всеки български гражданин.

Отделно, в третата алинея, е определена нормативната база на външната политика. Тук има два момента. Първият от тях е свързан с юридическата основа, и е включен и в първоначалният проект. Това са общопризнатите принципи на международното право. Това е израз на привързаността на българското общество към идеята за примат на правото на политиката в международните отношения. Макар и съдържанието на понятието общопризнати принципи на международното право да е дискуссионно сред специалистите, то все пак е широко разпространено и носи достатъчно конкретен от юридическа гледна точка смисъл, за да бъде включено в Конституцията.

Вторият момент е свързан с моралните норми в международния живот, които са изпуснати от първоначалния проект на член 21. Време е не само да заговорим, но и да запишем в основния закон на страната и да реализираме на практика една морална външна политика, която да доказва нов правствен облик на българското общество. Младостта на нашата Конституция ни позволява да я направим модерна и да отчетем най-новите, дълготрайни тенденции и процеси в международния живот, където аргументите на силата все по-често отстъпват пред аргументите на моралното поведение при общуването.

Уважаеми дами и господа народни представители, ще ми позволите да споделя с вас и някои общи впечатления от предложените в глава първа Основни начала на Конституцията. Когато човек чете текста в очите му се натрапва: държавата, държавата, държавата. Държавата създава, държавата закриля, държавата се грижи, държавата осигурява, държавата насърчава. Все куп добре звучащи благопожелания. Време е да се проумее. Фактът, че държавата не е слънце, което огрява и топли една маса от хора, наречена народ. Точно обратното. В центъра на всичко стои отделният човек и качеството на живота му, което не се създава, осигурява и пр. от държавата.

Също така прави ми впечатление самият език на предложения проект. Той е изкуствен, тромав, изпъстрен с чуждици, понятия, които може би гаят ухото на специалистите по конституционно право, но са чужди и неразбираеми за хората, за които всъщност пишем тази Конституция. Този език е твърде далеч от блестящия английски език на Американската конституция или от блестящия български на Търновската конституция. Конституции, в които всяка дума се разбира, и които човек чете с удоволствие. Например в член 4, алинея 1 се казва, че България е социална и правова държава. Наистина думата социална е сложена в скоби. Питам се колко от народните представители тук и от кои политически партии могат да дадат определение на понятието социална държава. И колко от техните определения ще съвпадат. И дали желанието да се включи определението социална е механично препасяне на формулировки от чужди конституции, или е по-скоро опит за извличане на политическа печалба от съзвучието на думата социална с названието на определени партии. Мисля, че вместо да говорим за социална и правова държава, по-добре е да си пожелаем България да бъде нормална и правова държава. Изглежда стремежът към социалност е проникнал и в член 15 или член 16, където се разглеждат въпросите на собствеността.

В член 15 се заявява, че собствеността е частна и публична и че правото на собственост е неприкосновено. Неприкосновено, дами и господа, е правото на частна собственост и признаването и гарантирането на частната собственост, както е прогласено в член 15, алинея 3, трябва да намери реален израз в една пълна и безусловна реприватизация. А що се отнася до държавната собственост, мисля, че на нас не ни е пука държавна-собственик, а държава на собственици. И няма защо в член 16 да се изписва цял поменик от обекти на изключителна държавна собственост. Нима ще трябва да се свиква ново Велико Народно събрание, което да премахне например конституционната забрана за съществуването на частни железници? Или да премахне конституционните пречки за приватизация на предприятия, произвеждащи

оръжие, нещо което и днес вече е актуално. Естествено върху такива производства е необходим строг контрол, но няма никакви причини да смятаме, че държавният контрол е по-ефективен в държавните, отколкото в частните предприятия. А защо трябва в член 19 да въвеждаме конституционна забрана за чуждестранните физически и юридически лица да придобиват право на собственост върху земя, в противоречие с член 3, алинея 4 на наскоро приетия от нас Закон за собствеността и ползуването на земеделските земи?

Ако е необходима временна забрана, то това трябва да стане със закон, а не чрез Конституцията. Такава конституционна забрана би била пречка за нашето пълноправно членство в Европейската общност. Ето още един повод за свикване на ново Велико Народно събрание в недалечно бъдеще, което да внесе изменение за този член от Конституцията.

Уважаеми дами и господа, през последните месеци ние извървахме дълъг и труден път, за да стигнем до един вече цялостен макар и предварителен проект за Конституция. А същевременно смятам, че този път не е извървян докрай, че са необходими конструктивност и реализъм днес, за да създадем една Конституция, която няма да създава пречки утре, за да могат бъдещите правителства на България, било десни или леви, било центристски, свободно да осъществяват своята политика, за която са получили доверието на народа.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Красимир Премянов има думата.

КРАСИМИР ПРЕМЯНОВ: Уважаеми господин председател, уважаеми дами и господа народни представители! Когато вземам отношение по такъв важен въпрос какво е моето становище по етапната готовност на Конституцията не мога и не бива да пренебрегна факта за конституционалистите, които са участвали в нейната подготовка. Един от тях чухме от тази трибуна и на мен ми се струва, че имаме основание и това е в координатната система на самата тази Конституция да засегнем проблема за морала и правото, за нормите, които всички трябва да уважаваме, застъпени в тази Конституция.

Има хора, които си присвояват правото да говорят истина от последна инстанция от отговорни трибуни и си присвояват правото да бъдат автори на идеи, които внушават, че са идеи на една необходима за политическия живот на страната и за нейната демократизация политическа структура, каквато се явява сегашната опозиция. Но тъй като аз не смятам, че сегашната опозиция разсъждава и е стеснила полета на мисълта си до два елементарни проблема, които Българската социалистическа партия основателно е включила в дневния ред и с добра воля е включила в политическото споразумение и е предвидила по правов ред и с политическо съгласие да реши, за да компенсира

необходимите за страната средства, които сега могат да бъдат наречени, че са много малка и символична част биха допълнили сега съществуващия дефицит в бюджета на страната. Тези хора абсолютизират до две теми проблемите, които опозицията даже и във връзка с конституцията изповядва. (*Възгласи и недоволство от опозицията и пожелание да се говори по дневния ред*) Моля, изслушайте ме! Нима проблемът за Конституцията на България сега е това, че ние обещаваме на българския народ, на утрешна България, в която ще бъдат възстановени средствата, изразходвани от обществено-политическите организации и партиите по тогавашния правов ред, законно взети, и второ, ако е възможно, това го желае вероятно Стоян Ганев, ние да престанем да срещаме приложението в пълния му вид на принципа на политическия плюрализъм в политическия живот на страната за съществуването на Българската социалистическа партия. Аз мисля, че едва ли нашата уважаема опозиция, в която има истински демократи и хора, които могат да пишат тая Конституция, затова аз по-нататък ще говоря, могат само да ограничават своите възгледи по Конституцията до този елементарен проблем.

А на моя колега, който говори от тази трибуна, и претендираше, че говори от името на опозицията, мога да му кажа, че с уважение бих се отпесъл към една негова стъпка. Тези приходи, които той е получил от фирмата, в която в момента мога да кажа незаконно членува, да ги подари на държавния бюджет. С това да даде личен пример на всички нас.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Не е по Конституцията. Дайте по Конституцията, Премянов.

КРАСИМИР ПРЕМЯНОВ: Аз ви казах, че това според мен, това кореспондира с темата, която аз ще изложа в тази Конституция. И така, проектът за нова Конституция е в напреднала фаза на подготовка за внасяне във Великото Народно събрание на първо четене.

Като член на Комисията по подготовка на нова Конституция съм длъжен да заявя, че всякакви твърдения за нецелеспособността на Народното събрание, не почиват на реализъм и са в противоречие с мирния политически процес и класически парламентаризъм. Те обслужват интересите на отделни политически сили и на отделни политически дейци, които са в режим на пробно изпитане. Подобни твърдения не хармонират, по-скоро се противопоставят на така необходимите за нацията и държавата на консолидация и интеграция.

В името на истината и в името на нашето достойнство като българи искам да призная, че в състава на сегашното Народно събрание за мое и за общо удовлетворение присъствуват водещи представители на теорията и практиката, на юриспруденцията от различни поколения. Те могат да осигурят

и гарантират изработването на една Конституция, която по тежест и съдържание може да постигне равнище, тъждествено на Търновската конституция за съвременна България.

Господин Даскалов, пречете ми да се изказвам. Много ви моля, дадена ми е думата. *(Господин Владислав Даскалов е дошъл пред катедрата и разговаря с председателстващата Гиньо Ганев)*

Сборният проект, който комисията, водена от господин Гиньо Ганев е подготвила и сегашното състояние ми дава основание да твърдя това. В този работен проект мога да бъдат открити идеи, взаймствани от конституциите на държави, постигнали ефективно равнище на демокрация, правата и свободите на човека и гражданина. В същото време включването на идеи, философски концепции на конституции от други страни е подчинено на оригиналността на българската правна мисъл и традиция. По този начин би било невярно евентуалното бъдещо твърдение, че механично сме приели чужди идеи и конституционни системи.

Казвам всичко това, за да го подчиня на един призив и девиз. Да не допускаме национален nihilизъм. Да се противопоставим на тенденцията за демонстриране на байгапъвщина, отрицателни емоции и недемократичност в политическия живот на страната. Аз се радвам, че въпреки нашите различия в тази зала и отляво, и отлясно, седят немалоко, а некононктурни демократи, и добри професионалисти.

Сега ми позволете в тезисен вид да изразя становище по няколко същностни въпроса, които са застъпени в глава първа в проекта на Конституцията.

Конституцията трябва да отразява правните основи на демокрацията.

Носещата конструкция на Конституцията трябва да бъде изградена в следната координатна система. Свободни и преки избори, които дават възможност на различните политически партии по демократичен път да представят и отстояват различни политически възгледи и програми. Само с помощта на свободни избори може да бъде изразена волята на единствения суверен на демокрацията - народът. Равновесие между законодателната и изпълнителната власт, които не бива да се съсредоточават в едни ръце. Съзнателно не съобщавам съдебната власт, която всъщност изпълнява една основна функция: да следи изпълнението на законите, гарантиращи защитата на личните свободи и права на гражданите.

Конституцията трябва да възпроизвежда и закрепява всички икономически и социални права на човека. Всичко, което е постигнато като норма и критерий за това в прогресивното развитие на цивилизацията през

XIX и XX век. Тъй като ние пияме българската декларация за правата на човека и гражданина, би следвало да се ръководим от международните конвенции и договори, Хартата за правата на човека и др. Независима съдебна власт. В правовата държава всички трябва да са подчинени единствено на закона, независимо от своето положение. В това число и държавните органи. Това може да бъде осигурено само от съдебна власт - силна и независима.

Освен обявяването на правата, те би трябвало да бъдат възпроизведени в нашата Конституция, според мен, дословно. Ако някой смята, че Конституцията не трябва да извежда декларативни текстове, защото нейните норми имат непосредствено действие, мисля, че трябва да има предвид и това, че Конституцията не е само посеща конструкция на правото. Тя е нещо повече. Тя е кодекс за общочовешките ценности, които признаваме, тя е своеобразен морален кодекс. Конституцията трябва да осигурява пълноценно функциониране на държавата, органите на държавната власт в различните политически сили.

Ето защо, декларирайки, че под форма на управление България е парламентарна република, ние трябва да установим ясни президентски компетенции. И по този начин ще съчетаем два конституционни модела: президент, който се избира пряко от народа, Министерски съвет, който се контролира от Народното събрание, президент, който може да разпуска парламента, макар и само при конституционна криза.

В крайна сметка последната дума има народът, който при конфликт между президента и парламента, се произнася чрез избори.

И така, нашата Конституция залага две скорости на управление по формулата на съвместното съществуване. Когато президентът е от политически сили, които доминират в парламента, тогава всъщност политическата линия се осъществява от президента или доминира президентската форма на управление. Когато не съвпадат по политическа принадлежност, парламентарното мнозинство и парламентът, уважението към всеобщото изборително право задължава президента да назначава министър-председател не по свой избор, а от средата на парламентарното мнозинство.

И тогава реално режимът е парламентарен. В същото време той има прерогативи, с които балансира монопола върху властта.

В заключение, смятам, че е време от областта на политологията да внесем в юриспруденцията термина социална държава. Смятам, че не само представители на Социалдемократическата партия ще ме подкрепят, защото той вече се подкрепя и от привържениците на либерализма на Запад.

Благодаря за вниманието .

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Думата за реплика има Григор Шишков.

ГРИГОР ШИШКОВ: Господин Премянов, имам един въпрос към вас. На таблото е изписано дебати по основни начала на Конституцията. Вашето изказване беше по този повод направено. В такъв случай как да разбирам: Фирмата на брата на Стоян Ганев в Основни начала на Конституцията ли ще бъде включена плюс парите на партията, които искаме да бъдат върнати на държавата? Много Ви моля, господин Премянов, говорете по същество по въпросите, а не използвайте трибуната, за да се връщате назад при вече взети решения. *(Неодобрители възгласи от блока на БСП)*

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Александър Величков.

АЛЕКСАНДЪР ВЕЛИЧКОВ: Уважаеми господин председател, уважаеми народни представители! Аз и много мои колеги в този момент се намираме малко в ролята на Сизиф, който е принуден упорито да буга камъка нагоре, след като знае, че никога няма да успее да го закрепни на върха на планината. Този камък за съжаление е нашата нова Конституция. Аз мисля така, защото, за да успеем да изработим тази Конституция, да закрепим камъка на върха, са нужни много доверие и много време, а последните дни доказаха, че точно това ни липсва напоследък. Това, между другото.

Всяка Конституция дава облик на държавата. Тя, както и химнът, според мен, трябва да звучи тържествено като текст, да излъчва достойнство и величие, защото Конституцията и химнът са длъжни да отразят духа на народа, да възпяват неговите възжелания. На нашата Конституция липсва този тържествен тон, а това не е нещо незначително, както биха си помислили някои. То идва от липсата на хармония в текста.

Аз прегледах всички проекти. В много от тях има една стройна логическа взаимовръзка. Тук бих посочил за пример проекта на Българския земеделски народен съюз, или проекта на Велко Вълкапов, например, с които, може би, в много положения не съм съгласен, но в тях просто има логическа взаимовръзка, има стил. Те са изработени в един стил, а на нашия проект това липсва, липсва стилът. Така е, според мен, защото този проект е правен компилативно. Белите конци на компилацията личат твърде много и затова именно липсва стилът. Текстовете са прекалено пакъсани, понякога нещо в един член е казано, след това, през няколко члена, отново се говори за него. Ще дам пример с чл. 4, ал. 2 и чл. 6, където се определят някои основни изисквания към Конституцията.

Мисля, че Основните начала в своето множество от 20 членове трябва да се групират, да се подредят, така както е направено в проекта на Българския земеделски народен съюз. Не би трябвало да се изреждат един след друг по този начин, което създава впечатление за хаос.

Вторият основен принцип, на който искам да се спира, разглеждайки критично нашия проект, обхваща дилемата - кратка или подробна Конституция ни е нужна. Аз споделям схващането на онези, които смятат, че нашата Конституция трябва да бъде по-подробна, защото това отговаря на настоящия момент. Това трябва да се прави без увлечения, да не се стига до тезисност, както е при изработването на един закон, а в нашия проект това го има. На отделни места тя ми звучи като закон. Тук като че ли се е действувало на принципа "Парен каша духа". Изхожда се от миналото и ние се мъчим да се застраховаме срещу евентуални рецидиви и в бъдещето. Мисля, че това е излишно. Аз мисля, че прекалената подробност, както тук спомена и колегата Любомир Иванов, често ще ни спъва в бъдещата работа и ще налага свикване на нови велики народни събрания, за да правят поправки в текста. Ще дам примери. Така подробен е чл. 16, чл. 1 (с неговите ал. 2, 3 и 4, които могат да се групират в два члена, да речем), чл. 18, чл. 19.

Същевременно, има друг тип текстове, които са прекалено общи. Те са толкова общи, че от тях не произтичат никакви конкретни нормотворчески актове, или пък задължителни действия за обществото и за органите на властта. Те просто ми приличат на един доклад на Тодор Живков (а ние си спомняме тези доклади), в които за всичко се казва по нещо в един тезисен вид. По лъжичка за всеки - и за Комсомола, и за жените, и за децата, и т.н. Мисля, че това също е излишно. Не е нужно да казваме, че бялото е бяло, или че трябва да бъде бяло. Такива според мен са: чл. 10, където се говори за профсъюзите, при това - с три алинеи. Този член, според мен, доказва, че бялото е бяло, или че трябва да бъде такова. Такива са чл. 20, чл. 16, ал. 3, чл. 14, чл. 4, ал. 2 и 3 - това, според мен, са членове и алинеи, които трябва да се съкратят или да се групират, в най-лошия случай.

Друг момент, по който може да се критикува проектът е голямата роля, която се отрежда на държавата. Това беше казано от много мои колеги. Аз няма да ги повтарям, но само искам да повтора опова, което господин Ран препоръчва в своя труд, който ни беше предоставен. Той дава за пример Американската конституция, в която не само, че не се предоставят никакви права на държавата и не се говори за тях, а напротив - там има забранителни членове, отнасящи се до ролята на държавата, и аз мисля, че ние в това отношение можем да вземем нещо за пример. Настоящият момент изисква

това, тъй като държавата и досега е имала достатъчно права, а сега трябва да ги ограничаваме.

Друга слабост на нашата Конституция е наличието на идеологизирани текстове. За пример ще посоча два такива текста, които бяха обект на всеобщо внимание. Единият е чл. 4, ал. 1, говорещ за социална роля на държавата. Аз мисля, че това е един идеологизиран текст, който няма място в този си вид в проекта. Мисля, че в къщата на обесения не трябва да се говори за въже. Ако някои толкова държат да присъствува като категория социалният момент, то би могло да се каже по-друг начин. Например "Република България е правова държава. Тя гарантира живота, достойнството, правата и социалната защитеност на личността." Или нещо от този род, но не така грубо идеологически да ни се поднася.

Още по-търни критики в това отношение чл. 15, ал. 3, говорещ за частната собственост, онази частна собственост, на която ние смятаме да изграждаме бъдещото демократично общество. Този член е твърде страшен за мен. Той казва, че частната собственост се признава и гарантира от закона с цел да си осигури социалната ѝ роля. Ами извън социалната роля, частната собственост не е ли неприкосновена? Виждам несъвместимост между неприкосновеността на частната собственост и това, което се изисква - да се осигури социалната ѝ роля и само в този контекст тя да се признава за неприкосновена.

В заключение ще кажа, че този проект на основни начала (тук ще говоря малко като професионален редактор) за мен има твърде тромав израз. Каго пример ще дам само чл. 1, ал. 4, където, например, има следния израз: "Да присвоява осъществяването на народния суверенитет". Това е един израз, от който един добър редактор би настръхнал.

Аз мисля, че текстът трябва да се стегне, а това означава - да се съкрати и да се групира, за да стане по-ясен, по-достъпен, да се възприема наистина като Основни начала, като начало на една Конституция, която, пак повтарям, и с това ще завърши, трябва да звучи тържествено, трябва да звучи така, както и химнът.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата господин Николай Павлов.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Уважаеми господин председател, дами и господа! Искам да се спра на някои проблеми, които, според мен, заслужават повече внимание в предлагания проект на гл. 1 - Основни начала на бъдещата ни конституция.

Преди малко чух да се говори за проекта на Ран и за внушенията, които правят американските юристи. Абсолютно съм убеден в тяхната правота, но,

без да имам намерението да дразня част от залата, бих казал, че историческата обстановка, в която американският народ създаде своята конституция, е твърде различна от онова, което ние преживяхме днес.

Следователно, онова право, което въоръженият американец осъществи, създавайки една конституция, не би могло да бъде преповтаряно в ситуацията, в която ние се намираме днес. Американската държава съществуваше в условията на развиващо се стоково стопанство, докато ние тепърва ще трябва да развиваме това стоково стопанство.

И така, ако позволите, макар и да съм един от участниците в създаването на текстовете, следователно пося част от бремето на всички атаки, част от които намирам, че са и основателни, си позволявам да мисля в единствено число в този момент, т.е. изоставям за момент идеите на тази мини група, за да изложя онова, което аз смятам за разумно или неразумно като подход.

Вярно е, че нашата глава първа е тежка и ако бъда нетактичен, бих казал, понякога и тромава. Но ние живеем в държава, в която години наред правата са били прогласявани, но те не са намирали израз в следващия ход, т.е. тогава, когато трябва да бъдат осъществени тези права. С други думи, ако ние бихме желали да получим една демократична Конституция, то тя трябва не само да прогласи правата на българския гражданин, но да даде и достатъчно сериозни гаранции за тяхното осъществяване и преди всичко да предвиди механизми, които да правят невъзможно тяхното заобикаляне.

Позволявам си да мисля още по отношение на заглавието, че основни начала не е най-точното дефиниране на глава първа. Не скривам, че предлагам "Основни принципи", но ми бе възразено с това, че "принцип" е понятие, влязло от латински. С други думи, да се върнем непременно към нашия роден език. Бих се съгласил веднага, ако "начала" изразяваше в пълния обем онова, което изразява полатинчената българска дума "принцип".

В една глава първа ние искаме да изведем такива правила, които генерализират понятията, т.е., те са зловият камък за строежа, а щом това е така, то понятието "принцип" става по-точно и по-вярно.

И за да защитя българския език ще ви кажа, че вие се обаждате по телефон, ползвате факс, телеграф, автобус, тролейбус, трамвай и този списък би могъл да бъде продължен с около 6 хиляди думи в българския език. С други думи в случая е ненужна вкусовина - да се употреби българско понятие, което не отговаря докрай на онова, което се поставя като задача в глава първа, да я изчерпи като проблематика.

Още в чл. 1 срещнах съпротива в частни разговори с журналисти и граждани, че българската Конституция е прогласила парламентарната

Република. Че ние се домогваме до парламентарна държава - това вече е ясно. И отляво и отдясно се домогваме тъкмо до това. Аз не искам да изразявам предпочитания към монархически или към републикански ред, но всички предложени проекти залагаха на понятието "Република". И за да бъдат защитени интересите и на онези български граждани, които пък мислят по-различно по този въпрос, бързам да кажа, че в заключителните разпоредби е предвидена и такава възможност - да се провери този въпрос дали трябва да бъде решен като република или монархия. Но работната група е изходила от представените проекти и от декларираните становища на политическите сили. Това нека да не звучи като оправдание, а само като обяснение.

Ще ви направи впечатление и това, че в глава първа основният акцент вече не е върху държавата, макар че ще видите това понятие доста пъти употребено, но не за да изтъкне нейния приоритет, а да докаже границите, до където действа този приоритет. С други думи - подходът вече е различен. Подходът е защита на личността, една личност, която изгражда една държава в рамките на собствените си представи за демокрация и свобода. И тук мисля, че упреците, че тази Конституция би била нещо, приличащо на зебра, т.е. пропита от идеите ту на едната, ту на другата групировка, не биха били докрай точни, най-малкото затова, защото в проекта е следвана една основна мисъл - да се защитят правата на човека, Международната харта за правата на човека и оттам да се изведат всички останали правила за взаимоотношение между личност - общество - държава. С други думи в отделни текстове може да надделее една политическа групировка, но това едва ли ще навреди на един текст изцяло, затова защото аз като представител на Съюза на демократичните сили считам, че в предложените разпоредби има вече достатъчно гаранции за това, че България е тръгнала по един път на демократизация. И за да не бъда голословен ще ви напомня, че няколко от основните права на човека, прогласени в международни документи - в Международната харта за правата на човека, са залегнали тъкмо в тази първа глава и са доразвивани по-късно в една друга глава, където ще става дума специално и единствено вече за правата на човека, за отделната личност.

Така или иначе политическата обстановка в страната, историческият момент не ни дават възможност да бъдем кратки и точни като римляни, затова защото недоверието, насадено към един правов ред, съществувал до вчера, предполага непременно всички права да бъдат описателно изброявани и утвърждавани. Неща, които една европейска конституция не би си позволила да разисква, ние ги разискваме тъкмо затова, за да ги прогласим непременно. Този подход сигурно търпи много критики, но пак се опитвам да обясня, този

подход заслужава внимание тъкмо за това, защото българите бяха забравили на какво имат право. Още по-малко пък знаеха как да защитят това право.

Особени спорове буди разпорелбата на чл.4 за така наречената "социална и правова държава". Интересното е това, че аз съм търнял критики и отляво и отдясно. Беше ми напомнено, че в Конституцията на Мусолини и на Хитлер това понятие съществува. Аз отговарях, че то съществува като понятие и в сегашните конституции на Франция, Германия като Конституция на Федерална република Германия и Италия, като Република Италия. Следователно, тук не се поставя въпросът за доминанта на мислене отляво или отдясно, тук се поставя въпросът за подход към един бъдещ икономически живот. Аз не помня кого точно от видните финансисти на САЩ цитирам, но фразата ми звучи блестящо в главата: "Социална държава е дупка в джоба на богатия". Това е средство за преразпределение на един продукт по пътя на едно социално законодателство. И за да бъде точен ще ви кажа - в предизборната платформа на СДС този въпрос се отстояваше по същия начин. Аз няма да се оплаквам затова, че БСП не по най-коректния начин ни упрекваше в много неща, защото изглежда правилото "на война като на война" важи в случая. Но, това което е съществено, то е, че ние не можем да имаме нито социална защита на слабите, нито каквото и да било медицинско обслужване, нито в сферата на обучението от подрастващите, ако тази държава не застане на принципа на социалната държава. И трябва да ви кажа, че ако сега обединена Германия среща някакви трудности, те не са в областта на "социалната държава", а са в областта на идеологическото превъзпитаване на бившите граждани на ГДР. Т.е., невъзможността на хора живяли в условията на болшеvizъм да схванат структурите на една стопанска система, която е чужда на мисленето им. Предполагам, че по същия начин ще имаме затруднение и ние, по във всички случаи ние трябва да защитим, да отстоим принципите на една правова държава, като такива текстове съществуват.

Във всички случаи най-същественият въпрос, който трябва да бъде охранен от гледище на една бъдеща демокрация, към която ние се домогваме, това ще да е въпросът за собствеността. Тук ние се връщаме към онези принципи, които са принципи още на първите демокрации. Т.е., демокрацията от времето на Перикъл и демокрацията, такава каквато познава древният Рим. И затова използваните структури, като правни структури, ще ги намерите още в Римското частно и публично право. Тук може би ненужно се споменава правото на коопериране, тогава когато се обсъжда въпросът за държавата, защото кооперирането ние го извличаме като частен момент, а то е продукт на моето субективно право да се сдружи с всекиго. Всяко сдружение само по себе

си представлява кооперация. Но пак повтарям, аз не бих желал да атакувам текстовете, а бих желал само да напомня защо тези текстове са в този вид. И считам като особено демократичен принцип, залегнал в тази Конституция това, че ние възприемаме изцяло международното право - предмет на наши, утвърдени от нашата страна договори, като част от нашето национално законодателство. По този начин аз смятам, че обективно ние доказваме поне стремежа си, ако не реалната си крачка да се приобщим към един културен свят, който се нарича Европа.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Драгомир Драганов.

ДРАГОМИР ДРАГАНОВ: Уважаеми господин председателю, дами и господа народни представители! Предложените ни Основни начала на проекта за нова Конституция будят у мен смесени чувства. От една страна, в тях са влезли почти всички положения, които са, бих казал, задължителни за всяка една модерна съвременна конституция. От друга страна обаче начинът, по който са подредени, ги прави да приличат не толкова на стройна система от базисни начала, а по-скоро на "миш-маш".

Не може например да не предизвика огромно учудване фактът, че още в първия член на Основните начала не е изяснено към кой от двата основни типа държава ще се причисли България. Либералната правова държава, за каквато фактически пледират представителите на така наречения десен блок в СДС, е юридическо-политическа институционализация на една икономически абстенционистка, хронологически отнасяща се, и това е много важно, хронологически отнасяща се към периода на ранния капитализъм, на първоначалното натрупване на капитала и на индивидуалистичния дух на миналия, на XIX век.

По принцип този тип държава или изчезва с края на Първата световна война под ударите на двете модерни масови движения на XX век, т. е. на фашизма и на болшевиизма, или пък претърпява съществени мутации. Социалната правова държава е юридическо-политическа институционализация на една икономически интервенционистка държава, държава от епохата на зрелия капитализъм и на социалната демокрация, която изземва част, понякога и значителна от печалбите на индивида и ги преразпределя сред тези, които имат по-малко или нямат нищо, без разбира се да достига до абстрактното социалистическо равенство. Между другото аз съм очарован от формулата, която господин Павлов току-що каза. Вярно е, че социалната държава е дупка в джоба на богатия, но тя преразпределя към другите слоеве от населението.

Този тип държава практически съществува и не само съществува, но и

процъфтява в наши дни. Нейни типични представители са една Швеция, една Германия или една Испания.

Аз лично ще пледирам именно за социално-правова държава. При всички положения обаче, без да се определи типът на държавата и такава е задължителната практика в модерните конституции, е направо нелепо да се преминава към следващите характеристики на формата на управление.

Вярно е, че в Основните начала са заложени всички основни изисквания към една правова държава. Същевременно обаче искам да спра вниманието върху една многократно повтаряна в хода на дискусиата формула: "Демократична правова държава".

По принцип аз съм съгласен, че може да се говори и за демократична правова държава, но без да ѝ предпоставим един от двата социалноикономически типа, означава де факто да смесим в дискусиата икономическата и политическата област, доколкото либерално и социално означават дали държавата активно се дистанцира от или активно се намесва в управлението на икономическите процеси, а демократично определя обществено-политическия механизъм, по който се осъществява вече решена намеса.

Второ. Без друга уточняваща характеристика под демократична правова държава се разбира тази, в която най-ярко е изразен опитът за юридико-политическа организация и социалноикономическа реализация на най-добрите хуманистични постулати на социализма. Ще взема направо да си умра от смях, ако тъкмо това е крайната цел на представителите на СДС. Но извън шегата, това още веднъж налага да се вземе ясно и категорично становище към един от двата социалноикономически типа държава.

Разбира се и за мен е извън съмнение, че в следващите поне пет или дори повече години, България волю-неволю ще премине през фазата на наследника на либералната държава, т. е. през фазата на предприемаческата правова държава.

И все пак, ако ние се стремим към една постмодерна държава със смесена икономика, ако искаме бъдещата Конституция да не е от категорията на едnodневките, а да ни служи за десетилетия напред, в нашия основен закон трябва да присъствуват както основната икономическа характеристика, т. е. социална държава, така и основната политическа характеристика - демократична правова държава.

Веднага обаче възниква въпросът демократична и социална правова държава или социална и демократична правова държава? Спорът не е чисто семантичен или синтактичен. Разшифровано, понятието "демократична,

социална и правова държава" поставя на първо място народовластието, познато ни от епохата на развитото социалистическо общество. А ако "социалното" се добави след "народовластието", нещата добиват вече съвсем определени форми - народовластие, насочено към силна намеса на държавата в икономиката, или още по-ясно - социалистическа демокрация. И обратно, понятието "социална и демократична правова държава" съдържа в себе си много повече либерален и плуралистичен заряд и е много по-подходящо за основна характеристика на държавната уредба на едно постмодерно общество на смесената икономика. Интервенционистката социална държава е поставена на първо място, но нейната намеса се определя или ограничава с демократичните методи на политическия плурализъм.

Поради това считам, че в алинея 1 на член 1 на новата конституция трябва да запишем ясно и точно: "България е социална и демократична правова държава." А определянето на институционната форма на управление, в случая - парламентарната република, трябва да отиде като алинея 5 на член 1. Едва след изброяването на основните ценности и след изричното позоваване на народния суверенитет.

Само по този начин, уважаеми дами и господа народни представители, още в началото на бъдещия ни основен закон ние ще поставим една добра основа за доближаването му към съвременните европейски конституции.

Благодаря. *(Ръкопляскация от първите редове от блока на БСП)*

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Съби Големанов.

СЪБИ ГОЛЕМАНОВ: Уважаеми господин председател, дами и господа народни представители! Преди да започна моето изложение по Конституцията, искам да направя процедурно предложение. След като преживяхме няколко дни на драматично напрежение, във връзка с досиетата, помислих, че виждате ли, всичко ще тръгне нормално. Но както се вижда, Съюзът на демократичните сили като че ли е решил всекидневно, по сценарий, да взривява парламента. Съжалявам за това. Изводът ми е бил погрешен. Просто тук се правят циркаджийски неща.

Процедурният ми въпрос е по член 139. Считам, че спазването му е задължително за председателя. Моля, съгласно член 141, председателят на събранието да взема съответните мерки в такива случаи.

По отношение на Конституцията. Уважаеми господин председател, уважаеми народни представители! В хода на обсъждането на Конституцията на преден план отчетливо се открояват човешки морално духовни добродетели на демократи, които не легитимират политически пристрастия и увлечения, а напротив, обективно, разумно, с чувство на висок граждански дълг различават

пътя на единението на България в най-достопочтения документ на държавата - Конституцията.

Аз съм дълбоко убеден, че в роенето на положителни идеи от страна на депутатите за усъвършенствуване на най-демократичните принципи в новата Конституция на Република България се обобществяват най-ценностните човешки идеали.

В изявлението на някои депутати прозвучаха нотки на опасение, несъгласие, несъстоятелност, безцеремонно отричане на член 4, алинея 1 от проекта, който гласи: "България е социално правова държава." Има ли основание тези депутати да отхвърлят това определение? Застрашава ли с нещо определението "социална" демокрацията, промяна на политическата система, икономическата реформа, особено в обсега на основните елементи - свободата, социалния просперитет. Нали социалният просперитет е обобществен израз на една от крайните цели на политическата реализация, на идеалите на политическите партии? Необмислени от политици с особени претенции в обществените отношения да правят аналогия между понятието "социална" със "социализъм" и "демократичен социализъм". За мен това е дилетантство, политическа незрелост.

Господа депутати, социалната държава отдавна има фактическа легитимност в много страни на Европа - Германия, Франция, Испания и т. н., в конституциите на които е записано като основно начало определението "социална държава". За това преди всичко допринесоха социалдемократическите партии и социалистическите партии в силни икономически държави.

Не намирам никакво основание да се откажем от неизбежността и ние да последваме историческия пример и да създадем демократична социална правова държава.

По втория въпрос, по който искам да взема отношение е чл. 3 от проекта на Конституцията. Цитирам: "Официален език в Република България е българският." От това определение възниква деликатно хипотезата, че в България има няколко "основни езика". Отбелязвайки това, съществува реално основание да се отрече това като проект за Конституция и организация от други държави, институции и дори от отделни личности. И по-нататък - ние наследяваме за една единна, неделима, суверенна държава, тоест майка България. Признателността към майката е основен морален дълг. Майка България се грижи, защитава, обича своите чедра. Ние трябва с любов и признателност да се отнесем към нея. От това следва, че за всички български граждани в републиката, майчиният език е българският. В историческата

памет на България е съхранено геройството, саможертвата за защита на целостта и суверенитета на родината. Безброй са загиналите в името на родината, независимо от етнически произход, вероизповедание, образование и цвят на кожата. Те всички са били равни пред смъртта. От това следва изводът, че за всички български граждани родният език е българският. И още нещо. Кой е образователният език в България? Ако тълкуването е адекватно на мисленето, образователният език в републиката е само българският. Той е основният, залегнал в образователната система на нашата страна.

Предложението на чл. 3 е колебливо, не е адекватно на принципите на националното единство и суверенитет. И ако приемем, че това е логично и решим да защитим основния български език, редакцията на чл. 3 трябва да придобие следния вид:

Ал. 1. В Република България основният, официалният, образователният език е българският език. Неговото използване е задължително във всички държавни, обществени, образователни институции и публични отношения.

От друга страна, в Конституцията трябва да намерят място и свободно изучавани от български граждани всички чужди езици по желание, които ще се ползват за битови, делови контакти, за изучаване в оригинална художествена, техническа, здравна и друга литература. Ето защо, предлагам към проектоконституцията чл.3.

Ал. 2. Без всякаква забрана свободно всички български граждани имат право да изучават и други езици, които ще използват на битови, делови контакти, изучаване в оригинал на художествена, техническа, здравна литература и т.н.

Ал.3. Етнически език български граждани могат да изучават факултативно по програмата на образователната система, приета от Република България.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Снежана Ботушарова.

СНЕЖАНА БОТУШАРОВА: Господин председател, уважаеми госпожи и господа народни представители! Направи ми впечатление, че господата колеги социалисти, които вземаха думата, за да се изказват по Основните начала на Конституцията, все започваха със СДС и след това продължаваха с Конституцията. Аз мисля, че това е чудесно, значи новата Конституция се свързва със СДС, а може би и новото демократично устройство също ще се свързва със СДС. *(Ръкопляскания)*

Тук един колега казва, заплаши ни, че ще умре от смях, аз си мисля, че ако направим Конституция, както той предлага после светът може да умре от смях, и затова искам професионално да обсъждаме това, което ще бъде свято нещо

за България.

Имам няколко съвсем конкретни предложения, които са като текстове и аргументация и ги представям на вашето внимание.

Прави впечатление, че в първата глава на проекта за Конституция не е казано нищо за мисията, за задачата на Българската армия. Досега армията под една или друга форма не беше гарант за процесите на демократизация, единство и равенство на българските граждани. Напротив, новата Конституция трябва да съдържа онези конституционни предпоставки Българската армия да бъде гарант за националния суверенитет, териториалното единство и спазването на конституционния ред в страната. Тази нейна роля е толкова значима, че тя следва да намери своето място в Конституцията. Това ще бъде и едно признание за мястото и ролята в държавата. Освен това по този конституционен ред, законодателството ще бъде длъжно да регламентира статута на Въоръжените сили и да защити социалните права на военнослужещите и волнонаемните. Ето затова ви предлагам следния текст, който да бъде включен в глава първа.

"Мисията или ролята на Българската армия е да гарантира суверенитета и независимостта и да защитава териториалната цялост и конституционния ред в страната."

С ал. 2, която да гласи примерно, че основната структура или основната организация на Въоръжените сили да бъде регламентирана със закон в съответствие с принципите на Конституцията. По този начин се очертават основните задачи на Въоръжените сили.

Имам още едно конкретно предложение. В глава I има разпоредби за собствеността, макар и не много прецизни и за икономиката, но тук трябва да намерят място и основните принципи на данъчната система, тъй като говорим за собственост на гражданите, данъкът е нещо, което е свързано с това и с тяхната икономическа зависимост към държавата. Затова предлагам на вниманието ви чл. 33 от проекта за Конституция на Радикалдемократическата партия. Принципите да бъдат такива, че се допускат облекчения и някои ограничения на данъците със закон и то по принцип относно определени дейности, а не в полза или във вреда на някои физически или юридически лица.

В порядъка на професионалното обсъждане, искам да ви обърна вниманието на разпоредбите за политическите партии. Това, което в момента се предлага в проекта за Конституция, опира само до една възпитателна роля на политическите партии. Проектът говори за това, че партиите съдействат за формиране на политическата воля на народа. Но много е ясно, че партията не само съдейства, каквато и да е тя, за формиране на политическа воля, но тя е

средство за участие в политическия живот. Така че тази формулировка относно политическите партии или изцяло трябва да засегне за какво служи политическата партия, или изобщо не трябва да се захващаме с нейното регламентиране.

Относно партиите, обществените организации и синдикалните движения има една неясна формулировка "демократични принципи". Организация, структура и пр. в съответствие с демократичните принципи. След като тази конституция е непосредствено право, т.е. ще се прилага непосредствено, добре би било да има малко разпоредби, които да подлежат на тълкуване. По този начин ще се улесни не само еднозначното прилагане на текстовете на Конституцията, но и работата на бъдещия конституционен съд. Според мен, въвеждането отново на термина "обществени организации" е свързан със старото виждане за това каква е политическата система на държавата.

В Търновската конституция се говори за сдружения на гражданите, а какви ще бъдат те - това са или юридически лица със стопанска и нестопанска цел, но обществени организации не са понятието, което могат да отговорят на едно право на сдружаване на гражданите.

В заключение бих искала да кажа, че в тази първа глава на Конституцията има разпоредби, които носят декларативен характер. Те са красиви като разпоредби, но ако ние ще прилагаме Конституцията и конституционният съд ще си съди по нея, тяхното място е в уводна част към Конституцията, иначе просто можем да печелим симпатии на хората, но Конституцията няма да им върши работа. Благодаря за вниманието. *(Изказването и е изпратено с ръкопяскация)*

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Думата за реплика има господин Петър Таслаков.

ПЕТЪР ТАСЛАКОВ: Благодаря, господин председателстващ. Моята колежка Снежана Ботушарова засегна един въпрос, който като че ли досега от всички изказали се не беше засяган - въпроса за войската. Но ми се струва, че тя направи една езикова грешка. Да, войската трябва да бъде и всъщност това е основната ѝ задача, гарант на териториалната цялост на страната. Що се отнася обаче до това, което тя изпусна, гарант на вътрешния ред и на конституционното законодателство, това е според мен твърде опасно. Натоваарвайки войската с решаване на някакви вътрешни задачи, ние откриваме път за злоупотреба с войската. И ми се струва, че точно това, аз предполагам, че тя в изложението си сбърка и може би ще трябва да излезе да каже, войската не трябва в никакъв случай да бъде гарант на Конституцията, тя гарант на спазването на законите, защото това крие голяма опасност.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Думата има Бойко Димитров.

БОЙКО ДИМИТРОВ: Господин председател, госпожи и господа народни представители! Няма да започвам моето изказване с позоваване или разсъждение или коментари по поведението на господата от СДС. Надявам се, че те няма да възприемат този ми подход като израз на неуважение или пренебрежение. Минавам направо по същината на въпроса.

Нямам претенции да изнасям лекция по конституционно право или да излагам концепция. Имам съвсем конкретни предложения по текстовете на глава първа от проекта за Конституция, които по-скоро може би прилягат не за едно общо предварително обсъждане, а за първо четене, но ми се струва, че това е един подход, който вие ще приемете.

Първият въпрос, който искам да засегна, се отнася до чл. 1, ал. 2, където са формулирани някои основни принципи или ценности за конституционното устройство на България. И лично аз бих предложил да се добави към тези принципи, които са залегнали в ал. 2 още един. Този на солидарността. Какво имам предвид? Съвременното гражданско общество, демократичното гражданско общество в своето развитие достигна до все по-широкото, в това число и конституционно, утвърждаване на този принцип. Това не е принцип, който се споделя от отделни политически сили или школи на мислене. Ще се позова само надве конституции, в които принципът е формулиран именно така. Едната е Италианската конституция, в която в чл.2 се казва: "Републиката изисква изпълнението на неотменимите задължения на политическа, икономическа и социална солидарност".

Принципът на солидарността е залегнал също така в чл. 1 на Френската, чл. 2 на Испанската конституция. Той е формулиран и в чл. 3 на Бразилската конституция. Основни цели на Федерална република Бразилия са да построи свободно, справедливо и солидарно общество.

Струва ми се, че включвайки този принцип в ал.2, би могло да помислим и за една друга логическа подредба на изброените в него принципи. Редакцията, която аз бих предложил е следната: "Република България се основава върху хуманизма, демокрацията, равенството, свободата, справедливостта и солидарността". Бих могъл по-подробно да обоснова защо именно така би следвало да се подредят тези принципи или по-точно да разкрия мотивировката си. Струва ми се, че така по-точно вървим от по-общото към по-конкретното и по-частното, а също така и отразяваме историческата последователност, в която тези принципи са се утвърждавали в обществените отношения и в конституционното право на различните страни, в постъпателното развитие на човечеството.

Следващият въпрос, който искам да поставя се отнася до чл.6, ал.5. Аз приветствувам предложението нормите на международното право по договорите, по които Република България е страна, да имат пряко действие и да имат предимство пред нормите на националното право. Струва ми се обаче, че така формулиран този принцип първо заобикаля или пропуска един съществен принцип особено когато става дума за двустранни договори и съглашения, а именно въпроса за взаимността. Без да ви цитирам съответни разпоредби от Френската и Гръцката конституция, бих искал да ви кажа само, че там също се предвижда действието на нормите на международното право, които в тези страни са участнички, но се предвиждат и условията на взаимност. За това формулировката, която бих предложил е следната: "Нормите на международните договори, по които Република България е страна, след влизането им в сила... (и това е едно допълнение, тъй като България може да бъде страна по международен договор, подписан и той да е влязъл в сила за България, но другата страна, или другите страни, ако не са го ратифицирали, договорът да не е влязъл в сила - и по нататък текстът)... са неразделна част от нормите на националното право. При притиворечие се прилага нормата на международното право, ако или когато е налице взаимност с другите държави, страни по съответните договори".

Разбира се, тук съществува един момент, който би следвало да се отчете. Има многостранни международни договори и конвенции, отнасящи се до правата на човека и в тези случаи конституционната разпоредба за прякото действие би могла да действа без условието на взаимност.

Член 9. Споделям резервите и съмненията, които преди малко изказа и преждеговорившата госпожа Снежана Ботунарова относно редакцията на тези текстове. Ако те се запазят във всеки случай, би трябвало да се отива към еднаквост във формулировките, защото, ако за партиите е казано, че могат да се създават свободно и след това, че редът на образуването, прекратяването им се урежда със закон, за обществените, синдикалните организации е споменато само, че дейността им се урежда със закон.

Приложил съм в писмен вид една възможна редакция, която е уеднаквена поне и ще я представя на вниманието на Конституционната комисия.

Чл. 13, чл. 18, ал. 1, както и чл. 14, ал. 1. Сегашната формулировка на чл. 13 гласи: "Семейството, майчинството и детството се ползват от закрилата на държавата". В чл. 18 също се говори за особена закрила от страна на държавата и обществото на земята като национално богатство. В чл. 14 се говори за закрила на труда също от държавата. В съзвучие и като отзвук на редица колеги, които обърнаха внимание (и аз споделям тази тяхна загриженост), че

редакцията на Конституцията страда от инерцията на етатизма и в недостатъчна степен във всичките си текстове отчита, според мен, нашия стремеж и желание да се изгради едно гражданско общество. Предлагам една редакционна замяна, която не е само замяна на думата - вместо "държавата" да запишем "републиката", защото републиката е не само държавата, това е цялото гражданско общество, всички институции - държавни и други, които функционират и осъществяват правомощия в рамките на тази Конституция.

Една малка редакционна поправка към чл. 18, ал. 2 - говори се за обработваема земя за селскостопански цели. Ние всички възприехме терминологията в Закона за земята - земеделски земи и ако ще говорим за обработваемата земя и нейното предназначение, да говорим за земеделски цели.

Накрая, няколко малко по-съществени, малко по-конкретни допълнения и по-точно - развитие на чл. 21. Тук аз влизам в определена степен и в съгласие, а изразявам и определени различия с това, което сподели в предложението, които направи господин Любомир Иванов. Както и той каза в своето изказване, така и аз смятам, че ако се записват някои формулировки, отнасящи се до външната политика на България, би следвало те да бъдат формулирани по-конкретно и разчленени. Както него, също съм се опитал да оформя три алинеи. Ал. 1: "България отхвърля войната, използването на сила и заплахата със сила като средство за решаване на международни спорове". Разбира се, можем да помислим за съображението на господин Иванов, че отхвърлянето на войната историческо се е появило в редица конституции като отражението на друг исторически контекст, но въпросът за използване на сила и заплаха от сила в международните отношения съвсем не е празен или архаичен. Той продължава да стои, продължава да бъде актуален и смятам, че ако отиваме към формулировка на основното начало на външната политика на нашата страна, би следвало да запишем такава формулировка.

Ал. 2: "Републиката се стреми към взаимноизгодно и равноправно сътрудничество с всички държави върху основата на общопризнатите принципи от международното право и на общочовешките принципи в името на нов, мирен и справедлив световен ред, изключващ войната и насилието".

Тук формулировката, която предлагам, не е напълно в съзвучие с това, което предложи господин Иванов, но мисля, че има място и за този подход. И последното, което е по същество - ал. 3: "Основен приоритет във външната политика на страната е приобщаването към съществуващите и новоизграждащите се европейски структури и организации за сигурност - икономическа и политическа интеграция". Аз лично съм убеден, че

приобщаването към европейските структури е от такова жизнено и същевременно значение за бъдещето на демокрацията и развитието на тази страна, че заслужава внимание и преценка включването на един такъв текст.

И в заключение, смятам, че в тази глава или на съответно друго място, би следвало да залегне конституционна разпоредба относно реда за преотстъпване на някои от конституционните правомощия в случай на евентуалното включване на Република България в европейските общности или евентуални бъдещи интеграционни структури - примерно, една европейска конфедерация, структури, които предвиждат наднационални функции. Съобразно с тази възможност, която аз мисля, че ние като парламентаристи трябва да приемем и да подкрепим, би следвало да съществуват в Конституцията и разпоредби, относно начина за преотстъпване на тези правомощия - било чрез референдум, или чрез друга квалифицирана форма на волеизява на българския народ. *(Частични ръкопляскания)*.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Благодаря за предложенията. Както обяви господин Тодоров, сега ще приключим това разискване. Има думата господин Красен Станчев.

КРАСЕН СТАНЧЕВ: Уважаеми дами и господа народни представители! Използвам словото на уважаемия господин Бойко Димитров, за да изкажа една своя тревога. Повече от изказванията бележат една тежест към натрупване на много епитети, много разпоредби в един конкретен текст на бъдещата Конституция. Цитираните примери като Конституцията на Бразилия, Конституцията на Италия, този на Германия, потвърждава това мое усещане, че ние вървим към един прекалено претрупан окончателен вариант. Това буди у мен известни подозрения относно възможността да се стигне до приемането на добър вариант.

Много моля наистина да мислим за облекчаването на текста. Тогава, когато ние много конкретно опишем и функциите на войската, и принципите, включително принципите на справедливостта, който вече на няколко пъти се предлага и стремежът на републиката, на държавата или на България да се включи в Европа, то ние тогава наистина ще получим една конституция, която е пълна с норми - пожелания, но не конституция, която може да бъде добра основа за нов обществен договор.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Едно уточнение: Първо, както виждате, в дневния ред, който гласувахме, разбира се, след толкова забавяне, има включени два икономически закона и, както казах в началото на днешния работен ден, първият има няколко оратори, за да може да бъде гласуван на първо четене - това е законопроектът за чуждестранните

инвенстиции. Вторият - по конкуренция (говоря с общо заглавие) има възможност днес той да премине заедно с дебатите, текст по текст, на второ и окончателно гласуване.

Затова, предложението и молбата днес е да продължим заседанието след почивката до 21 ч. и 30 м. Утре работното ни време ще бъде както досега - от 9 ч. и 30 м. до 13 - 13.30 ч. И ние в Бюрото ще се уточним със съдействието на ръководството на парламентарните групи, защото този интерес се отнася до всички - как да бъде през идната седмица. Ние няма да се ръководим непременно от становище на Министерския съвет, ние сме суверенен парламент и може би ще бъде целесъобразно като се чуят и други предложения, да работим, както досега - тоест, на 1 май да не работим, да работим вторник, четвъртък, петък. Ако има други разбирания, нека да направим консултация, затова има време и да приемем нещо по-целесъобразно.

И така, гласуваме първото предложение да работим днес до 21 ч. и 30 м. Моля ви, господа, гласувайте. Предложението беше направено ясно, то съответства на желание, което се изрази тук от името на различни парламентарни групи като готовност да се работи по икономическите закони.

Моля резултатът да се пасочи по партийни групи - предложението е на господин Драгомир Драганов, което аз охотно възприемам.

Приема се - 176 за, 34 - против, 9 - въздържали се. Посочете това гласуване по партийни групи. *(Оживление)*

Господин Бойко Димитров поиска да използва правото си на отговор. Имате право.

БОЙКО ДИМИТРОВ: Искам да се възползвам от правото на лично обяснение - така е казано в правилника, в края на разискванията по предходната точка от дневния ред във връзка с репликата на господин Красен Станчев, когото аз уважавам не по-малко отколкото той уважава мен. Искам да напомня, че аз съм може би единственият оратор в дневните разисквания, който си сложи картата в механизма за отчитане на времето и бях единственият, който беше подгонен да завърши. Това може би ми попречи да подкрепя съображението, което беше изказала в разискванията преди мен госпожа Ботушарова, а имах такова намерение. Може би някои от принципите и разпоредбите, които сега фигурират като членове на глава I от Конституцията би следвало да намерят място в една малко по-разгърната уводна част или преамбюл.

Лично аз споделям убеждението, че колкото по-кратък и стегнат текст имаме, толкова по-добре. В същото време мисля, че целта на обсъжданията е

да имаме различни варианти, за да има възможност за уточняване, отсяване и съкращаване също.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Ние ще продължим точно в 18 ч. и 30 м. В почивката - парламентарната група на Българската социалистическа партия ще се събере в зала "Изток". (Звъни)

(След почивката)

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: (Звъни) Откривам заседанието.

По точка втора от дневния ред-

Продължаване на разискванията по законопроекта за чуждестранните инвестиции на първо четене

Бюрото предлага стриктно да се придържаме към едно разбиране, да не се говори повече от 7, максимално 10 минути. Защото все пак това е дискусия на първо четене и много оратори вече са взели думата.

Поискали са думата господин Емил Филипов, господин Илко Ескенази и господин Стою Дулев. Господин Дулев имате думата.

СТОЮ ДУЛЕВ: Господин председател, господа народни представители! Бих искал да не злоупотребявам с времето ви. Искам да кажа, че законопроектът за чуждестранните инвестиции независимо от това, че някои от народните представители се опитваха да оспорват, по мое дълбоко убеждение е необходим сегмент от законодателството по реформата за преход към пазарна икономика.

По този закон аз бих искал да изкажа две-три съображения, които моля да изслушате.

Първо, възможно ли е толкова открит вариант на такъв закон? По мое мнение той е възможен, но е нереалистичен е неотговарящ на интересите на българския национален капитал, който и сега, и в бъдеще ще се нуждае от известна закрила на закона. В него, по мое мнение, трябва да предвидим известни забрани за чуждестранни инвестиции в много тясна област, която се определя от националните интереси на страната.

Второ, разрешителен режим за по-широка област, която обаче също трябва да бъде строго контролирана в смисъл на достъп на чуждия капитал в нашата икономика.

Трето, деклариране на всички случаи на чуждестранни инвестиции, което може да става по най-обикновени процедури чрез банката.

Четвърто, прилагане на принципа за реципрочно отношение към

чуждестранни инвестиции от страни, които прилагат ограничителни практики към нашата страна в икономическите взаимоотношения.

Тази защита не е забрана и не бива така да бъде разглеждана, а е обективно необходима за защита на националните интереси на българския национален капитал. Става въпрос за държавна политика, която насочва, поощрява и съгласува интересите на страната с чуждестранните интереси или с интересите на чуждестранните инвеститори.

Второ. Особено внимателно трябва да се отнесем към третирането на чуждестранните инвестиции, с източник съседните нам държави, които са имали, имат или могат да имат териториални претенции към България.

Във връзка с това считам, че предоставянето на концесии и обекти с национално значение - летища, съобщителни системи и други, трябва да се урежда само със специални закони.

Трето. Проектът съдържа необходимите условия за привличане на чуждестранни капитали, но те едва ли могат да бъдат разглеждани и като достатъчни условия. За да бъдат достатъчни тези условия, в законопроекта е необходимо да се упоменат изрично стимулите за чуждестранните инвестиции - данъчни, митнически и други облекчения, както и да се предвидят опростени процедури за настаниване на чуждия капитал и за репатрирането на обезщетенията при отчуждаване, печалбата и ликвидационните квоти, когато интересите на инвеститорите изискват това.

За съжаление трябва да се признае, че без това условие, т.е. без даване на известни икономически предимства, което стои в основата на интереса на всеки инвеститор, ние ще имаме закон, но се съмнявам, че ще има желаещи да инвестират в България.

Това отсъства в сегашния закон. Според мен такива стимули са необходими за чуждестранни инвестиции в следните направления: За технологическо обновление на производството, за създаване на нови работни места, за въвличане в икономически оборот на неизползувани местни суровини и енергоизточници, за развитие на инфраструктурата с национално значение и за инвестиции с екологическо предназначение. И трето, лично аз не виждам сериозни основания от създаване на специален орган за регулиране на потока от чуждестранни инвестиции, ако Министерството на външноекономическите връзки, Министерството на индустрията, търговията и услугите и банките си вършат добросъвестно работата, така както е определено в техните функции.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Думата има господин Хюсеин Юмер. Вие си казвайте и другото име, както Ви водят по парламентарния списък, искам да помоля.

ХЮСЕИН ЮМЕР: Аз го промених.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Вие си го променихте, но тук още не се знае.

ЕВГЕНИ ЕВЕЛИНОВ: Уважаемо председателство, уважаеми дами и господа народни представители! В Комисията по икономическата политика гласувах за становището на комисията като цяло, а сега искам да изразя едно лично становище, касаещо чл. 8, ал. 1 от законопроекта за чуждестранните инвестиции, където се казва, че недвижимите имоти на чуждестранни лица не могат да бъдат отчуждавани, освен в случаите за важни държавни нужди, които не могат да бъдат задоволени по друг начин.

Този текст внесе според мен едно недоверие в целия законопроект, кои са важните държавни нужди, кой и как ще ги определя, не съществува ли реална опасност, коя да е инвестиция на кой да е инвеститор да попадне под ударите на този член и не влиза ли този член в противоречие с целта на законопроекта, а именно: закрилата и насърчаването на чуждестранните инвестиции.

Аз разбирам, че тук става въпрос за такива нужди, като магистрали, язовири, летища и т.н. Но мисля, че е необходима една конкретна разшифровка, с цел колкото и трудно да е за прогнозиране такава разшифровка, с цел да се осигури на чуждестранния инвеститор една гаранция, че неговият недвижим имот, неговата инвестиция няма да попадне под ударите на този член, освен в конкретно определените и изредените случаи. И по този начин законопроектът ще послужи, когато стане закон, на целите, за които се създава.

Предложението ми е да се включи в текста или отделно конкретна разшифровка на важните държавни нужди.

Подкрепям също така предложенията на колегите, изказали се преди мен по този законопроект, за включване на данъчни облекчения. Ще гласувам за приемането на законопроекта на първо четене.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Думата има народният представител господин Петър Башикаров.

ПЕТЪР БАШИКАРОВ: Господин председател, господа народни представители! Бих искал като член на Комисията за икономическата политика преди всичко да изразя подкрепа на становището на комисията, изразено от нейния председател, господин Захари Карамфилов и да изложа някои допълнителни съображения по принципните въпроси, които възникват по този законопроект.

По време на дискусиите в Народното събрание вече беше отбелязано като важен факт, че са изучени повече от десет национални закона за чуждестранните инвестиции, включително тези на Полша, Унгария,

Чехословакия и че всички тези закони се различават значително един от друг. Този съвсем верен извод идва да потвърди още веднъж главната истина, че всеки национален закон за чуждестранните инвестиции отразява икономическата политика на съответната държава, в рамките на която политика регулирането на чуждестранните инвестиции се вписва като важен елемент. Сега на нашата държава също ѝ предстои да приеме закон за чуждестранните инвестиции. Това означава, че ние сме изправени пред необходимостта да направим своя избор на онези икономически и правни решения, които ще бъдат заложени в закона, и чрез които ще бъде провеждана икономическата политика на българската държава в сферата на чуждестранните инвестиции.

Основата за нашите разсъждения е законопроектът за чуждестранните инвестиции, внесен от правителството. След обстояйните дискусии в Комисията по икономическа политика главните проблеми се очертах в няколко пункта.

Първо - по необходимостта от Закон за чуждестранните инвестиции. Очевидно, че приемането на специален закон за чуждестранните инвестиции ще отговори на два вида потребности. Първите са от вътрешен характер. Засега материята относно чуждестранните инвестиции е уредена преимуществено в Указ N 56. Нуждите обаче от модернизирание, с оглед изискванията на пазарната икономика, от въвеждане на порядък и от стабилизиране на националното ни стопанско законодателство, наложиха тенденцията към създаване на самостоятелно и специализирано извън Указ N 56 законово регулиране на отделните категории и отношения с икономическо съдържание. Това съображение е още по-валидно за нормативния способ, по който трябва да бъде осъществено правното регулиране на чуждестранните инвестиции. Тази материя ще съставлява предмет не на статичен закон, а на закон, който ще провежда определена динамична икономическа политика.

Вторият вид потребности от приемането на Закон за чуждестранните инвестиции имат международни измерения. В очите на потенциалния чуждестранен инвеститор законът ще е показател първо, че преходът на страната ни към пазарна икономика е необратимо движение и се ускорява. Второ, че българското законодателство е съобразено с високата степен на интернационализация на принципите, които регламентират отношенията в сферата на инвестициите. И трето, което е много важно - законът ще бъде показател за юридическа сигурност, юридически гаранции за закрилата на чуждестранните инвестиции в България.

Следващият принципен въпрос се отнася за уточняването на ролята, която

чуждестранният капитал ще играе при прехода към пазарна икономика. Можем ли, господа народни представители, да приемем тезата, че без осигуряването на условия за широко, почти неограничено навлизане на чуждестранните капитали, не би било възможно създаването в България на необходимите предпоставки за преход към пазарна икономика? Ако я приемем безрезервно и без уговорки, това означава да признаем на чуждестранния капитал ролята на водещия, решаващия фактор при извършване на икономическата реформа и още в стартовата, началната позиция да поставим българския национален капитал в подчинено положение. А българският национален капитал и особено зареждащият се частен капитал по понятни причини е в състояние, такова състояние, че поставянето му в подчинено положение спрямо чуждестранния капитал би означавало той да бъде в голяма степен по жертван. Има ли нашата страна интерес от подобно решение? Очевидно не. Ето защо пътят към истината трябва да се потърси в създаването на условия за съчетаване на интересите на българския и на чуждестранния капитал. Трябва да се даде възможност на българския национален капитал да се развие, да укрепне и да се възползва от предимствата, които чуждестранните инвестиции, като източник на капитал, нови технологии и възможности за достъп на международния пазар, могат да предоставят. Подобна изходна теза само би балансирала последващите решения, възприети в закона, без да подценява ролята на чуждестранните инвестиции, нито да поставя под заплаха нечии интереси.

По определението за чуждестранни инвестиции. Господа народни представители, цялата система на Закона за чуждестранните инвестиции няма да бъде нито рационална, нито стабилна, ако не е изградена върху едно ясно разбиране за същността и резултата от чуждестранните инвестиции. Тези, които ще попаднат в обхвата на закона, т.е. ще бъдат допускани, насърчавани и закриляни от българската държава. Дефиницията за чуждестранните инвестиции, записани в § 2, точка 1 на законопроекта поставя ударението върху вида на чуждестранните инвестиции като вноски. Но остава неизяснен въпросът за икономическите, а също и правните последици от инвестициите.

Оценката на инвестицията, с оглед на нейния резултат, е доминиращият акцент в съвременното схващане за чуждестранната инвестиция, което схващане, отчитайки динамиката на пазарната икономика приема, че практически инвестиция може да бъде всякакъв вид вноска - парична или непарична при условие, че е предназначена да създаде или увеличи някаква форма на постоянен интерес на предприятие, и която има за резултат придобиването на известен контрол върху това предприятие.

Чуждестранните инвестиции представляват най-голям интерес именно като израз на предприемаческа инициатива, имаща за резултат трайна връзка с предприятията и поради това преките инвестиции все повече се налагат като център на внимание.

За да може да преодолее икономическата криза и да осъществи при благоприятни условия прехода към пазарна икономика на страната ни са необходими преди всичко преки инвестиции, насочени в производствената сфера, в приоритетни отрасли, във високотехнологични направления. Тези инвестиции ще подпомогнат създаването на предприятия, представляващи действителни пазарни структури и които са носители на действителни пазарни отношения.

Редът за допускане на чуждестранните инвестиции в България трябва да бъде погледнат като един начин за оценка на съответната чуждестранна инвестиция, с оглед на нейния вид, размер, отрасъла, към който е насочена и нейния принос за развитието на българската икономика. Точно оценъчният елемент позволява условията и редът за допускане на чуждестранните инвестиции да бъдат използвани като средство за провеждане на една национална икономическа политика. Еднозначното приложение обаче на посочените критерии, обособени в рамките на един изцяло разрешителен режим за допускане на инвестициите или пък приемането на другата крайност - широко отворени врати с минимални ограничения, могат да ликвидират този оценъчен елемент и ще лишат страната ни от възможността да провежда рационална икономическа политика при допускането на чуждестранните инвестиции.

Целесъобразно се очертава решението, което налага посочените критерии да бъдат разработени и съчетани в гъвкав режим за допускане на чуждестранните инвестиции, които критерии ще позволят една относително висока степен на свободно извършване на чуждестранните инвестиции в България, степен обаче, съобразена с необходимостта от осигуряването на баланс между интересите на чуждестранни и на български инвеститори.

Добър пример за това как редът за допускане на чуждестранни инвестиции може да послужи като средство за осъществяване на национална политика в сферата на инвестициите, представлява критерият - отрасли за инвестиране, например чуждестранните инвестиции в експортите и наукоемките отрасли, както и в някои нискоефективни сектори, вероятно следва да бъдат насърчавани чрез регламентираните със закона ред и условия. В други области страната ще разчита предимно на националния капитал и очевидно ще съществуват сектори, които имат отношение към националната сигурност или

са от изключителен приоритет за местните инвестиции от гледна точка на икономическото състояние и развитие, в които ще разчитаме изцяло на предприемаческия потенциал на българския бизнес.

Необходимостта от провеждане на националната политика в сферата на чуждестранните инвестиции, както и наличието на съответен ред за допускане на инвестициите, налагат органът, който ще изпълнява тези функции, да бъде изваден от анонимност и да се знае кой носи отговорността. Съществуват варианти при решението на въпроса за статута и правомощията на органа. Може да бъде създаден специализиран орган към Министерския съвет, може с изпълнението на съответните задачи да бъде натоварен определен министър, в рамките на чието ведомство да бъде създадено специализирано звено по чуждестранните инвестиции, например министърът на финансите или министърът на индустрията и технологиите, или министърът на външноикономическите връзки. Във всички случаи обаче, известни функции в областта на чуждестранните инвестиции ще изпълнява и директорът на Националната банка.

В заключение бих желал да изразя надежда, че Великото Народно събрание ще приеме такъв закон за чуждестранните инвестиции, който ще създава допълнителни благоприятни условия за ускорен растеж на националната ни икономика чрез привличане на чуждестранни инвестиции на основата на един добър баланс, на интересите на българската държава и чуждестранните инвеститори.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Имате думата за реплика, господин Захариев.

ПЕТКО ЗАХАРИЕВ: Аз моля преждеговорившия, пък и преди него говорилите, непрекъснато говорят за приоритет на българския капитал и на българските инвестиции и че в никакъв случай не трябва да се дава преднина на чуждия капитал, на чуждите инвестиции.

РЕПЛИКА ОТ СТРАНА НА МНОЗИНСТВОТО: Всеки закон защитава националния интерес.

ПЕТКО ЗАХАРИЕВ: Не можах обаче да разбера, каква е степента на българския капитал, с какви възможности той разполага и по какъв начин ние можем да му дадем път така, че да бъде водещ в инвестиционната ни политика. Това смятам, че са само общи приказки, които не дават никаква яснота. Много е важно да се изясни картината и да се каже - българският капитал има такива възможности, инвестиционната ни политика трябва да бъде такава, а всичко онова, което му даваме известен приоритет за внос при нас, може да се развива в границите или в дадени определени рамки. Ние иначе не бихме постигнали

нещо, а след това като започнем на второ четене закона да го гледаме член по член, ще се получи едно удължаване на много мнения и в края на краищата ще се получи нещо несъвършено.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Минутите за репликата ви господин Захариев изтекоха.

Има думата народният представител Иван Димитров.

ИВАН ДИМИТРОВ: Господин председателстващ, дами и господа народни представители! Разискваният законопроект е от много голямо значение за развитието на нашата икономика. Преди всичко, ако ние опеним състоянието на икономиката в страната от гледна точка на пазарните изисквания във всички случаи неизбежен е изводът, че са необходими значими инвестиции, за да бъде тя приведена към изискванията и условията на пазарната икономика. Тук трябва да подчертая, че е неизбежно и необходимо привличането на чуждестранни финансови капитали и инвестиции, за да може нашата икономика в кратки темпове и време да бъде приведена към изискваните условия.

Трябва да кажа, че целта на участието на чуждия финансов и инвестиционен капитал е да се осъществи трансферът на интелектуалните ценности, с които ние ще постигнем високи технически резултати и най-важното - да бъдем изведени на международния пазар за произвежданата от нас продукция. Във всяка една страна съществуват два вида инвестиции. Едните са конвенционалните, обичайните инвестиции, които се провеждат съобразно законите, които действат в страната. Успоредно с тях обаче съществуват и така наречените инвестиции с приоритетно положение. Именно тези инвестиции осигуряват провеждането на националната икономическа политика и на тях трябва да бъде предмет този закон. Целта, която се поставя пред закона за бързо и качествено привеждане на нашата икономика към пазарните условия, считам, че в проекта, който ни е предложен, тази цел не може да бъде постигната.

От тази гледна точка трябва да се развие въпросът за преференциите и насърчителните условия за привличане на чужди финансови и инвестиционни капитали - тема, която не е разработена достатъчно добре в предложения ни проект.

Същевременно трябва в по-голяма степен и яснота да бъдат решени въпросите с осигуряването и обезпечаването, гарантирането на чуждата собственост на територията на България. Искам да подчертая това, че в света няма чисто чуждестранни инвестиции. Това са дребни инвестиционни обекти. И пропускът в проекта, който ни е предложен е в това, че се губи връзката

между инвеститора като цяло. Не можем на територията на България за крупни обекти, които ние считаме, че трябва да изградим в бъдеще да се третира само чуждестранният инвеститор. Той не може да съществува без да се разглежда успоредно с него българският инвеститор. И преди всичко тези преферентни условия трябва да важат както за чуждестранния, така и за българския инвеститор. Всеки обект е плод на съвместната инвестиция.

Именно това са някои от основните неща, които исках да подчертая в замисъла и целта на този закон.

Същевременно трябва да кажа, че в проекта, който е предложен, е включена голяма доза бюрократизъм, което вместо да привлече, ще отблъсне чуждестранните инвеститори. *(Ръкопляскация)*

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Господин Йовчо Русев. Реплика може.

СТЕФАН НЕШЕВ: Уважаеми господин председател, уважаеми народни представители! Излязох на тази трибуна да изкажа възхищението си от това, което каза господин Димитров и по този начин да кажа на вас и на целия български народ, че един истински стопански ръководител, няма значение какъв му е разцветът на политическите убеждения, шом милее за България, може да бъде полезен на България. *(Ръкопляскация)*

ВЕНЦЕСЛАВ ДИМИТРОВ *(от място):* Само в отрицателен смисъл пускайте реплики, господин Ганев. Ще допускате ли вече и положителни реплики?

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Не е вярно, иначе вие ще идвате често на трибуната. Ваша е думата, господин Русев.

ЙОВЧО РУСЕВ: Уважаеми председателстващ, дами и господа народни представители! Обсъждаме един изключително важен закон от поредицата икономически закони. Важен е затова, защото този закон е едно от нашите първи законодателни послания на Великото Народно събрание към всички правителства. Този закон ще бъде изучаван от посолствата, от банките, от стопанските дейци, ще бъде изучаван и анализиран във всички правителства, които са заинтересовани да участват в развитието на икономиката на България. Именно затова той трябва да отразява една изключително голяма мъдрост, държавна и отговорност, защото сам по себе си този закон би създал много благоприятни условия за развитието на икономиката на България и същевременно, ако не е толкова мъдър и добре отмерен, би създал и значителни проблеми в бъдещото развитие на нашето стопанство.

Проблемът за инвестициите е поначало стратегия на приемащата страна, на приемащия партньор, както е въпрос за стратегия на заинтересования да

инвестира в чужбина. В този смисъл нашата страна би следвало да има ясна стопанска стратегия за бъдещото си развитие, за да могат и чуждестранните инвеститори да почувстват своя дългосрочен интерес, тъй като инвестициите не са кратковременен интерес. Те са насочени към дългосрочните интереси и на чуждестранния инвеститор, и на българския стопански партньор. В този смисъл, аз смятам, че Великото Народно събрание е изключително затруднено - при липсата на стопанска стратегия сега, да формира един закон, който да отразява именно дългосрочните интереси.

От друга страна, нашата родна практика е твърде скромна. И ние трудно бихме създали норми, които да съответствуват на нашия национален стопански облик. Това означава да се намери мярката между крайните позиции, които се застъпват и от участващите в тази дискуссия по закона. Едната е, ако бих могъл да я нарека - либерален nihilизъм и другата крайност е стопанският шовинизъм. Някъде между тези две крайни позиции се намира мярката, която може да съчетае националния интерес с чуждестранния интерес за инвестиране в България.

Тук се поставя въпросът дали трябва да има разрешителен или регистрационен режим. Очевидно режимът трябва да бъде достатъчно гъвкав, най-малко бюрократичен, но той трябва да съществува. Аз смятам, че много хора тук говориха от името на чуждестранните инвеститори, че те не обичали да се срещат с държавата, не обичали да имат някакви препятствия.

Аз искам да ви убедя в обратното. Един сериозен чуждестранен инвеститор, когато не вижда държавната отговорност, държавната сериозна процедура, той няма доверие, че наговият капитал ще бъде достатъчно добре защитен. В този смисъл не трябва да бъде сложна процедурата, но тя трябва да съществува, трябва да отмерва и да анализира до каква степен нашата национална икономика би могла да понесе чуждестранни инвестиции и в какъв обем.

Вторият въпрос е по структурата на инвестициите. Ние нямаме нужда в този етап, а пък и в следващите етапи на развитие на нашата икономика, да привличаме чуждестранния капитал във всички области. Ние трябва да съхраним за нашата национална предприемаческа дейност достатъчно добри и сигурни параметри. България не е еднакво заинтересована от това днес инвестициите да се насочат в търговията или пък в електрониката, в туризма или в тежкото машиностроене, в услугите или в роботиката. Аз споменах тези отрасли, в които ние сме инвестирали достатъчно много общи усилия, за да ги държим замразени и които не биха могли да се развият без участието на водещи чуждестранни фирми. Аз имам предвид именно на водещи, които биха могли

да допълнят нашия национален производствен и научно-технически потенциал. За мен не е все едно, а предполагам и за много икономисти, дали чуждестринните инвеститори идват от Турция, от Пакистан или чуждестранните инвеститори са американски фирми, водещи в съответния отрасъл, швейцарски, френски и други. Така че именно системата на контрол би могла да пренасочва инвестициите в тези отрасли, които биха могли да донесат в кратък период значителен икономически ефект.

Дали трябва да има преференции за чуждестранните инвестиции или не? Аз смятам, че нашият досегашен стопански опит показва, че преференциите, давани на инвестициите не са плодотворни. Преференциите трябва да се дават на определени производства, на определени проекти, а не на самите инвестиции. И в случая, ако към чуждестранния инвеститор се подходи привилегировано, той сам си дава сметка, че привилегиите са нещо временно. Трябва да се дават привилегии или стимули за определена стопанска дейност, за научно-техническо развитие, които да бъдат еднакви както за чуждестранния инвеститор, така и за местния предприемач. И аз искам да приклуча моите съображения с това, че напълно подкрепям изложената позиция на Комисията по икономическата политика и още веднъж да припомня, че този закон е първото законодателно послание на нашето Велико Народно събрание към всички правителства.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Господин Манол Манолов има думата.

МАНОЛ МАНОЛОВ: Уважаеми господин председател, уважаеми колеги! На Закона за чуждестранните инвестиции се възлагат от всички нас надежди за това, че до неговото приемане към нашата страна ще се насочи поток от така нужните средства за възстановяване на икономиката. В изказванията обаче на това разглеждане на законопроекта и на по-предното се изразиха съмнения от рода на това дали с този закон ние ще създадем условия за бързи и преки инвестиции в икономиката. И като имам предвид тези съмнения, искам да привлека вашето внимание към един на пръв поглед страничен въпрос, но въпрос, който аз просто не виждам къде другаде би могъл да се разглежда освен именно тук, при обсъждането на законопроекта за чуждите инвестиции. Става въпрос за така наречените свободни безмитни зони. Както е известно на много от депутатите такива зони бяха създадени преди около три години в Бургас, в Русе, Видин именно с такава цел - да привличат чуждестранни инвестиции. На практика обаче вече толкова години никаква полза не се е появила от тези свободни безмитни зони, по простата причина, че в тогавашната наша командно-административна икономика нямаше принципини условия за такова

инвестиране. Самият факт, че думата мито беше изпразнена от съдържание в една страна, където има монопол на държавата върху вноса и износа, вътрешната и външната търговия, понятието мито няма това значение, което има при пазарната икономика. И по същество цялата държава беше свободна безмитна зона.

Сега обаче при изграждането на пазарната икономика този въпрос придобива съвсем друго значение. Аз бих могъл доста широко и аргументирано да изложа пред вас какви облаги би имала държавата, ако например един град като Бургас или Русе, тука правя реверанс на господин Нешев, бъде обявен за свободен град. България не може да бъде Хонконг, защото Хонконг освен чужди инвестиции няма нищо друго. У нас обаче не е така. Затова единствено една обособена територия съчетава предимствата на свободната инициатива и защитата на националните интереси. Затова е редно, ако искаме да използваме този разпространен в цял свят принцип, да създадем законова уредба за статута на тези зони, паралелно с този законопроект или вътре в него. Ако не направим това, ние ще оставим нерешен по-лесния начин за привличане на чужди инвестиции, а ще решим по-трудния - прякото инвестиране, което е много по-малко вероятно. Аз не се наемам да твърдя къде е мястото на този законопроект. Дали тук трябва да намери решение този въпрос, или в една отделна законова уредба. Предоставям това на двете комисии - Законодателната и Комисията по икономическата политика и при обсъждане на въпросите да имат предвид и това предложение.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Господин Андреев иска думата по процедурен въпрос.

АНДРЕЙ АНДРЕЕВ: Уважаеми колеги, вече трети ден слушаме изказванията по Закона за чуждестранните инвестиции. Аз смятам, че започнахме вече и да се повтаряме, и това, което имаше да се казва, се каза. Затова аз предлагам да прекратим изказванията по законопроекта, тъй като всички, които се изказаха, го подкрепиха по принцип и да преминем към гласуване на първо четене, тъй като и по днешния дневен ред имаме още четири точки да разглеждаме. *(Единични ръкопляскания)*

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Напрвено е едно процедурно предложение. Има ли някой, който да възрази?

ИВАН ДРАШКОВ: Протестирам и то определено протестирам. Бях записан. Имах бележка пусната. Тази бележка изчезна и сега в списъка ме няма. И когато поставих въпроса да бъде презаписан господин Глушков отиде при господин Андреев и постави въпроса да бъде прогласувано спирането на изказванията по този въпрос.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Благодаря ви.

ИВАН ДРАШКОВ: Решително протестирам, господин председателстващ. Искам да взема отношение по този въпрос. Имам и основание.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Нека да кажа как са нещата. Господин Васил Долапчиев, господин Кръстанов, Иван Драшков, Трифон Георгиев, който каза, че ще говори кратко, Петър Марков - също, Иван Кръстев Каменов. Това е списъкът, който ми е дален.

Часът е 19,35. Ние, ако искаме така, както гласувахме удължаването на това заседание, да преминем на първо четене този закон и на второ конкуренцията, като изключим даже всичко друго, би трябвало да се движим в реално време. Ако всички искат да вземат думата - тези оратори, тогава би трябвало да гласуваме един лимит от 3 до 5 минути.

ЗАХАРИ КАРАМФИЛОВ: Да гласуваме предложението за прекратяване.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Има оратори, които искат да се изкажат.

Тогава съгласни ли сме на това - до 5 минути?

Другото е да отложим този въпрос и да не го гласуваме днес.

По процедурата думата има Илич Цветков и преминаваме нататък.

ИЛИЧ ЦВЕТКОВ: Господин председателстващ, дами и господа народни представители! Тъй като вече беше внесено формалното предложение, предлагам да гласуваме, но да бъде дадена думата на последния, който остана да се изказва - един...

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Те са повече, господин Цветков.

ИЛИЧ ЦВЕТКОВ: Това е моето процедурно предложение - след като гласуваме, ако приемем, че прекъсваме изказванията, да бъде дадена думата на още един народен представител.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Не трябва да правим криза поне от този въпрос. Можем да го отложим за утре и да не го гласуваме на първо четене. Това е.

ИВАН ТЕНЕВ: Уважаеми колеги, за да се подложи на гласуване трябва да бъде изказано и съображение против. Аз ще направя такова съображение да не се прекратяват изказванията със следните мотиви: законопроектът, който разглеждаме, бих казал, че е в първата тройка по съдбовно значение за това какво ще бъде България утре, след пет и след десет години. Безкрайно неприятно съм изненадан от слабото присъствие в парламента при обсъждането на такъв ключов закон. Аз апелирам към председателството да

не отиваме "на барабан" по такъв закон. Дали за пет или за десет минути, но хората трябва да си кажат становищата. Прави ми впечатление, че повечето от хората, които се изказват, са от лявата страна на залата и това буди у мен недоумение - защо това е така? Апелирам да не се прекратяват изказванията.

ВЕНЦЕСЛАВ ДИМИТРОВ (от място): Ние се изказахме.

ИЛИЧ ЦВЕТКОВ (от място): Още веднъж ли да се изказваме?

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Ораторите са тези, които се изброиха. На утрешното заседание в 9,30 ч. ще продължим, за да се довърши списъкът на ораторите, които са записани до този момент и да гласуваме тогава на първо четене законопроекта, който очевидно се подкрепя.

Сега да преминем към второ четене на законопроекта за конкуренцията. Съгласни ли сте с това?

Благодаря ви. Тази точка ще продължи утре като първа по дневния ред. Господин Карамфилов, господин Джеров, заповядайте.

ВЕНЦЕСЛАВ ДИМИТРОВ: Защо не гласувахме?

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Ако искате да гласуваме продължението, но не се палага.

ВЕНЦЕСЛАВ ДИМИТРОВ: Нека все пак да гласуваме.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Господата, които са съгласни да продължи утре първото четене на законопроекта за чуждите инвестиции, да гласуват. Другите - обратно.

ВЕНЦЕСЛАВ ДИМИТРОВ (от място): Само го мъкнем този закон. Между първо и второ четене има толкова време да се оправи един законопроект.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Господин Димитров, искам да Ви кажа, че когато оратори нека да вземат думата - това не може да се пренебрегва лесно, защото ако те не направят съществени предложения, във второто четене трудно могат да бъдат разисквани. Това е съображението. Гласувайте, моля.

Приема се - 190 гласа за, 23 - против, 3 се въздържат. Утре това ще бъде точка първа от дневния ред.

Докладчиците на двете комисии, заповядайте тук. Кой ще бъде докладчик от Вашата комисия, господин Карамфилов?

ЗАХАРИ КАРАМФИЛОВ (от място): Господин Тенев.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Господин Тенев, заповядайте. Господин Джеров ще бъде до вас.

Преминваме към разглеждането на точка трета:

Второ четене на законопроекта за защита на конкуренцията

Предложението е да се върви текст по текст и кратка дискусия във връзка с дадения текст, ако има, разбира се.

Моля народните представители да се подготвят за гласуване на законопроекта за конкуренцията на второ четене, което означава да заемат местата си в залата.

Имате думата, господин Джеров.

ДОКЛАДЧИК АЛЕКСАНДЪР ДЖЕРОВ: Пред нас е законът за защита на конкуренцията на второ четене. Комисията по икономическа политика и Законодателната комисия имаха възможността да обсъдят задълбочено след първото четене предложениия ни законопроект.

По отношение на становището на Комисията по икономическа политика предоставям думата на господин Тенев.

От гледище на нашето виждане:

При разглеждането (когато присъствуваше представител на Министерския съвет) Законодателната комисия констатира, че внесенният преди това законопроект не е в синхрон с Търговския закон, защото все пак в момента разглеждаме проекта за Търговски закон и след като спираме нашето внимание върху него като основен закон, закон, който ще влезе в скоро време в действие, ние искахме и този закон да бъде абсолютно съобразен с него. Беше констатирано именно несъобразяването с Търговския закон и въз основа на направените бележки отправихме молба към колегите юристи на Министерския съвет да го преработят именно в този аспект и днес на обяд преработеният от Министерския съвет, съобразно изискванията на законодателната техника, на синхрона в законодателството, беше предоставен на Вашето внимание. При това положение ми се струва, че бихме могли да разглеждаме този законопроект, да обсъдим неговите правни норми с помощта на колегите от Комисията по икономическата политика.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Господин Тенев, имате ли предварителни общи бележки или по текстовете?

ИВАН ТЕНЕВ: По текстовете.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Днес е раздалено новото предложение на законопроекта, то е пред вас, моля да се има предвид. Господин Джеров, имате думата по конкретния доклад.

ДОКЛАДЧИК АЛЕКСАНДЪР ДЖЕРОВ: Предполагам, че във времето от 13,30 до 20 часа, колкото показва часовникът, всички народни представители, които имат отношение към така разглежданата материя, са обсъдили своите бележки и биха могли съвсем конкретно да подхождат към въпросите. Все пак, без да съм член на Бюрото на Великото Народно събрание, ще моля тези

колеги народни представители, които имат отношение по текстовете, съвсем накратко да дадат своите бележки.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Така да бъде, господин Джеров, такава е препоръката и на Бюрото. Имате думата.

ДОКЛАДЧИК АЛЕКСАНДЪР ДЖЕРОВ: Пак, ако ми разрешите, още една бележка: няколко пъти говорим и от това място и с Бюрото на Великото Народно събрание. Разглеждаме законопроект, внесен от Министерския съвет. За съжаление и този път не виждам представителите на Министерския съвет, които трябваше да бъдат тук и именно те да дадат своите встъпителни бележки.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Когато се наложи.

ДОКЛАДЧИК АЛЕКСАНДЪР ДЖЕРОВ: Винаги, господин Ганев. Авторът е този, с когото трябва да започнем.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Така е, господин Джеров. Практиката е позната.

ДОКЛАДЧИК АЛЕКСАНДЪР ДЖЕРОВ: Ние сме комисии.

Първо - заглавието: "Закон за защита на конкуренцията".

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Гласувайте това заглавие, господа. Моля това да става бързо и стегнато. Господин Костов, моля Ви да заемете мястото си тук, защото ако се наложи да се дават обяснения по отделните текстове, да бъдете по-близо до окомото на председателството. Благодаря Ви за разбирането.

Приема се - 225 гласа за, никой не е против, един се въздържа.

Глава първа, господин Джеров.

ДОКЛАДЧИК АЛЕКСАНДЪР ДЖЕРОВ: Глава първа: "Общи положения" със заглавие към член 1 - Предмет. Чета член 1 в редакцията, която е представена от Министерския съвет. Струва ми се, че както Законодателната комисия, така и Комисията по икономическата политика няма възражения.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Аз ви моля да четете това, което е раздалено. Тези бележки сякаш не са нужни сега.

ДОКЛАДЧИК АЛЕКСАНДЪР ДЖЕРОВ: Все пак, господин Ганев, струва ми се, че имам думата тогава, когато трябва да кажа нещо. Извинете. *(Оживление и частични ръкопляскания)*

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Понеже казвате Министерския съвет, ние имаме законопроект.

ДОКЛАДЧИК АЛЕКСАНДЪР ДЖЕРОВ: Все пак. Член 1 с две алинеи. Алинея първа: "Този закон има за цел да осигури условия за свобода на предприемчивостта в производството, търговията и услугите, за свободното

образуване на цените и за защита на интересите на потребителите.

Втора алинея: "За постигане целите по алинея първа законът урежда защита срещу злоупотреби с монополното положение на пазара, пелоялната конкуренция и други действия, които могат да доведат до ограничаване на конкуренцията в страната".

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: По текста? Заповядайте, господин Андреев.

ЙОРДАН АНДРЕЕВ: Съвсем накратко. Уважаеми колеги, аз и в комисията посочих, че макар и вносителят правилно да е посочил факторите в алинея втора, от които трябва да бъде защитена конкуренцията, той не ги е отразил, господин Джеров, достатъчно прецизно и последователно така, както са фиксирани в глава втора, трета и четвърта. Ето защо предлагам нова редакция на алинея втора: "Този закон урежда защитата срещу злоупотребите с монополно положение, ограничителна и пелоялна конкуренция".

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Други предложения няма.

ДОКЛАДЧИК АЛЕКСАНДЪР ДЖЕРОВ: Ние смятаме, че това, което колегата Андреев предлага е точно така, ние го обсъждахме в Законодателната комисия и въз основа на това е създадена втората нова алинея спрямо проекта. В нея са отразени трите момента.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Най - напред гласуваме предложението, което се докладва току - що. Двете алинеи на член първи така, както бяха докладвани. Моля, гласувайте.

Член първи с неговите две алинеи се приема с 218 гласа за, пет против и въздържали се няма.

ДОКЛАДЧИК АЛЕКСАНДЪР ДЖЕРОВ: "Чл. 2. Комисията за защита на конкуренцията:

Ал. 1 Създава се Комисия за защита на конкуренцията, която е орган на Министерския съвет.

Ал. 2. Комисията за защита на конкуренцията се състои от председател, двама заместник-председатели и 8 членове, които се назначават и освобождават от председателя на Министерския съвет. Половината от членовете на комисията трябва да бъдат правоспособни юристи, с не по-малко от 10-годишен стаж.

Ал. 3. Устройството и дейността на Комисията за защита на конкуренцията се определят с правилник, приет от Министерския съвет."

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Благодаря Ви, господин Джеров.

Имате думата.

СТОЯН ДИМИТРОВ: Уважаеми народни представители, с оглед икономията на време предлагам редът за гласуване на този законопроект да бъде по стария ортодоксален начин с вдигане на ръка. Така ще спечелим много време, защото съм убеден, че ще протича по-бързо. Моля да подложите на гласуване това предложение. Ще се броят само тези, които са против или въздържали се. Убеден съм, че те ще бъдат единици, ако има такива. Гласуването по чл. 1 показва това. Имаше само един въздържал се.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: От гледище на правилника двата метода на гласуване са равнопоставени. Ако това предложение се приеме? Има ли един да се изкаже против? Господин Стамболийски, имате думата.

АЛЕКСАНДЪР СТАМБОЛИЙСКИ: Благодаря Ви, господин председателствущ. Дами и господа народни представители! Ние въведохме тази техника, за да гласуваме с нея, а не по стария първобитен начин с вдигане на ръка. Освен това вече ги няма тези хора, които по-рано броеха колко дупни вдигат ръка. Затова много моля да ползуваме електрониката.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Да не правим криза, да оттеглите тогава това предложение. Благодаря Ви.

По чл. 2 има ли желаещи да се изкажат? Няма. Заповядайте, господин Тенев.

ИВАН ТЕНЕВ: По чл. 2 още в процеса на разглеждането на първо четене бяха изложени съображенията на Комисията за икономическа политика, в които съображения беше мотивирано Комисията за защита на конкуренцията да не бъде орган на изпълнителната власт. И в тази връзка, няма да повтарям мотивите, предлагам конкретно от името на Комисията по икономическата политика тъй като въпросът днес също беше гледан в комисията и имам такъв мандат. Предложението за следния текст:

"Ал. 1 Създава се Комисия за защита на конкуренцията, която е независима институция на бюджетна издръжка със седалище в град София.

Ал. 2 Комисията за защита на конкуренцията се състои от председател, двама заместник-председатели и 8 членове, които се избират от Народното събрание за срок от 5 години..." и текстът продължава пататък: "половината от членовете на комисията трябва да бъдат правоспособни юристи с не по-малко от 10 години стаж.

Ал. 3 Устройството и дейността на Комисията за защита на конкуренцията се определя с правилник, утвърден от нейния председател."

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Дали от това трябва да правим толкова голяма трудност? Предложението на Комисията по

икономическата политика е да бъдат избрани от парламента. Господин Карамфилов, имате думата.

ЗАХАРИ КАРАМФИЛОВ: Уважаеми господин председателствуваш, уважаеми колеги! Този въпрос за статута на конкуренцията е от изключителна важност и не бива да гледаме на него формално. Защо? Правителството като изпълнителна власт, е органът, който създава и разрушава монопола, т.е. монополизира и демонополизира. Този орган не може едновременно, изпълнявайки тези функции, да защитава и конкуренцията. Затова комисията за защита на конкуренцията трябва да бъде независим орган и да не участва в процесите, които протичат във връзка с монополизацията и демонополизацията. Ако искаме да имаме действителна, реална защита на конкуренцията, трябва да създадем независим орган, така както се предвиждат независими контролни органи като Сметната палата, така трябва да бъде и конкуренцията.

Аз моля за разбиране по този въпрос, защото в противен случай, ако ние създадем един орган на самото правителство, едва ли бихме могли да говорим за реална защита на конкуренцията. Той ще се превърне в негов административен орган. Аз не зная какви са съображенията на Законодателната комисия, но в края на краищата мисля, че в Комисията по икономическата политика всички имаме такова убеждение. Не бива от чисто юридически съображения да се взимат такива решения, господин Джеров. Много ви моля.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Едно допълнително обяснение. Проблемът, който господин Джеров още един път повтори, е в това: може би няма пречка да се избере от парламента, но къде ще бъде ситуиран той? Така изобщо? Господин Захариев, вземете отношение Вие по този въпрос.

ПЕТКО ЗАХАРИЕВ: Аз смятам, че този Закон за защита на конкуренцията се създава действително като правителствен орган. Той не е допълнителен законодателен орган, за да се води към парламента. С тази институция правителството фактически действително ще прилага всички опези законови и подзаконови актове, с които ще регулира пазарната икономика у нас. Следователно, не виждам защо тази институция да не се устройва от правителството.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Благодаря Ви. Господин Мулетаров поиска думата.

СПАС МУЛЕТАРОВ: Искам да споделя още една компромисна идея, която ние в Законодателната комисия обсъдихме. Тъй като идеята на Комисията по икономическата политика е тази комисия за защита на

конкуренцията да бъде независима от Министерския съвет, ние предлагаме да се избира председателят и двамата заместник-председатели от Народното събрание, по предложение на председателя на Министерския съвет, а осемте членове да се назначават и освобождават от председателя на Министерския съвет, както е в проекта. По този начин основното ръководство - председателят и двамата му заместници, ще бъдат автоматично подчинени на Народното събрание. Те няма да имат пряка зависимост от председателя на Министерския съвет. И ще се избегне опасността, която се изразява от Комисията по икономическата политика, тъй като ние иначе не можем да извадим тази комисия и да я приравним както банката или някои други институции, които досега бяха приети.

И в тази връзка искам да направя още едно предложение. Смятам, че ал. 3 трябва да отпадне от чл. 2, тъй като тя е възпроизведена в § 2 на преходните и заключителните разпоредби. Там се казва, че "Министерският съвет утвърждава правилник за устройството". И по-правилно според мен е да остане този параграф, отколкото тази алинея, тъй като има и противоречия. В ал. 3 се казва, че "Правилникът се приема от Министерския съвет", а в Преходните разпоредби се казва, че той се утвърждава. Явно е, че е по-правилна разпоредбата на Преходните разпоредби.

Затова предлагам ал. 3 да отпадне от тук. Поддържам и мнението, което изразих, да се обсъди и този вариант, за да се избегне опасността от цялостно подчинение на органа към Министерския съвет.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Господин Марков поиска думата.

ПЕТЪР МАРКОВ: Аз искам да направя една алегория с Българската народна банка, където председателят и нейните заместник-председатели, както помните ние ги избрахме тук, така че няма никаква юридическа пречка и устройствените правила и практиката в страната позволяват. Но по-нататък аз не знам доколко ал. 3, така както е предложена - председателят лично да определя правилника в ал. 3, мисля, че ал. 3 може да си остане така, както е записът в проекта на Министерския съвет, защото няма никаква пречка, след като ние изберем ръководството, устройството и дейността на Комисията за защита на конкуренцията да се определят с правилник, приет от Министерския съвет, така както примерно Агенцията за приватизация е определена с правилник на Министерския съвет, а не е ясно тя дали няма да е орган утре на Народното събрание, което ми се струва, че ще бъде решено в този смисъл. Така че тук няма никаква особена пречка.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Думата има г-н Карафеизов,

а след това може би г-н Карамфилов по-обобщаващо.

ЦЕЗАР КАРАФЕИЗОВ: Уважаеми председателю, дами и господа! Аз и в своето изказване на първо четене, и сега подкрепям предложението на Комисията по икономическа политика със следните мотиви.

Дълго време в нашата страна държавата ще има монополно положение, да не изброявам редица отрасли и считам, че е съвсем обективно и авторитетът ни като държава ще бъде много по-голям, ако този орган е към парламента, не че подценявам Министерския съвет. Поради това, че много дейности, да не ги изброявам тук и да ви губя времето, ще бъдат дълго време още държавен монопол, т.е. фактически на правителството.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Има ли други мнения? Да, г-н Станилов. Аз много се смущавам от това да кажем орган на Великото Народно събрание, това просто не върви. Може да се избира, да не е тук.

КРЪСТЮ СТАНИЛОВ: Уважаеми дами и господа! Мисля, че предложението, което направи г-н Мулетаров е твърде удовлетворително. Ако ние изхождаме от презумпцията, че и в бъдеще ще оставим управлението на държавната собственост цялостно в ръцете на изпълнителната власт, както сега е ладено това в Указ N 56, аз няколко пъти говоря пред вас за това, че ние задължително със закони трябва да отделим икономическата дейност от администрацията в тази страна. Иначе никакъв преход към пазарна икономика няма да извършим. Продължава старото административно управление до днес, ако го оставим - ще продължи и в бъдеще. Така че мисля, че не е принципен въпросът точно как ще кръстим тази комисия. За да има независимост и вдигнем ранга може да бъде избран председателят или само председатели отгук и с това можем да решим въпроса изцяло.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: А иначе, къде според вас да бъде тя? Но избран отгук председател. Думата има господин Иван Тенев.

ИВАН ТЕНЕВ: Уважаеми колеги, аз не знам защо когато се постави въпросът за състава на даден орган, съставът да се избира и освобождава от парламента, веднага се счита, че това е орган на парламента. Аз разсъждавам малко по-иначе. В условията на пазарна икономика, този закон има за цел създаването на правилата за работа в условията на пазарна икономика, вероятно ние ще имаме и съвършено друга структура на изпълнителната власт. Вероятно много от съществуващите министерства, които днес съществуват просто няма да ги има и заедно с това вероятно ние ще трябва да създадем новите институции, които да обслужват пазара. Споменете си мнозинството от изказванията преди 5 месеца, когато се обсъждаше програмата за реформи в икономиката - че трябва да изграждаме институциите на пазарната икономика

и за мен това е една от новите институции на пазарната икономика. Може да се водят дебати - към кого ще бъде? - за мен това е вторично. Проблемът е, че това трябва да бъде независим орган, който да работи и да обслужва изцяло и основно в рамките на закона, целево насочено към пазара. И вероятно нови такива органи ще бъдат създавани, които са инфраструктура, институционалната инфраструктура на пазарната икономика. И ако ние винаги започваме да си задаваме въпроса защо не е към този или към онзи, те са просто институционалната инфраструктура, която трябва да създадем, за да може да работи пазарната икономика в България.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: И така по текста още веднъж, за да е ясно. Вашето предложение същото ли е, г-н Тенев?

ИВАН ТЕНЕВ: Да, подтържам го.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Дайте ги написани тези неща. Г-н Джеров, вие имате думата и след това да преминем към гласуване.

АЛЕКСАНДЪР ДЖЕРОВ: Първо, нека да се разберем с господата народни представители. Въпросът не е толкова значим, че да считате, че има някакво противоречие. Това е един доста второстепенен въпрос - за мястото. Много пъти разсъждавахме и в Законодателната комисия. Бягаме вече от разбирането, което съществуваше в началото, че парламентът трябва да има под себе си институции. Нещо както започнахме с президента, както Министерският съвет има министерства. Това е една опасна линия, в която ако навлезем ще създадем към парламента много органи и тогава май трябва да се започне с ръководене на тези органи.

За конкретния случай. Все пак, казах ви - не е случаят такъв, че да трябва да влизаме две комисии в противоречие. Аз бих искал да ме разберете правилно. Това е едно виждане, което предлагаме на Великото Народно събрание. Считаме, че ще бъде правилно този орган, който сега създаваме - Комисията за защита на конкуренцията, да бъде орган на Министерския съвет, т.е. неговото място да не бъде някъде във въздуха - неопределено, а да бъде към Министерския съвет. Разбира се, приемам изцяло вижданията на Комисията по икономическа политика, че това след като го създадем като орган към Министерския съвет, той не трябва да бъде функция, т.е. Министерският съвет да го командва. Как избягваме това нещо? Това, което каза и колегата Спас Мулетаров - председателят и двамата заместник - председатели да бъдат избрани и освобождавани от Народното събрание - дали Велико, дали Обикновено, това е съвсем третостепенен въпрос. Членовете могат да бъдат назначавани от председателя на Министерския съвет. Или какво постигаме? Мястото на този орган е в Министерския съвет, парламентът определя неговия

председател и заместници и по този начин ръководството на комисията няма да бъде играчка, ако искате така малко по-силно да се изрази, в ръцете на Министерския съвет. Ще има своята самостоятелност.

По отношение предложението на колегата Мулетаров за отпадане на трета алинея - приемам го. Първо, защото тук не му е мястото и второ, защото съвсем добре този момент е намерил своето отражение в & 2.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Господин Пирински поиска думата.

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: По процедурата на гласуване, г-н председателю. Едната теза е тази, която е в раздадения ни законопроект. Другата е достатъчно ясно формулирана в становището на Комисията по икономическата политика, което г-н Тенев прочете и предполагам имате пред вас в текстуален вид. Моля ви, преди да подложите на гласуване този чл. 2, още веднъж прочетете текста на становището на Комисията по икономическа политика и да направи всеки народен представител реално избора си за единия или за другия вариант.

Смятам, че въпросът не е маловажен. Изцяло споделям съображенията, които г-н Тенев изложи тук. Няма да ги повтарям, само ще потвърдя, че ние трябва да свикаме с мисълта, че не непременно трябва да има шапка над някакъв орган и да скъсаме с мисленето, че органът е или към Народното събрание, или към Министерския съвет. Това е един нов орган, който трябва да съчетава различни интереси и безпристрастно да взима своите решения, а не под някаква диктовка на някаква шапка.

Доколкото и Министерският съвет продължава демонстративно да демонстрира своето пренебрежение и незаинтересованост към целия законопроект, дори след вашата покана към един от неговите членове да участват в тази дискусия, едва ли много ще се паскърби, ако ние решим както предлага Комисията по икономическа политика.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Г-н Карамфилов, Вие искате ли думата?

ЗАХАРИ КАРАМФИЛОВ: Уважаеми колеги, аз не споделям този хибриден вариант, който предложи уважаемият от мен господин Мулетаров, защото първо не мога юридически да си обясня един такъв статут. Председател и заместник - председателите, избирани от Народното събрание, а членовете от комисията, наанчавани от Министерския съвет. Това е просто статут, който едва ли би задействувал практически и ефективно. Аз още веднъж настоявам да приемем мнението на Комисията по икономическата политика и да създадем един независим орган. Той не е към Народното събрание. Тук направо се счита, така и господин Джеров употреби този израз, това не са

органи на Народното събрание. Това са органи, създадени от Народното събрание. Ако Сметната палата е независим орган, това не значи, че е към Великото Народно събрание. Мисля, че този въпрос достатъчно много го коментирахме и по повод на статистиката, и по повод на Сметната палата и се изясни. Благодаря ви за вниманието.

ИЛИЧ ЦВЕТКОВ (от място): Банката също.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Да прекратим тази дискусия. Нещата са ясни. Господин Палакаркин, Вие.

ВАСИЛ ПАЛАКАРКИН: Госпожи и господа народни представители! Искам да подкрепя текста така, както е даден. Някога Ласал е казал, че държавата е нощен пазач. Не знам да има държава - модерна, където да не се меси в стопанския живот и да не упражнява известни ограничителни функции. Тя ще регулира до известна степен и заради това, тя трябва да се ръководи. Комисията трябва да бъде към държавата. И във Франция, и в Англия, и в Америка държавата, министерските съвети винаги регулират. Не съм юрист, аз съм инженер-химик, но считам, че не бива да се остави тази комисия да бъде чисто независима.

ЗАХАРИ КАРАМФИЛОВ (от място): Кой е държавата?

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Предложенията са направени. Ще ги прочета и ще изразим волята си чрез глас.

Първо, раздаденото предложение - чета: "Създава се Комисия за защита на конкуренцията - господин Джеров, не която е орган, а към Министерския съвет, орган не, съгласен ли сте?"

АЛЕКСАНДЪР ДЖЕРОВ: Напълно.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Ал. 2 - Комисията за защита на конкуренцията се състои от председател, двама заместник-председатели и 8 членове, които се назначават и освобождават от председателя на Министерския съвет, половината от членовете на комисията трябва да бъдат правоспособни юристи с не по-малко от 10 годишен стаж."

И уточненото предложение, да няма ал. 3.

Това е първото предложение.

ИВАН ТЕНЕВ: По-отдалеченото е това, което прави Комисията по икономическата политика.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Предложението на Комисията по икономическата политика: Създава се Комисия за защита на конкуренцията - как която - е независима институция, то не върви това за закон. Като независим орган, или като независима институция, това ли е мисълта?

ОТГОВОРИ ОТ ДЕПУТАТИТЕ: Да, да.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Като независима институция на бюджетна издръжка и ви моля да не слагате седалището в закона. Господин Тенев, да махнем седалището от закона, това доста не ни прилича.

ИВАН ТЕНЕВ: Има го в някои закони, които приехме преди един месец и аз точно затова съм го сложил. Не държа.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Ал. 2 - Комисията както в другия текст в началото за защита на конкуренцията се състои от председател, двама заместник - председатели и 8 членове, различieto - които се избират от Народното събрание за срок от 5 години - и продължава по текста - половината от членовете също трябва да бъдат правоспособни юристи с не по-малко от 10 годишен стаж.

И в предложението на Комисията по икономическа политика за устройството и дейността трябва да отпадне също. Да. То е логично.

Това са двете предложения. Дано нещата да са свежи, както бяха докладвани. Ще гласуваме първо предложението, което е разладено писмено, никакво предпочитание аз нямам и разликата е, повтарям, в това което гласуваме сега най-напред, че орган или при Министерски съвет или към?

АЛЕКСАНДЪР ДЖЕРОВ: Към.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Към Министерския съвет и тогава председателството и членовете се назначават и освобождават от правителството, като половината от членовете на комисията трябва да бъдат правоспособни юристи с не по-малко от 10 годишен стаж по специалността, прибавяме, редино е това. Това е едното.

И второто след това предложение на Комисията по икономическа политика - пак се създава този орган, но като независима институция на бюджет и следствие от това - председателството и членовете се избират и освобождават, ще се каже, от Народното събрание. Има ли някаква разлика, господин Карамфилов? Аз не я схванах може би?

ЗАХАРИ КАРАМФИЛОВ: Разлика няма. Просто имам едно процедурно възражение и възмущение, тъй като в края на краищата според мен нашите закони е от значение да бъдат съдържателни и да отразяват една правилна политика. В случая последната редакция на законите излиза от Законодателната комисия. И тъй като голяма част от депутатите нямат пряко отношение и компетенция по тези въпроси, което предложение се гласува първо, ще се гласува с мнозинство. Имам чувството и съм убеден, господин Ганев.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Предложението Ви?

ЗАХАРИ КАРАМФИЛОВ: Предложението е и друг път можем да говорим

по този въпрос, да не се пуска, ние сме комисия, която е определена за докладваща по този въпрос, за воецта. И текстът, който се раздава на депутатите в залата и се предлага за гласуване да бъде съгласуван с воецтата комисия. *(Ръкопляскация от мнозинството)*

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Благодаря Ви, това може би е така. Сега аз разбирам, че процедурното Ви предложение е да се гласува първо предложението на Комисията по икономическата политика. Никакъв спор няма и в това.

"Създава се Комисия за защита на конкуренцията като независима институция на бюджетна издръжка." Това беше ал. 1.

"Ал. 2. Комисията за защита на конкуренцията се състои от председател, двама заместник-председатели и 8 членове, които се избират, освобождават от Народното събрание за срок от 5 години. Половината от членовете на комисията трябва да бъдат правоспособни юристи с не по-малко от 10-годишен стаж по специалността." Това е първото предложение. Гласуваме най-напред него.

Приема се това предложение. То се подкрепя от 224 гласа за, 10 против и 2 са се въздържали.

При това положение няма нужда да се подлага на гласуване второто предложение.

Член 2 се приема, господин Джеров, по-нататък.

СПАС МУЛЕТАРОВ: Господин председател! Искам да обърна внимание на един много съществен въпрос, който става вече система в нашата работа и ми се струва, че е изключително дефектен. И с последици, които не знам как после бихме могли да отстраним.

Този законопроект е изготвен и внесен от Министерския съвет. Нито Комисията по икономическата политика, нито Законодателната комисия са вносители. Текстът, който сега ние току-що приехме е изготвен също от Министерския съвет, а не от Законодателната комисия. Тя го възприе и не се съгласи с предложението на Комисията по икономическата политика. Ние сега не знаем - вносителят възприема ли или дали сам би се съгласил това предложение и нямаме изобщо неговото становище и мнение. И е ненормално, когато има вносител на законопроект, той да не отстоява своите предложения, а други да спорят по тях и да се създава едно погрешно и противоречиво впечатление у самите народни представители. Затова аз предлагам, дори и сега да не се реши този въпрос, той е съвсем принципен и за конкретния случай, защото нагатак има още текстове, по които има различни становища на комисияте, по ние не знаем какво смята по тях самият

вносител.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Благодаря Ви, господин Мулетаров, нека да не правим проблем от това. Да ви кажа ясно...

ИВАН ТЕНЕВ: Колеги, да дам едно пояснение. Комисията по икономическата политика даде тридесет възражения по този въпрос. Днес това, което всеки намери или всеки получи тогава, когато се подписвахме, е текст, който е отразил 23 от тях. Останали са седем. От тези седем две са съществени. Едното току-що го гласувахме. Останалите пет са съображения, които по икономическа логика подобряват същността на законопроекта. Принципно подкрепям господин Мулетаров в неговите съображения, но считам, че това не пречи днес ние да вземем тези окончателни решения.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Нека сега да не правим разсъждения по ясни проблеми. Вносителят на законопроекта е просто само вносител, независимо от всичко. Ние сме законодателният орган. Неговото присъствие, за което настояваме тук, то е за да защитава и да обяснява по-добре становища, но те не могат да влияят на парламента. По-нататък!

АЛЕКСАНДЪР ДЖЕРОВ: Ще ми позволите чл. 3 и 4 да ги прочета заедно. Различия между нас и Комисията по икономическа политика...

ВЛАДИСЛАВ ДАСКАЛОВ (от място): Член 3 отделно.

АЛЕКСАНДЪР ДЖЕРОВ: "Глава II. Монополно положение. Определение. Член 3. Монополно е положението на всяко лице или предприятие, което в национален или в регионален пазар (след малко ще ви кажа нещо).

Първо. По силата на този закон има изключително право да извършва стопанска дейност от определен вид: производство, услуги, търговия, посредничество, изкупуване на стоки, кредит, застраховки и др.

Второ. Самостоятелно или заедно с други лица или предприятия осъществява дейностите по точка първа в обем повече от 35 на сто в стойност или количество".

Това е разпоредбата, както е заложена тук.

Комисията по икономическа политика приема чл. 3 първата алинея да спре до "национален". Или тя да има следното съдържание: "Монополно е положението на всяко лице или предприятие, което в национален пазар:"

Аз считам, че бихме могли да възприемем предложението на Комисията по икономическа политика.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Становище по чл. 3 има ли? Господин Даскалов има думата.

ВЛАДИСЛАВ ДАСКАЛОВ: Поне на мен ми се струва неясен текстът на чл. 3, точка втора. От съдържанието като че ли се разбира, че под монополно ще

бъде определено положението на всяко предприятие, което произвежда повече от толкова процента от посочените дейности в точка първа, макар че това може да става само в пределите на страната. Но например варненското корабостроене, което е явен монопол и за дълги години ще бъде монополист... Аз имам друго едно предложение. Считаю, че критерият за това би трябвало да бъде показателят - пазарен дял. От реализираната, от продадената стока, от продадените услуги по точка втора и затова текстът, който предлагам е:

"Монополно е положението на всяко лице (и аз мисля, че бяхме се споразумели за всяко лице - без предприятие)..."

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Така се предлага от Комисията по икономическа политика сега.

ВЛАДИСЛАВ ДАСКАЛОВ: Аз предлагам "Всяко лице", защото доколкото си спомням в Търговския закон "предприятие" като че ли отпадна.

"... на всяко лице, което в националния пазар:

Точка втора самостоятелно или заедно с други лица има по-голям от 35 на сто пазарен дял от една от дейностите по точка първа".

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Повторете пак втора точка.

ВЛАДИСЛАВ ДАСКАЛОВ: "Самостоятелно или заедно с други лица... Или заедно с други, поправям се, зависими лица има по-голям от 35 на сто пазарен дял от една от дейностите по първа точка. В такъв случай трябва да се коригира и точка първа. Затова думата "производство" трябва да отпадне.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Думата има господин Илич Цветков.

ИЛИЧ ЦВЕТКОВ: Господин председателстващи, дами и господа народни представители! Този законопроект веднъж беше върнат от Комисията по икономическа политика именно заради това, защото ние оспорвахме, и тук на първо четене, това, че трябва да се атакува производството, да се разбиват монополите. Те трябва да бъдат разбивани тогава, когато вредят на пазара. Тоест, ние трябва да насочим санкциите си към пазара. Така че това, което предложи господин Владислав Даскалов, е в унисон именно на това. Но точка първа би трябвало не "производство" да отпадне, а по-скоро да лобие редакция: "по силата на закон има изключително право да извършва стопанска дейност от определен вид: реализация на производство, извършване на услуги, търговия, посредничество, изкупуване на стоки, кредит, застраховки и др.". Тоест, това, което насочва към пазара.

ЗАХАРИ КАРАМФИЛОВ (от място): Какво значи реализация на производство?

ИЛИЧ ЦВЕТКОВ: Продажбата. Аз мога да произвеждам, но когато аз

изнасям тази стока на пазара, чак тогава вече атакувам този пазар. И тогава мога да бъда монополист на пазара. Нека да се обмисли този текст, защото иначе ще излезе, че самото производство, независимо дали го държа на склад... Помислете.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Вие искате допълнителните определения: "извършва услуги, реализира производство..."

Думата има господин Дулев по текста, по-съсредоточено вече.

СТОЮ ДУЛЕВ: Аз искам да ви помоля да подкрепите промяната това да става само на националния пазар. Да не правим средновековни изисквания към регионални и местни пазари. Ние трябва да създадем условия всеки в България да може да излиза на всички пазари.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Така и Законодателната комисия в лицето на господин Джеров го подкрепи. Господин Джеров, и вие го подкрепихте, нали!

Има ли други предложения по текста?

Да, господин Йовчо Русев, заповядайте!

ЙОВЧО РУСЕВ: Уважаеми колеги, в различни страни законодателството под защита на конкуренцията монополът има различни измерения. Той зависи от мащабите на страната, от развитието на пазарните отношения. Една страна като Франция, която има пет пъти, повече от пет пъти, десет пъти по-голям пазар от България, си е сложила една летва на 40 процента. В Съединените американски щати е някъде около 32 процента. Ние с 35 процента по същество, една огромна част от предприятията в България от фирмите ще бъдат обявени за монополисти. И аз смятам, че този проблем не е маловажен, тъй като всеки производител или търговец, който има дял, по-висок от 35 процента, влиза в обсега на наблюдения и на анализ от Комисията за защита на конкуренцията. Много е относително да се обсъжда, но аз смятам, че за нас е подходящо един процент между 40 и 50 процента, който най-добре съответства на мащабите на нашия пазар. И останалото дали ще бъдат други производители, дали чрез вноса ще се извършва конкурентната дейност, е нещо, което е напълно по размерите и механизма на развитие на пазара. И затова предлагам алтернативно да обсъдим два варианта: 35 и 45 процента. Като смятам, че 45 процента за България, за нашите мащаби ще бъде най-нормално...

СТЕФАН СТОИЛОВ (от място): Аз три месеца ви внушавам това нещо, никой не ме подкрепи.

ЙОВЧО РУСЕВ: Ами сега ви подкрепям, господин Стоилов.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Знаете ли, не е добре в тази специализирана материя да лансираме два-три варианта.

Значи вие предлагате 45 процента.

Имате думата, господин Тенев.

ИВАН ТЕНЕВ: Уважаеми колеги, по отношение на направените предложения от господин Даскалов и подкрепени от г-н Цветков, смятам, че те са правилни и трябва да намерят текстуално изражение в текста на точка първа от този член.

Наистина не трябва да се разсъждава по отношение на монополизъм, свързано с производството, а трябва да се разсъждава, когато говорим за монополизъм, с владееене на пазара. Какъв дял от пазара се владее. И бих предложил в точка първа, във видовете стопанска дейност, които са предмет на внимание от настоящия закон, да влизат търговия, услуги, посредничество, изкупуване на стоки, кредит, застраховки и др.

Защо? Защото производителят ще има отношение към настоящия закон, тогава когато той се явява на пазара, тоест, тогава когато той е търговец.

Второ, по отношение на числото 35. Да, имате дискусия в Комисията по икономическата политика дали да бъде 35 или 45. Логиката е една. Ако е записано 35 процента, това означава, че трябва да има не по-малко от 3 производители на пазара. 40 процента е нещо между двама и трима, така че просто нещата трябва да бъдат краици на цели числа - или да бъде 33.3 (ние сме го закръглили на 35) или 50 процента, или 100 процента. Това, което като комисия бяхме приели и на което държим, е числото 35, тъй като то гарантира като критерий за това дали е монополизиран или немонаполизиран пазарът, критерият трима доставчици на дадения пазар.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Господин Станилов, имате думата. По този текст може би дискусията трябва да приключва. Ще преминем към гласуване.

КРЪСТЬО СТАНИЛОВ: Моля да се вземе предвид една възможност, която се създава при изваждането на производството или на дела от производството по чл. 1. Всеки производител може да избере 3-4 търговци да продават неговата стока, но той ще определя цената. Това е така. Сега тук се предложи да се извади. *(Оживление в залата)*.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Вие сте затова да остане, а да не се вади производството.

СТОЮ ДУЛЕВ *(от място)*: Да не се вади.

ЗАХАРИ КАРАМФИЛОВ *(от място)*: Не бива да се вади.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Сега да чуем завършения доклад на текста.

ИВАН ТЕНЕВ *(от място)*: Прав е Кръстьо Станилов - не трябва да се вади

производство.

ДОКЛАДЧИК АЛЕКСАНДЪР ДЖЕРОВ: Имаме предвид направените предложения. Между другото, видяхте, че помежду си направихме консултация с колегите от Комисията по икономическата политика заедно с изказалите се досега и предлагаме. Глава II остава: "Монополно положение. Определение. Чл. 3: Монополно е положението на всяко лице, което в националния пазар:

1. По силата на закон има изключителното право да извършва стопанска дейност от определен вид (производство, услуги, търговия, посредничество, изкупуване на стоки, кредит, застраховки и др.);

2. Самостоятелно или заедно с други зависими лица има по-голям от 35 на сто пазарен дял от една от дейностите по т. 1."

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Това е текстът. Отделно господин Йовчо Русев поддържа 45 на сто. След това ще се гласува. Гласувайте чл. 3 с неговите две точки.

Този текст се приема с 207 за, 6 против, 9 - въздържаха се.

Чл. 4, господин Джеров.

ДОКЛАДЧИК АЛЕКСАНДЪР ДЖЕРОВ: Чл. 4...

КРЪСТЬО СТАНИЛОВ (от място): Да се гласува отделно.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Не би трябвало да се гласува, ако се отнася до нея и общия резултат. Ако искате, да го подложим отделно на гласуване. Предложението на господин Йовчо Русев в точка 2 да бъде не 35 на сто, а 45 на сто. Това е предложението на господин Русев. Гласуваме по това предложение. Който подкрепя 45 на сто гласува за, който не го подкрепя и е за 35 на сто - гласува обратно.

ВЪЛКАНА ТОДОРОВА (от място): Нали го приехме?

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Дълбоко съм убеден, че го приехме, но се поставя въпрос цифрата отделно да се сложи на гласуване.

ИЛИЧ ЦВЕТКОВ (от място): Не се разбра за какво гласуваме.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Предложението се отклонява. То е подкрепено от 87 гласа за, 109 са против, 15 се въздържат. Остават 35 на сто.

По чл. 4?

ДОКЛАДЧИК АЛЕКСАНДЪР ДЖЕРОВ: Чл. 4 със заглавие на текста "Забрана за установяване на монополно положение".

Чл. 4: "Забранява се на органи на държавно управление и на общински органи да вземат решения, с които се установява монополно положение или които фактически водят до него, ако с това съществено се ограничават свободата на конкуренцията или свободното образувание на цените".

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: По текста? Няма бележки. Гласувайте, господа. 207 подкрепят предложението, 6 са против, 5 се въздържат. Текстът е приет.

Чл. 5, господин Джеров.

ДОКЛАДЧИК АЛЕКСАНДЪР ДЖЕРОВ: Следващата разпоредба е чл. 5. Заглавието : "Забрана за обединяване, присъединяване и сливане. Чл. 5: "Забранява се, ако това води до последиците по чл. 4:

1. Обединяване на фирми и предприятия;
2. Приемането на друго предприятие със статут на дъщерно дружество;
3. Поставянето на друго предприятие в зависимост чрез придобиване на акции или дялове, непосредствено или чрез зависими дружества.
4. Сливането на предприятия.

Ал. 2.: Зависимо е предприятието, в което друго предприятие притежава акции или дялове, които му осигуряват мнозинство при вземане или възпрепятствуват вземане на решения.

Ал. 3: Не могат да придобиват акции или дялове в предприятия от негови зависими предприятия."

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: По текста? Господин Владислав Даскалов иска да уточни нещо по текста. Господин Тенев, направете това уточнение с господин Владислав Даскалов.

ИВАН ТЕНЕВ: Предлага се в чл. 5 (1) изброените точки 1, 2, 3 и 4 да бъдат обединени в текста още на ал. 1 в следния вид: "Забранява се, ако това води до последиците по чл. 4 обединяване, поставяне в зависимост и сливане на лица". В случая под лице по логиката и на Търговския закон разбираме стопанския субект.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Имате предвид фирми и предприятия.

Господин Джеров, това сякаш е разумно, без изброяването. Действията са същите.

СТЕФАН СТОИЛОВ: На български език не трябва да се допуска фразата "сливане на лица", моля Ви. Не съм чел в юридическата литература такова понятие.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Господин Стоилов, сливането е правен термин.

КРЪСТЮ СТАНИЛОВ: Още в самото начало стана ясно и тук колеги говориха по това, че със закона, който ние предвиждаме и гласуваме сега, не се забранява монополно положение, а то се поставя под контрол. Реално забраната на монополно положение работи против прогреса в икономиката.

Всеки се стреми в определена ниша, в определена технология, в определен продукт да заеме монополно положение. Той обаче няма право да го използва във вреда на потребителите.

Затова смятам, че целият чл. 5, заедно със заглавието трябва да отпаднат. Те ни водят в съвсем друга посока. Нека на този етап така да го направим. Ние още не сме тръгнали в пазарни условия, сега се борим с монопола по други начини, по други причини. С този метод ние ще ограничим много възможности или по-точно цялото вътрешно движение на капитали, ще трябва да го подчиним на тази комисия, която изграждаме сега тук.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Господин Станилов, не Ви ли смущава това: "Ако води до последиците по чл. 4". Вижте текста.

СТЕФАН СТОИЛОВ: Има едно малко недоразумение. В случая става дума за вземане на решения от органи - държавни и общински.

КРЪСТЮ СТАНИЛОВ: Абсолютно не е така.

СТЕФАН СТОИЛОВ: Моля Ви се.

КРЪСТЮ СТАНИЛОВ: Това са последиците по чл. 4, а не кой взима решение.

СТЕФАН СТОИЛОВ: Моля Ви се, прочетете внимателно, забранява се на тези органи те да създават такива монополни организации. А икономиката ги ражда, ще ги ражда и ги възпроизвежда. Но на тези органи се забранява, те да не бъдат автори на създаване на монополни структури.

ИЛИЧ ЦВЕТКОВ: Не сте прав, господин Стоилов.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Не трябва да се казва "последници".

КРЪСТЮ СТОИЛОВ: Не трябва тогава да се казва "последници". Тогава трябва да се изчисти текстът и няма нужда от чл. 4 и чл. 5. Това нещо може да продължи в алинея на чл. 4.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Нека да остане. Прав сте обаче за термина "последници". Може би говори за последици, които горе ги няма. Горе е само за субекти.

Нека да чуем окончателната редакция като предложение.

ДОКЛАДЧИК АЛЕКСАНДЪР ДЖЕРОВ: Уважаеми колеги, предлагаме заглавието: "Забрана за обединяване и сливане".

Чл. 5, ал. 1 Забранява се, ако това води до последиците по чл. 4, обединяване, поставяне в зависимост и сливане на предприятия.

Ал. 2. Зависимо е предприятието, в което друго предприятие притежава акции или дялове, които му осигуряват мнозинство при вземане или възпрепятствуват вземане на решения.

Ал. 3. Не могат да се придобиват акции или дялове между зависими лица".

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Благодаря Ви. Гласуваме редакцията на чл. 5 с премахването на точките и обединяването на алинеите.

Моля, гласувайте.

Резултати от гласуването. Приема се докладваната редакция на текста с 201 гласа за, 7 против и 10 въздържали се.

По-нататък, господин Джеров.

ДОКЛАДЧИК АЛЕКСАНДЪР ДЖЕРОВ: Господин председателстващ, ако няма никакви възражения, да прочета чл. 6 и чл. 7 заедно.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Те са близки в логиката си. Заповядайте.

ДОКЛАДЧИК АЛЕКСАНДЪР ДЖЕРОВ: Чл. 6 има заглавие: "Уведомяване и разрешения.

Ал. 1. Лицата и предприятията с монополно положение са длъжни предварително писмено да уведомят Комисията за защита на конкуренцията за придобиване на дялове или акции в конкурентно предприятие, за приемане въз основа на договор на друго предприятие със статут на дъщерно предприятие, както и за решението да се въздържа или ограничава разширяване на производството, продажбите, капиталовложенията или технологичното развитие.

Ал. 2. Действията или сделките по предходната алинея могат да бъдат извършени с разрешение на Комисията за защита на конкуренцията или ако тя не се противопостави в 30-дневен срок от уведомяването ѝ.

Чл. 7 Има заглавие: Забрана за злоупотреба с монополно положение.

Чл. 7 Злоупотреба с монополно положение има, когато лицето по чл. 3 извършва действия, с които ограничава конкуренцията или уврежда интересите на потребителите, като:

1. Създава затруднения за стопанската дейност на други лица, ограничавайки развитието на пазара или достъпа до него.

2. Прилага явно неравноправен подход към различни съдоговорители или неравноправни договорни условия, включително необосновани ограничения или увеличаване на отговорността, налага стоки и услуги с качество, по-ниско от обичайните пазарни изисквания.

3. Създава недостиг от стоки и услуги чрез тяхното задържане, унищожаване или повреждане, необосновано насочване към преработка и изкупуване на стоки от конкуренцията и други подобни.

4. Поставя сключване или изпълнението на договор в зависимост от приемането от другата страна на допълнителни условия, които по своя

характер не са свързани с предмета на договора или с неговото изпълнение.

5. Използва икономическа принуда, за да предизвика прекратяване, разделяне, сливане или преобразуване на други фирми.

6. Налага цени, които значително надвишават разходите за производство и раелизация на стоки и услуги, увеличени с нормалната печалба (монополни цени)".

Това са двата текста на член 6 и 7.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Това са уточнените от комисиите два текста на член 6 и 7. Има ли бележки? Господин Даскалов, Вие.

ВЛАДИСЛАВ ДАСКАЛОВ: Предлагам ново съдържание на алинея първа на член 6 със следния текст: "Лицата с монополно положение, както и тези, които в резултат на придобиването на дялове или акции, се превръщат в такива, са длъжни предварително писмено да уведомяват Комисията за защита на конкуренцията за придобиване на дялове или акции от конкуриращи ги лица за приемане въз основа на договор на друго зависимо лице, както и за решението да се въздържа или ограничава разширяване на производство, продажбите, капиталовложенията или технологическото развитие".

Съображенията ми са: Уведомяването и разрешението в този текст се отнася по отношение на вече установилите се с монополно положение лица. Тук не се третират онези лица, които въз основа на покупката, на последната си покупка на някакъв дял или акция, стават монополисти. Моята идея е това уведомяване и разрешение да се вземе и от онези лица, да се направи, респективно, които с последната си покупка на дял или на акция ще станат или биха станали монополисти.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Вие го изразихте, но той е такъв, че трябва да се види от комисиите поне един в малко по-стихотворен вид написан. Господин Стоилов има думата.

СТЕФАН СТОИЛОВ: Този текст за Комисията по икономическата политика има следния смисъл - не чрез придобиването на тези допълнителни порции да възникне монополно положение, а да не се укрепва монополното положение от една вече съществуваща монополна структура чрез прибиране на допълнителни предприятия. Това е нашето разбиране. Ако сте съгласни....

ВЛАДИСЛАВ ДАСКАЛОВ: Абсолютно. Съгласни ли сте с текста?

СТЕФАН СТОИЛОВ: Не, там е работата - Вие третирате текста в такъв смисъл, че чрез придобиването на акции или ново предприятие си създава монополно положение. Смисълът тук е

ВЛАДИСЛАВ ДАСКАЛОВ: Не, разрешението да се получи и от онези, които ще станат монополисти, а не от онези, които вече са монополисти.

СТЕФАН СТОИЛОВ: Този текст, ето и Иван Тенев потвърди, визиращо вече съществуващо монополно положение, което да не се укрепва, да не се утвърждава допълнително чрез придобиване на акции и пр., и пр. За такива случаи се иска уведомяване.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Думата има Кирил Николов.

КИРИЛ НИКОЛОВ: Уважаеми господин председател, уважаеми колеги! Аз не съм съгласен по такава процедура да приемаме закони на второ четене. И мисля, че когато сме приемали и Правилника за организацията и дейността на Великото Народно събрание точно това сме предвидили в член 98, когато сме казали: "На второ четене Великото Народно събрание обсъжда и гласува законопроектите текст по текст, като се произнася върху писмените предложения за изменение и допълнение". След като няма писмени предложения, такива предложения да не се обсъждат, защото отново рискуваме да направим грешки, които след това отново ще поправяме.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Думата има господин Илич Цветков.

ИЛИЧ ЦВЕТКОВ: Господин председателствуваш, дами и господа народни представители! Може би прежеговорившият е прав, но аз пък тогава ще изразя съмнение дали този законопроект е разглеждан в комисиите на второ четене. Така че по-добре е все пак да гласуваме закона така, както в момента го гласуваме. Предложението на Владислав Даскалов изразяваше следната мисъл, която е - превантивно да се вземат мерки преди едно лице да стане монополист чрез разрешение. И затова текстът е много прост, само че той го усложни. Става въпрос след "лица и предприятия с монополно положение" да се добави следният текст: "Както и тези, които в резултат на придобиване на дялове или акции, се превръщат в такава..." и след това продължава старият текст "са длъжни предварително писмено да уведомят Комисията за защита на конкуренцията..." и т.н.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Това ли е цялата работа? Добре. Това е по-чисто. Думата има господин Марков.

ПЕТЪР МАРКОВ: Вижте, има две страни този въпрос. Това е така, както казва господин Илич Цветков и както колегата преди това го предложи. Но не е ли този, който има вече решение за придобиване на акции, вече фактически е монополист. Тогава няма нужда да го изкарваме... Не, не, той след като вече е взел разрешението, той вече е станал. В този смисъл.

И още нещо. Ако икономическата логика, господин Стоилов, е не да се укрепва монополът, тогава целият този член ще води към забрана именно за придобиване на дялове, акции в конкурентно предприятие. В такъв случай има

смисъл да се забрани това нещо, а не да се търси режим на уведомяване и на разрешаване.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Добре.

ИВАН ТЕНЕВ: Уважаеми колеги, така до никъде няма да стигнем. Аз много се притеснявам от това, че дори членове на Комисията по икономическата политика, с които обсъждахме този законопроект в течение на повече от седем-осем пъти, не седнаха да дават конкретни текстове, а тук, в нарушение на правилника, с който ни запозна преди малко колегата Николов, тръгваме да правим една говорилня, от която нищо няма да излезе. И в смисъл на неща, които ако имат за цел някакво юридическо прецизиране - това е друг въпрос. Но аз много моля, особено членове на Комисията по икономическа политика да не внасят предложения, които променят или дават друга насока на икономическата логика. Затова имахме достатъчно време, уважаеми колеги от нашата комисия.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: И така, по предложението, господин Джеров.

АЛЕКСАНДЪР ДЖЕРОВ: Струва ми се, че всички разбирате, че така не можем да работим. Поемаме отговорност за готови текстове. На няколко места онихтахме. Виждате сега, г-н Даскалов, аз не казвам правилно или неправилно, но той предлага едно изменение. В момента ли трябва да го гледаме и да вземем становище? Много ви моля да имате предвид, че ние абсолютно не сме в такова състояние, че да можем да реагираме всеки две минути. И бих предложил на Бюрото на Великото Народно събрание на господин председателстващия този от народните представители, който има предложение по следващите текстове, да ги даде в писмена форма, за да можем и ние, евентуално ръководствата на двете комисии, да ги обмислим и да вземем становище. Много ме е страх, че ако работим така утре ще ни бъде неудобно за взетите решения.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Така е. Това е коректният начин на работа по един законопроект, със своята особеност и специфика. Сега стоим пред следното решение: Да гласуваме първоначалното предложение на комисииите и след това другото предложение, щом то е направено и което очевидно не се възприема от докладчиците. Нали така? Вие не го възприемате в момента?

АЛЕКСАНДЪР ДЖЕРОВ: В момента ние просто не можем да вземем отношение. Г-н Даскалов направи две вмъквания в текстовете. Първо трябва да ги напишем и тогава да ги гледаме. Със стенографски бележки, които правим тук, мисля, че трудно можем да решим.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Не е възможно, прав сте напълно. Да, заповядайте Ви и да преминем по-нататък.

ЗАХАРИ КАРАМФИЛОВ: Уважаеми колеги, аз съм напълно съгласен с тези членове на Комисията по икономическата политика, които възразиха за въвеждането на нови текстове, но аз мисля, че не бива да бъдем толкова консервативни, особено когато има едно явно убеждение, че просто сме пропуснали нещо. Нали това е смисълът на тези дискусии, които се водят тук. И затова аз смятам, че предложението на г-н Даскалов е напълно целесъобразно, то разширява защитата на конкуренцията и засяга не само тези, които са вече монополисти, но и тези, които биха могли да станат монополисти. И затова аз мисля, че не бива да пропускаме тази възможност, едно такова целесъобразно, рационално предложение да не го включим в закона.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Добре, но целият въпрос е в това, че трябва писмено да се даде, за да може да се препени. Господин Хубенов.

РОСЕН ХУБЕНОВ: Аз поисках думата, за да направя едно процедурно предложение. Сега е 21 ч. и 15 мин., ние сме гласували заседанието да продължи до 21 ч. и 30 мин. Както знаете, имаме изслушване на отговори на питаниа на депутати. Тук е министърът на вътрешните работи г-н Данов. Той доста време чака. Затова аз предлагам да прекъснем за днес работата по този законопроект и да преминем към следващата точка - към изслушване на отговора на министър Данов. Освен това искам да ви припомня, уважаеми колеги, че всеки от нас, съгласно правилника, има правото в края на всяко едно пленарно заседание да научи какъв ще бъде дневният ред на пленарното заседание на следващия ден, а не да го научи на следващия ден, в 15,00 часа. Да се знае поне кои закони да си допесе. Това е съгласно чл. 49, ал. 4 от правилника за работата на Великото Народно събрание (*Ръкопляскация*). Затова аз и моите колеги посмаме ангажмента всяка вечер оттук - нататък да напомняме това задължение на Бюрото на Великото Народно събрание, като сега го моля да обяви дневния ред за утре, за да престанем вече с тези циркове - всеки ден половината от времето си отделяме за дневния ред, да обяви точките на дневния ред за следващия ден, както и постъпилите до 18,00 ч. днес писмени предложения за нови точки.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Благодаря Ви. По процедурата, заповядайте, тишина (*Звъни*)

КРАСИМИР ПРЕМЯНОВ: Аз много се извинявам, че в този късен час повдигам един въпрос, който беше повдигнат вече от г-н Мулетаров. Той според мен застава с пълната си сила, но фактът и обстоятелствата ме накараха

да бъда за известно време в коридора и да констатирам, че тук има представител на правителството - г-н Костов, и вместо да дава интервюта, насочени против Българската социалистическа партия, нека да дойде тук да защитава проекта на българското правителство, който е внесен. Поставям принципно този въпрос и много моля, г-н председател, подобни случаи, когато обсъждаме такива важни въпроси, свързани с икономическата реформа на страната, да бъде осигурено присъствието на представители на нашето правителство. Още повече, че те са в тази сграда, да бъдат в тази зала.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Друга процедура?

КРАСЕН СТАНЧЕВ: Аз имам и съдържателни съображения да подкрепя предложението да прекъснем. Преди малко, предишният член. 5, ал. 1 ние всъщност гласувахме една лоша редакция, която може да обърка прилагането на закона.

Аз имам този текст, с който са съгласни почти всички членове на комисията и вероятно тогава, когато както и за чл. 6, ал. 1 се постъпи се види всичко това писмено и още един път се предлага, мисля, че утре съвсем спокойно може да се продължи.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Особено в закони, които имат такава специфика, би трябвало строго да се спазва изискването, което не случайно сме написали, предложенията да се дават преди всичко в писмен вид, освен ако не става дума за нещо, което очевидно и лесно се възприема.

Ето защо член 6 сега не може да бъде гласуван.

ЗАХАРИ КАРАМФИЛОВ (от място): Защо?

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Защото трябва да се представи в писмен вид и да не стават тези тайни доклади тук, близо до катедрата. Иначе много се затруднява и възприемането от страна на народните представители.

Ще гласуваме сега вече в 21,20 ч. Член 7, ако по него няма отново големи трудности. А ще се върнем на член 6 утре. Това е едно.

Второ, което може би е първо от гледище на процедурното предложение, направено от господин Красимир Премянов. Настойчивостта на Бюрото на Великото Народно събрание тук министри да участват и да вземат думата особено по внесени от тях законопроекти, е една много голяма настойчивост на самото ръководство на парламента. Както знаете само Вашите думи, господин Премянов, Бюрото да осигури министри, не могат да се изпълнят защото това е тяхна воля. След нашата настойчивост, а на нас остава да ценим поведението на кабинета или на отделни негови представители. Така и ще постъпим. Това по този въпрос. Няколко думи в края на заседанието по

предложението, което направи в едната си част, справедливо, господин Хубенов. Имате думата. По член 7 има ли бележки?

ГРУПОВ ОТГОВОР: Няма.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Ето, че има, господин Дулев.

СТОЮ ДУЛЕВ: Дайте да не викаме, защото загубихме два часа за скандали в началото и аз имам чувство, че ще превъртя, ако всеки ден ме подлагат на такъв морален терор. И тези, които направиха скандала, ги няма тук, за да работят с нас. *(Частични ръкопляскания)*

И ние имаме една Комисия за парламентарна етика, хубаво е и тя да се заеме нещо да работи.

Предлагам по член 7, точка 2, края на изречението "... по-ниско от обичайните пазарни изисквания" да бъде заменено с "... по-ниско от действащите или утвърдените стандарти". Тъй като такива пазарни обичайни...

ЗАХАРИ КАРАМФИЛОВ *(от място)*: Какви стандарти?

СТОЮ ДУЛЕВ: Ако няма стандарти, тогава може би не съм прав.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Изисквания би трябвало?

Господин Гяуров поиска думата да предложи да отпадне точка 6.

ТЕОДОР ГЯУРОВ: Предлагам точка 6 да отпадне изцяло. Какво имам предвид? Всяко ново изделие, всеки нов технологичен процес е от само себе си монополен. Ние по този начин ще спрем всякакви стимули за развитие на нови продукти, на нови производства, на нови изделия. Не се плашете от монополните цени. Нали правим отворен пазар. Той ще ги регулира.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: И така, други предложения има ли по текста? Вие имате ли, господин Станилов?

КРЪСТЮ СТАНИЛОВ: Аз мисля, че не бива да гласуваме сега член 7. Не можем сега да формулираме точно в член 6 какво означава нормална печалба. Ако ние ще правим една печалба нормална от 10 процента, действително никой няма да се занимава с нови изделия. Той, ако не стигне поне 30 процента, а това е нормалната, която се смята за нормална в другите страни, за монополен продукт, той няма да го прави просто. Ако той ще прави равна печалба с моята, той ще произвежда стари изделия. Това е положението. Какво значи нормална печалба?

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Добре, питате, сега ще ви отговорят ли или искате да си отговорите.

КРЪСТЮ СТАНИЛОВ: Аз смятам, че не трябва да го гласуваме докато не намерим решение на този въпрос.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Ами ако го търсим години?

Значи трябва да махнем текста.

Имате думата, господин Тенев.

ИВАН ТЕНЕВ: Първо, внасям формално предложение гласуването на второ четене да продължи утре. Кратка обосновка. Очевидно, че редица от депутатите са преуморени. Господин Гяуров, ако беше внимателно прочел член 6, алинея 1, ще види, че на този, който стартира производство абсолютно никакво отношение няма към него алинея 1 на член 6.

ИЛИЧ ЦВЕТКОВ (от място): Той говори за точка 6 на член 7.

ИВАН ТЕНЕВ: Аз разбрах, че атаката е за член 6. Извинявам се, ако е така. Освен това се поставят и някои въпроси. Пак повтарям, за съжаление от членовете на Комисията по икономическата политика, които не намериха време да ги поставят при седемкратното обсъждане и ако има такива предложения, моля те в писмен вид да бъдат дадени така, както регламентира правилникът. Иначе ще бъде говорилня. И формално предлагам да прекъснем днес обсъждането на второ четене и който има предложения по текста, който също за жалост днес правителството представи на вас, уважаеми депутати, да бъдат прочетени внимателно и да бъдат дадени писмено в ръководството на комисията, за да могат да бъдат докладвани на пленарно заседание.

НАРОДЕН ПРЕДСТАВИТЕЛ: Господин Ганев, вижте си часовника.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Да, всичко гледам едновременно. Има думата господин Цветков.

ИЛИЧ ЦВЕТКОВ: Ще ми простите, но тук все пак се поставиха нещата, че едва ли не Комисията по икономическата политика само с този закон се е занимавала. Този закон на второ четене в комисията не е разглеждан. Господин Тенев защитаваше този закон, но той еднолично, сам пред Законодателната комисия.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Това вие ще си уточните. Сега ние трябва да прекратим дотук разглеждането на второ четене и да остане то за утрешния ден.

Който е съгласен с това сега, но и лимитът на времето ни изтича, да гласува за утрешния ден за по-нататъшното второ разглеждане на текста.

Приема се с 207 гласували за, 10 - против и 3 - въздържали се. Така ще бъде.

Ние сме в края на това, което гласуваме. Гласувахме като време за работа. Но Бюрото се обръща с една молба към вас. Твърде отдавна чакат тук господин министърът на вътрешните работи господин Христо Данов, към който има четири актуални въпроса, но те не са питания, и се развиват по бързата, установена от правилника процедура и има един актуален въпрос на господин Николов към министъра на финансите господин Костов, който вече е в залата.

Обръщам се към вас с молба да разгледаме тъкмо тази последна точка от дневния ред, защото тя може да бъде само в четвъртък и актуалните въпроси просто да престанат да бъдат актуални. Благодаря ви, това ще бъде краят и за другото ще съобщим.

Думата е на госпожа Елена Поптодорова.

ЕЛЕНА ПОПТОДОРОВА: Уважаеми колеги, моля за вашето внимание. Виждам, че то вече е доста изтощено от днешния ден, но предполагам, че темата на моя актуален въпрос, ще го съживи за още известно време.

Въпросът ми към господин Христо Данов е по следните случили се напоследък събития.

Уважаеми господин министър, обръщам се към Вас по повод материала "Симбиозата", публикуван в в. "Дебати" от 16 април 1991 г., копие от който прилагам. В публикацията се съдържат имена на служители на Министерството на външните работи, за които се твърди, че са работили или работят в службите за сигурност. Сред тях е цитирано и моето име. Категорично заявявам, че изнесеното там, меко казано, не отговаря на истината. Както казах на журналистите в кулоарите, единствено собствените имена са верна информация. Ето защо предлагам компетентните органи да извършат необходимата проверка и при доказване верността на моето твърдение, моля Министерството на вътрешните работи да сезира Прокуратурата за извършено престъпление от общ характер.

Надявам се, че този път тя ще изпълни предписаните й от закона действия.

ИЛИЧ ЦВЕТКОВ (от място): Щом е от вашата партия...

ЕЛЕНА ПОПТОДОРОВА: Освен това, бих искала да привлека вниманието ви и по друг изключително важен въпрос. Изнасянето на сведения за лица, работили или работещи в службата за сигурност, попада в списъка на сведенията, които представляват държавна тайна. Как смята да реагира МВР на публикувания във в. "Дебати" материал? Възнамерява ли ръководството на МВР при установяване на съответните данни да се обърне към Прокуратурата за извършено престъпление срещу Закона за държавната тайна?

И в устен порядък, господин министър, би ми било интересно да коментирате начина, по който е формулирана информацията за мен. Доста любителски звучи описанието на моята обвързаност със сега намиращото се под ваше ръководство ведомство.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Думата има господин министър Данов.

ВЕНЦЕСЛАВ ДИМИТРОВ (от място): Да коментира и публикацията на вестник "Дума".

МИНИСТЪР ХРИСТО ДАНОВ: Госпожи и господа! Въпросът, който се поставя, според мен, е много широк и по-важен, отколкото изглежда на пръв поглед. Проблематиката относно държавната тайна, свободата на словото, свободата на печата напоследък, от 2-3 дена, е много силно коментирана. Поддържат се две различни теории... (*Господин Венцеслав Димитров разменя реплика с Елена Поптодорова.*)

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ (*Звъни*): Госпожо Поптодорова, на Ваш въпрос се отговаря в момента, моля ви.

МИНИСТЪР ХРИСТО ДАНОВ: Поддържат се две различни теории. Едната теория е, че читателят е главният и журналистът е този, който трябва да му поднася информация, независимо от къде е, каква е и защо е. Потребителят на информацията е купувачът - този, който купува вестника, той плаща за вестника и следователно журналистът е длъжен да го захранва с тази истина.

Другата теория (струва ми се, теорията на сериозните вестници, теорията на хората, които са отговорни, които могат да дадат отговорна информация) е, че информацията трябва да бъде вярна и да бъде в рамките на това, което законите позволяват. Тук се поставя основният и главният въпрос, според мен, какво значи "свобода на информацията", какво значи "свобода на словото и печата"? Има ли въобще едно безусловно свободно пространство, в което може да се пише всичко, както ви дойде на ума? Според мен - не! Може би в някои страни съществува, може би е твърде спорно това обстоятелство с оглед на Закона за свободата на информацията в Съединените щати, но в друга страна, която минава за демократична или може би най-демократичната, имате друго противопоставяне - ограниченията, които са направени в една свръхдинамична страна, което никой не може да оспори - това е Англия. В Англия съществува Законът за официалната държавна тайна. Нещо, което е по-любопитно - тази държавна тайна не е формулирана както в България - с определен вид деяния или сведения, които се публикуват, а всеки един трябва да носи отговорността, ако публикува нещо, което е държавна тайна. Вие си спомняте за книгата на агентите, така наречена "Спай Кечърс", която не можа да излезе в Англия, защото госпожа Тачър не разреши книгата да се издаде и сметна, че тя съдържа секретна информация. Виждате до каква степен правото на свободен печат, правото на словото е ограничено с оглед на съответни обстоятелства.

Тук може да се поставят два основни много важни проблема - докде свободата на индивида се среща и сблъсква със свободата или ограниченията, които в обществото като собствен интерес трябва да съществуват? До каква степен...

(Докато министър Данов отговаря на поставения въпрос, народният представител господин Венцеслав Димитров отива към госпожа Елена Поптодорова, показвайки и брой на в. "Дебати", след което двамата влизат в остра полемика. В залата настъпва оживление и протести по повод поведението на народния представител Венцеслав Димитров).

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Господин министър, моля Ви, продължавайте.

МИНИСТЪР ХРИСТО ДАНОВ: Това беше типичен пример за ограничаване на правото на словото. Нищо не направихте, само ми ограничихте възможността да се изказвам. Съжалявам. *(Частични ръкопляскания).*

Така или иначе, обществото винаги, във всички случаи и във всички строеве е било поставяно в определени моменти повече и по-високо, отколкото свободата на индивида. Ето защо е създадена така наречената "държавна тайна". Слушах един от кореспондентите на "бележит" български вестник - "Репортер 7", с който имам от време на време неприятността да бъда поместван на неговите страници, който твърдеше, че не може да има информация, която да бъде забранена за публикуване. Друг един кореспондент преди малко, бивш агент на Шесто управление пък поддържаше, че той е длъжен да обявява, защото все пак някой ще се намери, който ще го обяви.

В такъв случай се поставя въпросът дали общественият интерес не е по-важен, отколкото общият частен интерес. В България е възприет именно принципът за свободата на печата, това "безусловно" трябва да се ограничи с известни условия до размера на обществения интерес. Опазването на обществения интерес е поставено в разпоредбите на така наречената "държавна тайна", охранявана от Наказателния кодекс и със специалното Постановление на Министерския съвет, което описва какво значи държавна тайна. Следователно, всеки, който си позволи лукса да разгласи по какъвто и да е начин (а това включва в себе си и журналистите, най-честите хора, които нарушават това правило), включва и тях като нарушители на държавната тайна. Поставя се и другият въпрос, който журналистите не искат да го проумеят - Министерството на вътрешните работи само трябва да констатира този факт, ако някой друг правораздавателен орган не го е констатирал, да съобщи на правораздавателните органи, това е Прокуратурата, за извършения факт и прокуратурата ще предприеме действия. Министерството на вътрешните работи нито възбужда обвинение, нито налага наказания. Министерството на вътрешните работи не съди никого. Това трябва да го разберат всички. Ние можем да направим сигнал, ако преди това или следствените органи, или прокуратурата не са предприели действия. Ние само

информираме за констатацията, която сме направили.

Какво означава "държавна тайна"? Преди няколко дни имаше в цяла поредица броеве на един вестник за нашата дипломатическа кореспонденция във връзка с възродителния процес. Там бяха поместени при изричната разпоредба на прокурора, който е обследвал и се е занимавал с Дело N 1 - за Тодор Живков, изрична разпоредба, че не могат да бъдат публикувани или преснимани дадени материали, които се намират в делото. Няма да спомена какви са материалите, но така или иначе тези материали са строго секретни. Въпреки че журналистът е бил предупреден, той е сметнал, че е по-добре да направи сензация, да направи една истинска сензация и с това да уреди отношенията си със своите потребители и да рискува себе си. Престъплението е извършено на общо основание, още повече, че е бил предупреден от съответния прокурор, а и на всички тези книжа има гриф (забележка от страна), че е строго секретно. Сам това написано "Строго секретно" той не може да преценява дали е строго секретно или не. Преценката е направена от органа, който създава този материал. Следователно, издаването на такава тайна вече представлява едно ограничаване на свободата, но това ограничаване на свободата на словото или на печата е поставено именно в интерес на обществото.

От друга страна имате защита на личните интереси на хората. Аз не мога да си позволя под формата на свобода на словото или на печата да обиждам хората. Наказателният кодекс изрично е предвидил и то засилена наказателна отговорност за тези случаи, когато дадени лица са обилени. Аз не зная как прокуратурата ще квалифицира случая на госпожа Поптодорова във връзка с тази статия "Симбиози" във в-к "Дебати", но тя спокойно, според мен, би могла да търси наказателна отговорност срещу този, който е написал тази статия като една клевета срещу нея.

Трябва да подчертая и да знаете, че клеветата е достатъчна аз като тълкувател да представя препис от този вестник и вече този, който е обвиняем, е длъжен да докаже, ако иска да се извини по какъв начин, верността на написаното (ако може да го докаже). Ако той не може да го докаже, ще бъде клеветник и ще бъде осъден на общо основание.

От друга страна също така и Конституцията ограничава правото на словото и печата. Не могат да бъдат разпространявани посредством печатни издания под каквато и да е форма, включително и вестници, в никакъв случай не могат да бъдат отпечатвани такива статии и факти, които предизвикат расова омраза, етническа омраза - въобще, омраза в обществото под каквато и да е форма. Както виждате, правото на свободен печат в нашата страна не е

неограничено. Ако ние искаме да бъдем една културна страна, журналистите трябва да допринесат именно за културното отношение и сервиране на тази информация, която те са събрали. Това може да стане, ако хората са достатъчно добре образовани. Някои това не могат да го направят и не са в състояние даже да предадат новина, която е много елементарно дадена под формата на едно разумно, правилно предаване на това, което са получили. Трябва да кажа със съжаление, че много от водещите вестници, между които, не искам да засягам с нищо тази страна на залата (*Посочва към парламентарната група на БСП*) - в-к "Дума" много често изопачава фактите, които са казани, макар че с тях постигнах едно споразумение да внимават това, което казвам, да не бъде изопачавано. Извинете, господин Продев.

Това е, което мога да ви кажа във връзка с тези неща. Моля, когато хората се изказват, да бъдат много внимателни към това, което правят, защото отговорността е налице и не е неограничено правото на свобода...

(Към трибуната се приближава госпожа Елена Поптодорова)

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Характерът на актуалния въпрос, госпожо Поптодорова, не ви дава право да коментирате и да взимате отношение.

ЕЛЕНА ПОПОТОДОРОВА: Извинете, ние два дни поред нарушаваме процедурата на това Народно събрание и по същество въведохме, макар и неформално, в тази държава правото на прецедента - прецедентното право. Аз слунах два дни дълги часове наред с уважение всички онези колеги, които имаха претенции към една друга публикация. И много моля, пак на базата на прецедента, да ми бъде разрешено да направя своя обратен коментар. В противен случай ще считам в този момент, докато още имаме тук присъствието на г-н министър Данов и докато сме на тази тема, защото аз не считам, че трябва утре да ставам и да внасям като процедурен въпрос - видите ли, в дневния ред обсъждане на публикацията на в. "Дебати". Просто защото тя попада под друга рубрика. Защото е ария от друга опера, а не от операта на "Репортер-7" или на в. "Факс".

Предлагам да направя своя заключителен коментар въз основа на изказването на г-н Данов.

Колеги, аз съм изненадана от това, че вие като че ли сте по-заинтересовани аз да ви говоря, а не от това да има възстановяване на една истина или най-малкото да се прилага справедлива мяра. До онзи ден Джордж Оруел беше правилото в това общество, че всички са равни, а някои са по-равни от други. Питам: Ще продължим ли с това правило и днес?

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Вие гледайте пък да не

създадем един друг прецедент. За да не стане това така и да остане тук да имате право на един заключителен коментар, който е наистина вън от правилника ни в характера на актуални въпроси и отговори и поради атмосферата все пак, която тези дни се създаде, вие можете да вземете думата само ако Великото Народно събрание се съгласи с това. Ако искате, да гласуваме това.

ЕЛЕНА ПОПТОДОРОВА: Съгласна съм, аз бих искала да видя какво е мнението на моите колеги.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Нали ме разбирате? Защото иначе ...

ЕЛЕНА ПОПТОДОРОВА: Разбирам ви напълно, разбирам ви напълно.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Иначе не е удобно, много Ви моля за това.

ЕЛЕНА ПОПТОДОРОВА: Правилно, аз имам процедурен начин да постъпя по същия начин.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Иначе ние превръщаме това в питање. Гласуваме предложението по изключение г-жа Поптодорова да каже няколко думи не като дебати, във връзка с изложеното становище на г-н Данов. Гласувайте, господа.

ВЕНЦЕСЛАВ ДИМИТРОВ: Искам също така право на реплика по изказването на г-жа Поптодорова, която много уважавам.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Това именно не е свързано с правилника, моля Ви прочетете го.

ВЕНЦЕСЛАВ ДИМИТРОВ: Това, което правим сега, също не е свързано.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Нали правим гласуване, защо да не е свързано?

ВЕНЦЕСЛАВ ДИМИТРОВ: И аз искам правото на реплика също да бъде включено...

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Ето така е, господа, така става.

ВЕНЦЕСЛАВ ДИМИТРОВ: Защото изменяте правилника за нея.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Аз не го изменям и не казвайте, не го свързвайте с моето име.

ВЕНЦЕСЛАВ ДИМИТРОВ: Добре, тогава гласувайте заедно с нейното право на коментар и моето право на реплика върху нейния коментар. Нямам нищо против.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Ето до това водят тези неща.

ВЕНЦЕСЛАВ ДИМИТРОВ: Може ли само на нея да дадете право?

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Гласувайте, господа,

направеното предложение.

ВЕНЦЕСЛАВ ДИМИТРОВ: Искам право на реплика и аз.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Вие не сте задал въпрос, г-н Димитров, това е малкият проблем. И моля ви не тълкувайте така нещата неprecизно.

Прекратете гласуването.

ПЕТЪР МАРКОВ: Аз мисля, че е нескромно Вие като имате тази висока трибуна да я използвате по такива въпроси. Недейте занимава всички нас.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Г-н Марков, това е отговор на актуален въпрос, зададен от конкретен народен представител. Защо казвате да го прочета, като го зная по-добре. Нали заради това, нали заради този прецедент сега гласуваме.

Приема се това предложение със 160 гласа, 37 против и 5 въздържащи се.

Г-жа Поптодорова, налявам се съзнавате какво правим в момента и Ви моля да се съобразявате с този призив, изключително накратко да вземете думата. Ние от този прецедент не можем да създаваме права.

ЕЛЕНА ПОПТОДОРОВА: Аз разбирам това и Ви благодаря. Благодаря и на тези, които гласуваха за. Очевидно те имат чувство за справедливост.

Г-н Данов, имах обратна реплика към Вас в смисъл такъв, че ми е нужен ясен и еднозначен отговор. И понеже както г-н Глушков тук онзи ден обясни, че за 10 мин. той е могъл да получи писмено уверение по отношение на своя случай, аз бих искала да имам същото третиране. Съзнавам, че не съм заместник - председател на Народното събрание, хайде за 10 мин. може да не ми го осигурите, но поне за 20, като на редови член на Народното събрание може би ще мога да получа този отговор, от който се нуждая.

В. "Дебати" разпространи една листовка, която имаше формата и вида на некролог, в който предлагаше услугите си на всички онези, които са засегнати в публикацията на в. "Факс". Аз не зная дали не би трябвало сега да очакваме така на реципрочна мяра в. "Факс" да издаде една такава листовка сред онези, които са засегнати в публикациите на в. "Дебати". Би била добра мярка, добро средство, защото очевидно такива има.

В разговори, които водих тези дни, получих солидни уверения, че тази публикация е била наложена на журналистическата колегия. По тази причина аз съм принудена да призова към отговорност и следва да понесат отговорност и членовете на издателския съвет на вестника. Изчитам състава му: председател Пламен Даракчиев, членове: Борис Димовски, Венцеслав Димитров, Дончо Иванов, Илко Ескенази, Стойчо Банчев, Стоян Ганев.

Разбира се, онези, които не са народни представители, ще трябва да

преминат през друга процедура, която аз естествено ще предприема.

Членовете на Народното събрание обаче следва да понесат своя дял от отговорността. Тук ние чуваме призови за изваждане от Народното събрание на народен представител, който работеше по мандат, възложен му от самите нас. Аз не зная да съм гласувала подобен мандат на тези 4-ма наши колеги за пускането на публикация с моето име вътре с такова съдържание. Ето защо бих искала тяхното поведение като издатели да бъде предмет на специално обсъждане в Комисията по парламентарната етика.

На вас искам да благодаря, г-н министър, не просто за куража и за всички неприятности, които несъмнено имате в тази си работа. Искам да Ви благодаря за нещо специално, за аристократизма, с който се опитвате да вършите далеч не толкова аристократична дейност. Благодаря Ви. *(Ръкопляскания)*

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Думата има народният представител г-н Стелиян Стойчев.

ВЕНЦЕСЛАВ ДИМИТРОВ: Искам право на реплика, засегнат съм в нейното изказване.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Споменава името ви?

ВЕНЦЕСЛАВ ДИМИТРОВ: Да. Благодаря ви, госпола. *(Шум в залата)*

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Засегнато е името му, какво искате? Споменато е.

ВЕНЦЕСЛАВ ДИМИТРОВ: Ако обичате, госпола.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Само с една дума.

ВЕНЦЕСЛАВ ДИМИТРОВ: Не с една дума. За тази публикация в "Дебати", прочетете я пак. Ще видите, че отгоре пише: "Вярно ли е?" не се твърди нищо, че е вярно. Пише: "Вярно ли е?" *(Шум в залата)* Чакайте, замълчете, вие още не сте чули всичко.

След 2 дни, на 19 април, във в. "Дума", подписана от "Думапрес" се казва, че са били верни само първите няколко имена. Аз се чудех, госпола, кой издава държавна тайна?

Един вестник, който пита дали е вярно или един друг, който казва - да, верни са първите няколко имена. Значи поне първите две имена са верни. Кажете кой издава държавна тайна?

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Господин Стелиян Стойчев го няма. Господин Петър Марков има въпрос към господин Христо Данов.

ПЕТЪР МАРКОВ: Господин председателствуваш, искам да започна с това, че е крайно безотговорно с гласуване да променяме правилника на Великото Народно събрание. Искам... Точно в тази връзка говоря, защото моят въпрос е към министъра на вътрешните работи, а Народното събрание дава пример

за правен nihilизъм и аз протестирам срещу това. Моля ви, имайте го предвид.

Ще спазя процедурата и ще бъде кратък. Във връзка с получения от мен телефаксен запис, който прилагам, и чл. 103 от Правилника за организацията и дейността на Великото Народно събрание, като се присъединявам към безпокойството на координационния съвет на СДС - гр. Видин, се ползвам от правото си да ви задам следния въпрос.

Отговаря ли изложеното в приложения телефаксен запис на фактите, и ако - да, какви мерки смятате да предприемете или вече са предприети? Моля, господин министър, за спешен отговор.

Така формулирах въпроса, за да спестя време, но сега се налага да прочета и телефаксния запис, за да стане ясно какъв е въпросът. Точен ли съм или не ме слушате?

"Господин Марков, известяваме ви за поредица от насилнически действия, извършени в община село Руженци, Михайловградска област, Белоградчишки избирателен район. На 2.IV.1991 г. в с. Бело поле е нападнат местният учител, председател на СДС в селото. На същата дата неизвестни лица в с. Плешивец блъснали от моста на реката в нея детето на председателя на БЗНС "Никола Петков", като му причинили счупване на ръка и зъби. През нощта пламва и изгаря до основи стопанската сграда на председателя на БЗНС "Никола Петков" в с. Руженци - Марко Младенов Марков. На 15.IV.1991 г. село Руженци осъбва обхванато от стачка-митинг на учениците от местното училище, организирана и ръководена от местната организация на БДМ. Стачкуват ученици от I, II, III, отделение и т. н. Стачкуват срещу решение на Временния изпълнителен комитет. Същата сутрин в началото на стачката-митинг пламва и изгоря до основи къщата на Милчо Бобов (може би бъркам името), находяща се в лозето му. Посоченото лице е председател на (не се чете от факса), заместник-председател на изпълкома и председател на СДС.

Факсът завършва - ако не бъде прекратена насилническата вълна се опасяваме, че ще бъде посегнато на живота на ръководителите на опозицията и техните семейства. Подписано по факса - Координационен съвет на СДС, гр. Видин".

ПРЕДСЕДАТЕЛ СЪВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Това е текстът. Имате думата, господин министър.

МИНИСТЪР ХРИСТО ДАНОВ: Госпожи и господа народни представители, господин Марков! Вашият телефакс беше подробно разгледан в Министерството на вътрешните работи и трябва да ви кажа, че за двата пожара сведения в съответната противопожарна охрана има, фактите са

посочени точно, даже по-точно са дадени от нашата страна, от Министерството на вътрешните работи. Прави се разследване за установяване кои са виновните лица. Има известна изградена теория, по силата на която те работят. Предполагаме, че ще ги открием.

Що се касае за другите три оплаквания, трябва да ви кажа, че данни за тях в Министерството на вътрешните работи няма. Никой не се е оплакал, освен с този телефакс. Обаче във връзка с него бяха направени проучвания и се установи, че детето не е блъснато от моста, а е 15-годишният син на Калин Николов Тодоров, син на кмета на селото, който е паднал, карайки велосипед. (*Смях от мнозинството*) Детето не е достатъчно добре психически.

Що се касае до учителя - по сведенията, които пак имам оттам, се установява, че прибирайки се посред нощ към къщи, е забелязал, че едно от стъклата на прозореца е счупено, но и затова той не се оплаква в МВР.

Други данни в Регионалната дирекция няма. Така че повече сведения не мога да ви дам, господин Марков. Съжалявам за това.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Благодаря ви, господин министър. Актуален въпрос към господин Данов е отправил в писмен вид и господин Петър Башикарров. Тук ли е, за да развие своето предположение?

ПЕТЪР БАШИКАРОВ: Уважаеми народни представители, вярвам, че всички си спомняте съобщението по Българската телевизия от 7 април, в рубриката "По света и у нас" и в "Дума" от 8 април т.г. за вандалските действия, извършени над бюстовете-паметници в Парка на свободата. Става дума за бюста-паметник на Любен Каравелов, Нешо Бончев, Марин Дринов и ръководителя на Априлското въстание Георги Бенковски. В тази връзка аз получих много писма и усни обаждания от Панагюрище и Панагюрския район, от избиратели, които изразяват своето възмущение и настояват да поставя въпроса във Народното събрание и пред компетентните органи.

Жителите на Панагюрския район са особено чувствителни към всяко посегателство към делото и паметта на едни от най-светлите имена в нашата нова история и култура. Те изразяват негодувание и настояват към лицата, осквернили паметниците да бъдат паложени изискванията на закона. В тази връзка аз отправих въпрос към господин Христо Данов, министър на вътрешните работи - какви мерки са предприети от органите на министерството за издирване на злосторниците и за недопускане в бъдеще на подобни действия, които засягат националните чувства на хората от Панагюрския район и вярвам на всеки български патриот.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Думата има министър Данов.

МИНИСТЪР ХРИСТО ДАНОВ: Дами и господа! Господин Башикаров, трябва да ви кажа, че винаги съм се смущавал, независимо чий паметници са унищожени. Това е едно от нещата, по които може да се съди за културата на една страна, а именно по начина как се отнасяме към тези паметници, включително и гробници. *(Ръкопляскания)*

Завчера на пресконференцията ме попита представителката на БиБиСи дали в България се възражда фашизмът, защото били счупени еврейските гробница. Аз й казах фашизмът дали се възстановява в България не знам, но български турски гробница се развалят на общо основание и тези, които ние сме хванали досега, се оказват, че са от избирателите на господин Романов, в мнозинството от случатие. *(Смях от мнозинството)*

Съжалявам за случилото се. Искрено ви казвам, в министерството нямаше човек, който да посрещне тази новина равнодушно. Направени са всички опити и всички действия, които са необходими, за да бъдат открити тези, които са постъпили по този начин. Щом бъдат открити, ще бъдат предадени веднага на съответните власти, за да бъдат подведени под отговорност. Това мога да ви отговоря. Налявам се, че ще бъдат открити. Има известна теория в тази област, която насочва към определени имена, но повече подробности не мога да ви дам, защото следствието продължава, или по-скоро полицейското разследване продължава. Благодаря ви за вниманието. *(Ръкопляскания)*

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Дали е тук господин Георги Петров, заповядайте.

ГЕОРГИ ПЕТРОВ: Аз получих писмен отговор от господин министър Данов, от който съм доволен. В същото време искам да изразя своята радост на мен и от цялата парламентарна група на БЗНС "Никола Петков", че днес най-после е бил приет в Министерския съвет Правилник за приложение на Закона за собствеността и ползването на земеделските земи. Да се надяваме, че в най-скоро време собствениците ще получат своята земя. *(Ръкопляскания)*

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Думата има народният представител Георги Николов. Той се обръща с актуален въпрос към господин министър Иван Костов.

ГЕОРГИ НИКОЛОВ (СВИЩОВ): Уважаемо председателство, уважаеми дами и господа! Най-напред искам да се извиня на господин Костов, че може би въпросът ми не е пряко адресиран да него, но госпожа Емилия Масларова днес отсъстваше, а мисля, че това е въпрос, който вълнува много граждани в нашата страна. Става дума за въпрос, произтичащ от 43 постановление на Министерския съвет и по-конкретно: много фирми на граждани, които са регистрирани, но не осъществяват дейност с последните изменения се

задължават да плащат осигурителни вноски за ДОО в размер 35 на сто върху минималната работна заплата, при все, че те не осъществяват никаква дейност, а просто е регистрирана само.

Въпросът ми е: По този начин не се ли получава двойно събиране на осигурителни вноски, веднъж от основната работа, и втори път - от неработеща фирма, без да могат да получават обезщетение, за осигурителните случаи е също така да се каже двойни. Ако собственик на еднолична фирма бъде съкратен от основната си работа, той в същото време не получава обезщетение от трудовата борса, защото е бил фирма.

Има ли основание, се поставя въпросът от много граждани, за такова решение на въпроса. Доколкото той е свързан с бюджета, се обърнах към министър Костов за отговор на този въпрос.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Благодаря Ви, господин Николов, министър Костов заповядайте.

МИНИСТЪР ИВАН КОСТОВ: Уважаеми господин председател, колеги депутати! Аз съжалявам, че за втори път въпрос, който се задава, не попада в обсега на моите компетенции като министър на финансите. Така беше преди с въпрос, свързан с лихвените проценти, които ние препратихме към Българската народна банка. Наистина размерът на осигурителните вноски е определен с Постановление N 43 от 1991 г. и аз съм просто принуден да потвърдя, предложението за тази схема на облагане направено от Министерството на труда и социалните грижи. И ако се налага да се дават пояснения по този въпрос, то на основание на & 8 на цитираното постановление, същите да бъдат дадени въз основа именно на изразено становище от Министерството на труда и социалните грижи, което да бъде придружено и с позиция от Министерството на финансите, но ние не се считаме за напълно компетентни да отговорим на този въпрос. Личното ми мнение е, че не бива да се плаща такъв Данък обществено осигуряване от фирми, които не извършват никаква стопанска дейност. То това е повече от очевидно - като няма оборот какъв данък трябва да се плаща. Но пак казвам, това е мое лично становище, не съм го съгласувал с колегите си, може и да се промени.

Използвам случая да се присъединя към казаното от господин министър на вътрешните работи и да подкрепя възмущението му със своето възмущение от нарушаването на целостта на паметниците. Това е една грозна практика, неприятно е, некрасиво е, реални паметници, които се следят на културата на нацията да бъдат обругавани. С това се обругават чувства на хората, независимо какви са тези хора. Ако паметникът не е харесван, не е нужен, в това число паметниците на чужди дейци, на чужди политически и военни и пр.

дейци, то просто обществеността трябва да реши неговата съдба, но в никакъв случай да не се допускат такива неща. Защото наистина не говори добре за културата на една нация, която така се отнася към своята памет.
(*Ръкопляскания*)

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Господин Костов, към вас има един последен въпрос от народния представител господин Баталов. Моля Ви, господин Баталов, представете си въпроса.

ДИМИТЪР БАТАЛОВ: Моят въпрос е отправен до господа министрите на правосъдието, вътрешните работи и финансите по повод десетки писма, които се получават, а предполагам и до съответните министерства пристигат не по-малко.

Много от репресираните все още се преpraщат от ведомство на ведомство. Това е резултат от неясните текстове на Постановление N 38 на Министерския съвет от 28 април 1990 г. Изискват се документи за реабилитация и на въдворяване с административен акт, без присъда. Докога питам отделните ведомства ще установяват конкретните си задължения по този процес и ще ги изпълняват точно? Смятате ли при това положение на разтакаване на хората, че те ще могат да се вметят в едногодишния срок? Не считате ли, че е наложително продължаване на срока по чл.4, ал.2 от същото постановление?

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Господин Костов, ако имате, разбира се, становище?

МИНИСТЪР ИВАН КОСТОВ: Ние сме подготвили един обстоятелствен отговор, моля за Вашето търпение.

Във връзка с отправеното от народния представител от 15. многомандатен Пловдивски избирателен район господин Димитър Баталов питане до Министерството на финансите отговаряме следното:

Както е посочено в самото питане, затрудненията при изплащане на еднократно обезщетение на репресираните по политически причини лица произтичат от несъвършенствата на съществуващата правна уредба на този проблем. Постановление на Министерския съвет N 38 от 1990 г. за изплащане на еднократно обезщетение на репресираните по политически причини лица след 1 януари 1946 г. бе прието в изпълнение на основание разпоредбата на точка 2, раздел II на решението за обявяване на политическа, гражданска реабилитация на репресираните по политически причини лица от 15 януари 1990 г. на Деветото Обикновено Народно събрание, "Държавен вестник", бр.6 от 1990 г. В постановлението е възприет използваният в посоченото решение израз "репресирано по политически причини лице", който е нов за

действащото законодателство и е несъвместим с института на реабилитацията. По право, по искане на осъдения, по искания на наследниците на осъдения - чл.86, 87 и 88 от Наказателния кодекс. Съгласно ал.1 на чл.1 от посоченото постановление лишените от свобода по политически причини или без присъди имат право на обезщетение след реабилитиране с акт от Народното събрание или по съдебен ред. Видно от самия текст на постановлението е, че за да се изплати обезщетение, лицето предварително следва да удостовери обстоятелството, че по политически причини е било репресирано. Компетентни да сторят това съгласно постановлението са Народното събрание и съдебните органи. С израза "политическа реабилитация" си служат и останалите две решения от 6 и 30 март 1990 г. на Деветото Народно събрание по въпросите на репресираните, че съдебната реабилитация по смисъла на глава X от Наказателния кодекс чл.85 до 88а не е достатъчно основание за изплащане на обезщетение. По постановлението говори обстоятелството, че лица, които вече са реабилитирани от съда по Наказателния кодекс или амнистирани, придобиваха право на обезщетения едва след реабилитирането им по политически съображения от Народното събрание. Затрудненията по прилагането на Постановление N 38 от 1990 г. произтичат от обстоятелството, че с решенията си, с които е възложено на Министерския съвет да регламентира реда за изплащане на обезщетения, Деветото Народно събрание не се е произнесло по най-важния въпрос - кои лица имат право на такова обезщетение? Тоест, какво следва да се разбира под израза "лице, репресирано по политически причини с присъда", респективно "лице, репресирано по политически причини по административен ред", т.е. без присъда. Този недостатък на решението на Народното събрание естествено е пренесен и в самото постановление. Иначе не би могло и да бъде, тъй като Министерският съвет не е разполагал с необходимите правомощия да уреди този въпрос. По тази причина в Постановление N 38 са посочени само органите и редът за извършването на политическа реабилитация, без да се посочат критериите за извършване или не на самата реабилитация, защото това е въпрос, просто който трябва да се уреди със закон.

По предварителни данни на този етап повече от 20 000 души са направили постъпки за получаване на обезщетение за репресиране по политически причини по административен ред. Вероятно няма да е по-малък броят на лицата, които ще потърсят обезщетение като репресирани с присъда. Това означава, че само по реда на постановление на Министерския съвет N 38 от 1990 г., без да се имат предвид исквете по реда на чл.45 от Закона за задълженията и договорите и Закона за отговорността на държавата за вреди,

причинени на граждани към държавния бюджет ще се предявят искания за изплащане на не по-малко от 500 млн.лв.

Министерството на финансите подчертава, че не е заинтересовано от отлагане на решаването на въпроса с репресираните лица, а напротив настоява за неотложното му решаване предвид това, че в продължение на месеци голяма част от работещите в системата на министерството и във финансовите служби на общинските народни съвети са ангажирани с полагането на напразни усилия за излизането от създадалото се положение. Народните съвети не изплащат обезщетение, тъй като не им се предоставят изискваните се по силата на чл.1 от постановлението изрични поименни актове за политическа реабилитация.

От друга страна, такива актове не се издават от компетентните органи - Великото Народно събрание, поради голямата си заетост, а съдилищата - поради липса на критерий за извършване на политическо и гражданско реабилитиране. Породилото се в резултат на това съвсем основателно социално решение се стоварва незаслужено върху Министерството на финансите и финансовите отдели на народните съвети, които се обвиняват, че неправилно отказват изплащането на обезщетение по Постановление N 38.

За да се излезе от това състояние, Министерството на финансите счита, че Великото Народно събрание следва неотложно да се произнесе относно съдържанието на понятието "репресирани по политически причини". Или ако прецени, че няма възможност да стори това, да оторизира кръга на имащите право на обезщетение по постановлението да бъде определен от Министерския съвет.

С оглед създаване на еднакви гаранции за защита на интересите както на гражданите, така и на държавата, от друга страна, Министерството на финансите предлага по съдебен ред да се извършва политическата и гражданската реабилитация на лицата във всички случаи, включително и когато същите са били репресирани по административен ред.

Що се отнася да направеното предложение за продължаване на едногодишния срок за подаване на молби и други документи за получаване на обезщетението по чл.4 на Постановление N 38, Министерството на финансите не възразява същият да бъде удължен, като за целта изразява готовност да подготви съгласувано с Министерството на вътрешните работи и с Министерството на правосъдието съответно предложение до Министерския съвет след разглеждане на въпроса за изплащане на обезщетение на репресираните от Великото Народно събрание.

Считаме, че Великото Народно събрание следва да се произнесе и по

въпроса дали решенията на комисията за разглеждане и решаване на някои неотложни въпроси, свързани с допуснати деформации и нарушения на законността в държавния, обществения и стопанския живот, това са "Държавен вестник", бр.38, 46, 48 от 1990 г. са достатъчно основание за признаване на политическата реабилитация на посочените в тези решения лица, тъй като същите решения не са гласувани от пленарния състав на Деветото Народно събрание, а са приети само от една от комисиите му. Настоящото становище е съгласувано с Министерството на вътрешните работи.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: И така, за днес това трябва да приключи.

Думата има господин Баталов.

ДИМИТЪР БАТАЛОВ: Не като упрек, като информация и едно напомняне. Още от 20 ноември е внесен законопроект по този въпрос. Законодателната комисия се спъва от някого да го представи на пленарно заседание.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Бюрото потвърждава това. Законопроектът е твърде отдавна внесен и е на разположение на Законодателната комисия.

По правилника за утре ние ще предложим на първо място да приклучат разискванията по законопроекта за чуждестранните инвестиции. И да има едно гласуване на първо четене така, както решихме днес.

Също с гласуване от днес, ние транспортирахме по-нататъшното разискване на Закона за защита на конкуренцията - второ четене и това ще бъде точка втора на нашето предложение. Остана от дневния ред един проект за декларация на Комисията по националната сигурност, във връзка с която ние получихме едно писмено благоприятно становище на Министерството на външните работи. Така че може да се очаква, че тази декларация ще се гласува сравнително без много проблеми.

Има едно предложение на министър-председателя господин Попов за освобождаване на Тодор Чавдаров от длъжността заместник-председател на Българската народна банка. Това е гласувано днес - утре ще бъде. Постави се въпросът и то така трябва да бъде, до този момент има ли представени писмени предложения. Господин Ангел Ахрянов представи едно предложение в писмен вид утре в дневния ред да бъде включена точка за избор на ръководство и нови членове на парламентарната Комисия по радио и телевизия. Той напомня в това свое предложение, че работата на комисията е блокирана от 28 февруари, което пречи, чета: "... на дейността както в тях, така и сред българската общественост. Ръководен от гореизложеното, настоявам утре да бъде включен този въпрос в дневния ред".

Ако има тук представители на контактната група, както я наричаме, и Бюрото се обръща към тях с настойчиво предложение да имат предвид и това искане.

И предложението, което беше направено в необходимия срок от група народни представители, аз Ви го представих днес, начело с господин Илич Цветков, искане да се включи в дневния ред предложение да се приеме решение от парламента за дата, на която Великото Народно събрание да се разпусне.

НАРОДЕН ПРЕДСТАВИТЕЛ: И стига сте поставяли дати!

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Утре ще се изкажете, благодаря Ви много, ще имате тази възможност.

АЛЕКСАНДЪР СТАМБОЛИЙСКИ (*от място*): Тези, които дават предложение, ги няма.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Господин Самболийски, в момента не се гласува по правилника, а се ориентират народните представители затова, което утре би могло да се предложи. Това се има предвид.

Последното, което ако преценим утре, е свързано с питаня на народни представители. Тъй като денят е петък, дневният ред е много тежък обаче, аз искам да Ви кажа, че трябва да направим преценка много трезво. И да не се ангажираме с отговори, които бихме могли едва ли така лесно да можем да изслушаеме тук. Благодаря Ви много за днешния ден.

Утре предложението е заседанието да бъде в 10,00 часа поради късния час сега. От 10,00 до 14,00 часа. Приема се? Благодаря.

Комисията по изработване на проект за Конституция на България утре от 14,30 часа ще заседава. (*Звъни*)

(*Закрито в 22,20 часа*)

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

Николай Тодоров

ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛ:

Гиньо Ганев